

TJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN

■ **De golfkrisis**

◆ **De VS:
De keerzijde van de medaille**

■ **Opvoeden tot genie of
opvoeden tot mens?**

Redactie: Universiteit Utrecht
Postbus 80150, 3508 TC Utrecht, Nederland
Telefoon: (043) 2545451
E-mail: ijp@u.uu.nl

vrede

Tijdschrift -
8 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHVER PUBLICITEIT:

Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (091) 21 18 39

LEESGELD:

110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborgh
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

MEDEWERKERS:

Ludo Abicht, Hugo Bency, Hendrik Braem,
Martin Braem, Urbain Camerlynck, Toon
Colpaert, Willy Courteaux, Eric De Bleec-
kere, Carine De Bruin, William De Bruyne,
Albert Deconinck, Robert De Gendt, Dr. Jef
Deleof, Danny Damely, Gerry De Mol,
Chantal De Smet, Erik Dupont, Noël Gijbels,
Tom Heremans, Ignaas Lindemans, Jan Ol-
sen, Peter Rombaut, Ward Ruysinck, Guus
Sniijckers, Kathleen Steel, Freddy Tack, Mi-
chel Tanret, Jan Van Calsteren, Jozef Van
Dromme, Johan Van Hoecke, René Van
Nerum, Linde Vanneste, Jan Verwest, Bart
Vonck, Generaal M.H. von Meyenfelt, Mich
Van Opstal, Walter Weydts, Walter Zinzen.

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van
Nerum,

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

ABONNEMENTENDIENST:

Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is
slechts toegelaten mits bronvermelding en
toezending van een presentexemplaar.

"Vrede" wil de spreekbuis zijn van al diege-
nen die - door degelijke informatie of voor-
stellen - een bijdrage willen brengen tot de
internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook een beroep op de
medewerking van al diegenen die hiertoe
kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden
dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het
standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK:

"Naveland", B.W.,
9840 Navele (Landegem).

Ze noemen zich democraten...

Sommige ministers en politici werpen zich graag op als de beste verdedigers van de democratie. Meestal blijft het bij woorden...

In vorig nummer maakten we bekend dat 37 Vlaamse nationale organisaties een open brief hadden gericht aan President Mitterrand en Premier Rocard met betrekking tot het Teststop- en Non Proliferatieverdrag dat Frankrijk tot heden niet ondertekende.

Een antwoord, zelfs een eenvoudige melding van ontvangst, waren we deze heren niet waardig. Democraten noemen ze dat. Nee dank u.

Reden te meer om een nieuwe lezer te winnen voor Vrede. Akkoord.

INHOUD

EDITORIAAL	Over een klein land dat een grote rol kan spelen	3
UITKIJK	Het nieuwe vijandsbeeld	4
MIDDEN-OOSTEN	- Irak-Koeweit: vroeger en nu	5
	- Het wordt nooit meer als voorheen	7
	- De belangrijkste VS.-interventies in het Midden-Oosten	7
	- En de Palestijnen...?	8
	- "Our oil"	9
EERLIJKHEIDSHALVE		12-25
EUROPA	De laatste CFE-loodjes in Wenen?	13
DUIZSLAND	- Mooie vrijheid	14
	- Schengen ...	15
EUROPA	De veranderingen in Oost-Europa Deel 3: Naar een nieuw Europa?	16
DOSSIER	- Verenigde Staten: De keerzijde van de medaille	19
	- De jungle van Noord-Amerika	20
	- Het schandaal van de eeuw	21
	- Ook dat nog...	22
AFRIKA	Liberia: Een gruwelijk broedergevecht in West-Afrika	23
CUBA	Cuba anders bekeken	24
FRANKRIJK	De bewapening op de beklagdenbank	26
AZIË	Cambodja: De Amerikaanse draai	27
CIJFERS	Explosie der steden	28
OPVOEDEN TOT VREDE	Opvoeden tot genie of opvoeden tot mens?	29
TERUGBLIK	Hiroshima, Nagasaki: 45 jaar geleden	30
PERSONALIA		32
VREDEFONDS	In de goede richting - Manipulatie...	33
VREDESINITIATIEVEN		34-35
KRUISWOORDRAADSEL - 25 JAAR GELEDEN IN VREDE		37
BOEKEN		39

Medewerkers:

André De Smet - Willy Courteaux - Victor Stuyck - Tom Heremans - Georges Spriet - Robert De Gendt - Rudolf Böhm - Lucien Bollaert - Jan Van Calsteren - René Van Nerum - Wim Van Haver - Albert De Coninck - Leo Oostvogels.

Over een klein land dat een grote rol kan spelen

Sinds geruime tijd hoort men onze ministers herhaaldelijk verklaren dat een klein land een grote rol kan spelen in de internationale politiek. Natuurlijk zit daar heel wat waarheid in. Hiervoor moet echter de moed worden opgebracht de door de anderen plat gelopen paadjes te verlaten en nieuwe wegen uit te stippelen.

Als men nu de houding van de Belgische regering in de recente gebeurtenissen bekijkt en beoordeelt, moet men vaststellen dat men van deze goede intenties niets terugvindt.

België blijft als klein land een pover rolletje spelen, als meeloper, en zijn woordvoerders herhalen meestal wat de "groten", hier nogmaals de V.S., Frankrijk, de B.R.D. e.a. voor hen hebben gezegd. Een andere verklaring waarmee men ons regelmatig om de oren slaait is dat alles mogelijk is op voorwaarde dat "de politieke wil" aanwezig is.

In heel wat politieke toespraken wordt hierop de nadruk gelegd, maar men wacht zich wel om duidelijk te maken wat hieronder verstaan wordt. Nochtans is het eenvoudig. Voor de politieke overheid betekent het dat er eigenlijk van de andere kant toegevingen moeten worden gedaan. Met politieke wil wordt nooit bedoeld dat men ook zelf met toegevingen over de brug moet durven komen.

Vanwege de Belgische regering, wat ook haar politieke samenstelling blijkt te zijn, blijft het zodoende bij woorden, woorden om de openbare opinie in slaap te wiegen.

En de politiek van Mark Eyskens, minister van Buitenlandse Zaken, blijkt in dat opzicht niet fundamenteel te verschillen van zijn voorganger Leo Tindemans die als een trouw NAVO-fan bekend was.

Neem nu de situatie na de recente ontwikkelingen in Oost-Europa. Niemand kan ontkennen dat er zich in ons continent grondige wijzigingen hebben voorgedaan, politiek en militair.

Met de politieke ontspanning werden ook op militair vlak belangrijke stappen gezet. Het Warschaupakt heeft, als militaire alliantie, zijn macht en impact verloren. De Sovjetunie trekt haar troepen weg uit verschillende landen. Binnen een tijdsperiode van 3 à 4 jaar zullen deze ook uit Duitsland wegtrekken. Met dit alles is ook het "vijandsbeeld" nog slechts een herinnering uit vorige dagen. De Belgische regering trekt hieruit geen conclusies. Minister Coëme, die vorig jaar even het idee van een terugtrekking van de Belgische troepen uit West-Duitsland naar voor schoof, heeft sindsdien zijn voorstel in een commissie begraven. Intussen komt Frankrijk, een land dat nu bepaald geen voorbeeld is als het om ontwapening gaat, niettemin bekend te maken dat zij vanaf 1991

haar troepen uit de BRD gaat terugtrekken.

Ingaande op hun overeenkomst met de Sovjetunie komt de Bondsrepubliek van haar kant bekend te maken in de komende drie à vier jaar haar troepenmacht van 600.000 naar 370.000 manschappen terug te brengen.

Maar het blijft niet hierbij. Noch inzake Zuid-Afrika, noch wat betreft het Palestijns of Cambodjaans probleem valt de Belgische regering op door eigen standpunten. Om dan niet te spreken van het huidig konflikt in de Golf. Eens te meer moeten we vaststellen dat onvoorwaardelijk achter de V.S.-standpunten, inbegrepen het overbrengen van een ontzaglijke Amerikaanse troepenmacht, wordt aangelopen. De komedie rond de oefeningen van de Zeemacht in de Middellandse Zee, gevolgd door het overbrengen naar de Golf van Oman van twee mijnanvegers, in overleg met de WEU, was ook zo'n staaltje van de dubbelzinnige regeringspolitiek.

En het antwoord van Minister Eyskens op de vraag van journalisten (Zevende dag van 2/9/1990) dat het verzoek van President Bush om een financiële tussenkomst voor de kosten van de Amerikaanse troepenmacht in Saudi desgevallend zou kunnen onderzocht worden, geeft ook al geen blijk van een onafhankelijk standpunt.

Neem daartegenover Denemarken, ook een klein land. Daar besliste het parlement slechts één korvet naar de Golf te zenden. Bovendien werd er de nadruk op gelegd in geen enkel geval aan oorlogsverrichtingen te zullen deelnemen.

Moeten we ook niet blijven stilstaan bij de houding van de regering t.o.v. de derde wereld? Jaren geleden werd de verbintenis aangegaan, ook varvat in de regeringsverklaring, om 0,7 procent van het B.N.P. (Bruto nationaal produkt) aan ontwikkelingsamenwerking te spenderen. Tot op heden is men echter op 0,46 procent blijven hangen. Uit dit alles blijkt

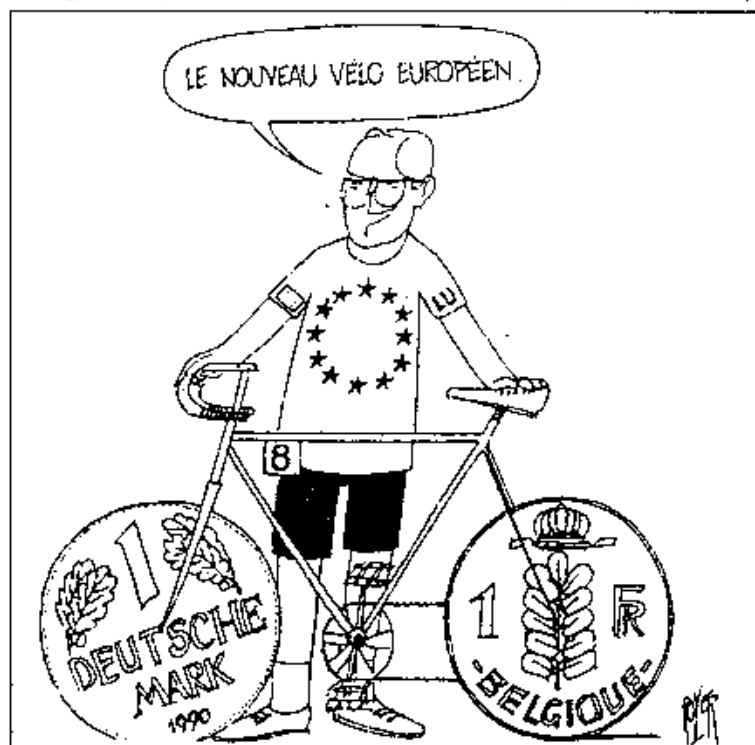
dat de Belgische regering ondanks de mooie woorden en de goede intenties de plat getreden paden uit het verleden blijft bewandelen, d.w.z. onvoorwaardelijke trouw aan de NAVO-doctrine en zijn Amerikaanse opdrachtgever.

Van een klein land dat een grote rol wil spelen in de internationale politiek mogen andere standpunten verwacht worden.

Bevestigt dit niet dat de vredesbeweging, die een uitzonderlijke bijdrage leverde in de strijd tegen de opstelling van de kernketten en het op gang gebrachte ontwapeningsproces, nog een belangrijke rol te vervullen heeft?

Wij dienen ons geen illusies te maken: zonder een effectieve druk van onderuit zal er morgen niets veranderen.

André De Smet

uit "LE SOIR"

Het nieuwe vijandsbeeld

Iedereen kent de uitspraak, „Wie het verleden niet kent, is gedwongen het te herhalen.“ Men is altijd geneigd, mooi geformuleerde lapidaire uitspraken voor waar te aanvaarden. Om ze op hun waarde te toetsen, moet men eens proberen zo'n uitspraak om te keren, en bijvoorbeeld te zeggen: „Wie het verleden kent, is geneigd om verkeerde lessen te trekken.“ Uit een systematisch historisch onderzoek, zou wel eens kunnen blijken dat de oorspronkelijke uitspraak minder relevant is dan haar omkering. Ze is immers gebaseerd op een statisch wereldbeeld. Men redeneert als volgt: Er is ooit een situatie A geweest, vandaag is er een situatie B die gelijkenissen vertoont met A, dus moeten we uit situatie A de nodige lessen trekken om situatie B op te lossen.

Dat klopt nooit. Dat kan niet kloppen, omdat geschiedenis beweging is en zichzelf nooit herhaalt op dezelfde manier.

Het optreden van Amerika en een aantal Nato-landen in de Golf is een voorbeeld van deze simplistische interpretatie van de geschiedenis (met propagandistische doeleinden welteverstaan). De redenering gaat zo: Saddam Hoessein is een nieuwe Hitler; we hebben gezien tot wat de appeasement-politiek in München heeft geleid; dus is het beter onmiddellijk gewapenderhand in te grijpen.

Ongetwijfeld zijn Hitler en Saddam Hoessein allebei onverkwikkelijke personages. Maar de geschiedenis is iets anders dan het verhaal over onverkwikkelijke personages. Irak is Duitsland niet, het Midden-Oosten is Europa niet, en de gevolgen van een militair ingrijpen zijn ook, de plaats van het ingrijpen in aanmerking genomen, niet vergelijkbaar met gelijk welke politiek die men tegenover Hitler had kunnen voeren. Let wel, theoretisch hoeft men niet uit te sluiten dat militair ingrijpen nodig was (ik zeg wel, THEORETISCH): maar als men zich ter verantwoording baseert op een verkeerde historische parallel, dan is achterdocht gewensd. Elke situatie moet beoordeeld worden op haar eigen kenmerken, en niet naar analogie van iets anders, dat er niets mee te maken heeft, de vergelijking Hitler-Hoessein is dus al meteen verdacht.

Naast deze mythe en ermee samenhangend is er nog een andere, die zegt dat er universele regels zijn waarop men zich in de politiek (en trouwens overal elders ook) kan baseren om beslissingen te nemen. George F. Kenman wijst er in zijn memoires op, dat dit een van de telkens terugkomende kenmerken is van de Amerikaanse politiek. Het is het equivalent van het kwakzalversdrankje dat alles geneest: neusverkoudheid, beenbreuk, hoofdpijn, alles. Het gebruik van een dergelijk recept is handig. Situaties zijn altijd ingewikkeld, de gevolgen van zus of zo handelen zijn nooit helemaal voorspelbaar en meestal totaal onvoorspelbaar, laten we dus een eenvoudig recept klaarmaken dat iedereen begrijpt; als we het lang en hard genoeg aanprijzen loopt de meerderheid er toch wel in, en als het achteraf verkeerd afloopt kunnen we altijd de schuld aan iemand anders geven (de pers, de televisie, subversieve elementen, onbetrouwbare bondgenoten). Een voordeel (voor de politicus) van het aanwenden van zo'n universeel recept is, dat men er ook een moreel aspect aan vast kan hechten: het handhaven van etische regels in de internationale politiek. Maar internationale politiek wordt NIET bedreven volgens de regels van de ethiek en dus niet op basis van universele concepten. Zij die de beslissingen treffen, weten dat ook, en zij gaan dus selectief te werk.

Toen de UNO tot economische boycot van Zuid-Afrika ocriep, stuurde het westen geen oorlogsvloot om overtredingen van de boycot tegen te gaan. Toen Zuid-Afrika jarenlang het zuiden van Angola verwoestte stuurden wij geen leger om Pretoria mores te leren. Toen Indonesië Oost-Timor binnenviel en massale slachtingen aanrichtte, was er geen officiële instantie die tot actie ocriep, want het Indonesisch bewind had de erkentelijkheid van het Westen geogst door het omverwerpen van het „linkse“ Soekarno-bewind en het uitmoorden van zowat 200.000 „communisten“. Toen...maar misschien kan dat volstaan. Iedereen kan voor zichzelf de lijst aanvullen. Dat er niemand was om een vloot en een leger te sturen bij de tientallen militaire interventies van de Verenigde Staten in Latijns Amerika zal ook niemand verwonderen. Zo is nu eenmaal de „realpolitik“; etisch gedrag verlangen we alleen van onze vijanden. En wat het ergste was, de gifgassen van Saddam Hoessein in de oorlog tegen Iran of de napalm van de Amerikanen in Vietnam, zou ik ook niet weten aangezien ik het niet aan den lijve heb ondervonden. Maar met de napalm schijnt Amerika de democratie te hebben verdedigd in Vietnam terwijl Saddam Hoessein een moordzuchtige maniak is, tegen wie en met militair geweld moet worden opgetreden. Deze heren staatslieden met hun fijnzinnig etisch onderscheidingsvermogen hebben ook weinig aandacht voor de gevolgen van hun optreden. Hoe het avontuur in de Golf verder zal verlopen, is op dit ogenblik (22 augustus) niet uit te maken. Maar drie effecten zijn alvast duidelijk merkbaar.

1. Het Westerse optreden heeft bij de bevolking van de Arabische landen (let wel: bij de bevolking, maar misschien is dat een te verwaarlozen detail) een sterke pro-Irakese reactie teweeggebracht, binnen Irak zelf de populariteit van Saddam Hoessein flink aangezwengeld en de anti-Westerse gevoelens in de regio aangewakkerd. Men heeft bovendien een situatie gecreëerd waarin het voor de beide partijen moeilijk is compromissen uit te dokteren zonder gezichtsverlies voor één van beide. Er lijken dus maar twee mogelijkheden te zijn: of regelrechte oorlog, of een staatsgreep die Saddam Hoessein (op een moment van grote populariteit) ten val brengt.
2. Wapenfabrikanten zijn op dit ogenblik (sommige luidop) hun voldoening aan het uitspreken, omdat sinds het losbreken van de vrede tussen Oost en West de wapenleveringen sterk aan het teruglopen zijn en het avontuur in de Golf een nieuwe stimulans zal betekenen voor de wapenindustrie.
3. De opluchting die nu in Navo-kringen heerst is al even duidelijk hoorbaar. Nu er in Oost-Europa geen vijandbeeld meer is dat gecultiveerd kan worden en de mythe van de wereldwijze communistische samenzwering tot de sprookjesschat van de Westerse politiek is gaan behoren, zaten deze kringen behoorlijk verlegen om een argument tot handhaving van de Nato en hun eigen positie daarin. Als Saddam Hoessein niet had bestaan, hadden ze hem moeten uitvinden (een beetje zoals Reagan indertijd Kolo-nel Khadafi uitgevonden).

Het avontuur in de Golf is dus niet voor iedereen een verliespost. En als Saddam Hoessein de takt heeft om enkele mijnen in zee te gooien, krijgt de Belgische marine een kans om te tonen dat een klein land ook al eens groot kan zijn.

Irak-Koeweit: vroeger en nu

De pan-arabische droom van Saddam Hoessein knoopt aan bij het roemrijke verleden van het Mesopotamische Rijk, de bakermat van de Arabische beschaving, waarvan het centrum in het huidige Irak ligt. Dit verleden leeft nog sterk in het gedachtengoed van vele Irakezen, en Saddam speelt daar nu handig op in. Hij stelt zich op als de redder van de Arabische wereld, die zich moet loswerken uit de onderdrukking van de V.S. en Israël.

Koeweit was, onder Meso-raams en later onder Ottomaans bezit, slechts een onbeduidend deel van de Iraakse provincie Bassorah. Wel werd in 1756 de nu nog steeds regerende dynastie Al Sabbah gesticht, en riep de eerste Emir zich uit tot leider van het Koeweitse volk, toen enkele duizenden vissers en kooplieden. In werkelijkheid bleef de Emir ondergeschikt aan de Ottomaanse gouverneur in Bassorah. Pas in 1899 ontsnapte Koeweit aan het Ottomaanse gezag, door een verdrag te tekenen met Engeland; Koeweit werd een Brits "protectoraat".

De grens

Tijdens W.O. I werd ook Irak door Britse troepen bezet. In 1922 kwam de grens tussen Koeweit en Irak officieel tot stand, op basis van de Sykes - Picot akkoorden, waarbij het Midden-Oosten tussen Engeland en Frankrijk werd verdeeld.

Van bij haar onafhankelijkheid in 1930 weigerde Irak de grens met Koeweit te erkennen. Toen Koeweit in '61 onafhankelijk werd laaide de kwestie hoog op. De Iraakse leider generaal Kassem eiste de annexatie, en liet zelfs landkaarten maken waarop Koeweit als een deel van Irak werd voorgesteld. Pas in 1963, na de afzetting van Kassem, erkende Irak officieel de onafhankelijkheid van Koeweit. Toen in '68 de Baath-Partij aan de macht kwam, die zich nationalistisch en anti-imperialistisch opstelde, kwam de Koeweit-kwestie weer op de voorgrond. In '73 werd het Koeweitse grensgebied een maand lang door Irakese troepen bezet.

De beul van Bagdad

Door zich op te stellen als redder van de Arabische wereld en van de Islam (volgens zijn "officiële" stamboom is hij een afstammeling van de profeet Mohammed) heeft Saddam heel wat bijval oogst in de Arabische wereld. Men weet blijkbaar niet wat voor vlees men in de

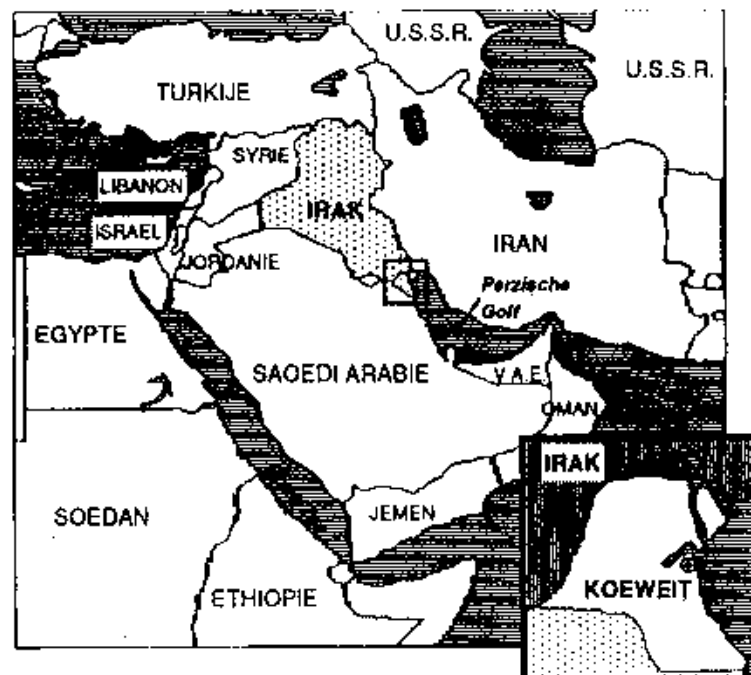
kulp heeft. Hoessein is een dictator die geen tegenstand duldt, en alleen oog heeft voor zijn eigen belangen. In 1970 al, toen hij nog de vertrouwensman van president Hassan was, verwierf hij de trieste bijnaam "de beul van Bagdad", door onder andere 12 Joodse Irakezen in het openbaar te laten ophangen, op beschuldiging van een Zionistische samenzwering. In '79 volgde hij Hassan op, en werd tegelijkertijd president, premier en bevelhebber van de strijdkrachten. Van toen af werden de magere verworvenheden van de eens socialistische Baath ongedaan gemaakt, werd een ware genocide aangericht onder de Koerdische bevolking (waarbij chemische wapens werden gebruikt) en werd een communistenjacht georganiseerd die het McCarthyisme doet verbleken. Tussen '79 en '82 werden meer dan 200.000 communistische en democratische sympathisanten gearresteerd en gefolterd. Minstens 2500 van hen werden vermoord. Tienduizenden opposanten vluchtten het land uit, de meesten richting Koeweit. Volgens Amnesty International worden die mensen nu volop gerepatriëerd, om in Irak terecht te staan.

Bankroet

Sinds de oorlog met Iran is Irak zo goed als bankroet. Het land heeft een buitenlandse schuld van meer dan 70 miljard dollar; 40 miljard aan het Westen en de Sovjetunie, en 30 miljard aan andere

Golfstaten, vooral ... Koeweit. Irak zit dus economisch volledig aan de grond. Saddam Hoessein had wel een zeer ambitieus heroplevingsprogramma opgezet, waarvan de kostprijs op ongeveer 60 miljard dollar wordt geschat. Omdat Irak weigerde te onderhandelen met het IMF, en zijn buitenlandse schuld niet afloste, kreeg het achter bijna geen buitenlandse kredieten meer, zodat het reconstructieproject onhaalbaar werd. De levensstandaard van de bevolking was enorm gedaald, en de ontvreemding groeide. Sommige bronnen verklaren de invasie in Koeweit gedeeltelijk als een zet van Hoessein om zijn volk weer voor zich te winnen. In dat opzicht is de invasie zeker een succes, zoals blijkt uit de massale, enthousiaste pro-Hoessein betogingen in Irak en andere Arabische staten.

Ondanks de economische ravage heeft Irak het grootste en best bewapende leger in de Arabische wereld: 1 miljoen soldaten, 5500 tanks, 3700 artillerie-stukken en kanonnen, 500 à 800 gevechtsvliegtuigen, honderden raketten van verschillende makelij, 5 fregatten, 8 torpedoboten enzovoort. Irak is sinds '87 de belangrijkste wapenimporteur van de hele wereld. De voornaamste leveranciers waren de Sovjetunie, de V.S., Engeland en Frankrijk. Deze laatste heeft tussen '79 en '86 voor meer dan 400 miljard BF aan wapens verkocht aan Irak: meer dan 200 Mirages, 60 Gazelle-helicopters, duizenden anti-tank raketten, en 75 % van alle

door Frankrijk geproduceerde Exocet-raketten. Ook na de wapenstilstand met Iran duurden de wapenleveringen voort; Frankrijk zorgde in '89 nog voor zes heli-copters, 136 pantservoertuigen en 36 Exocet-raketten. Pas in de lente van dit jaar, toen bleek dat Irak niet meer betaalde, werden de leveringen stopgezet. Saddam maakte dit verlies aan rechtstreekse leveringen meteen goed door Koeweit in te palmen: zo kon hij naar believen beschikken over nog een vijftigtal Mirages en een onbekend aantal Exocet-raketten, geleverd door Frankrijk, inderdaad. Het Koeweitse leger telt maar 20.000 soldaten, maar het is wel goed bewapend.

Het rijkste land ter wereld

Ook Koeweit zelf steunde Irak financieel tijdens de oorlog met Iran. Irak mag dan al een militaire macht zijn, economisch staat Koeweit veel sterker. Het behoort tot de rijkste landen van de wereld, niet alleen dankzij de petroleum, maar ook dankzij het enorme financiële patrimonium in het buitenland; Koeweit heeft aandelen in de grootste bedrijven van het Westen: 10 % van de Engelse Midlands Bank, 25 % van het Duitse Hoechst, 15 % van Daimler Benz, 73 % van het Spaanse Torras Hostensch, en Palestijnse, de inkomsten uit dit financieel imperium liggen ongeveer even hoog als die uit de petroleumwinning, namelijk 50 miljard BF per jaar. De olie-inkomsten worden ook niet verspild: 10 % ervan gaat in een speciaal fonds dat de komende generaties ten goede moet komen. Trouwens, met een olievoorraad voor 200 jaar zit Koeweit nog een tijdje veilig. Daarbij komt nog dat Koeweit kan rekenen op een enorm aantal goedkope buitenlandse werkrachten. Meer dan twee derde van de totale bevolking bestaat uit Palestijnse, Jordaanse en Aziatische inwijkelingen. Er zijn slechts een vijfhonderdduizend "autochtone" Koeweit's.

Die enorme welvaart (het gemiddeld jaarlijks inkomen per hoofd van de bevolking bedraagt 15.000 dollar) houdt echter niet in dat Koeweit een paradijs is voor de bevolking. Ook Koeweit is allesbehalve een democratisch land. Het parlement, dat in '76 werd ontbonden, is ondertussen weer samengeroepen, maar heeft enkel raadgevende functies. Alle feitelijke macht is (of was) in handen van de Emir: hij is het staatshoofd, bevelhebber van het leger, en heeft de gerechtelijke en wetgevende macht in handen. Opposanten van het regime worden vervolgd, en na schijnprocessen in de gevangenis gegooid, waar folteringen eerder de regel dan de uitzondering vormen.

Tom Heremans

Een kijk op de Arabische wereld

Landen	Bevolking in miljoen	Bruto Nat. Produkt per inw. in dollar	Buitenl. schuld in miljoen dollar
Marokko	23,5	700	20
Algerije	24,5	2500	25
Tunesië	7,9	1150	8
Lybië	4,2	5700	2
Egypte	52,-	750	44
Syrië	11,5	1600	6
Jordanië	8,-	1500	4,5
Irak	17,-	2300	70,-
Saudi-Arabië	13,-	6500	-
Bahrein	0,4	8000	-
Verenigde Emiraten	1,5	16000	-
Koeweit	1,9	10000	-
Oman	1,3	5700	2,5
Qatar	0,36	16000	-
Yemen	16,-	600	4,5

Bovenstaande gegevens bevestigen de perfide en sluwe wijze waarop het Brits kolonialisme de Arabische wereld heeft opgedeeld. De vruchtbaarste oliegewesten werden ondergebracht in kleine weinig bevolkte vorstendommen en emiraten. De leidende kaste die over ontzaglijke rijkdommen beschikt en nauwe betrekkingen onderhoudt met de vroegere koloniale heersers is bovendien voor zijn verdediging volledig afhankelijk gebleven van het Brits imperium.

De meeste andere Arabische staten, met uitzondering van het feodale Saudi-Arabië, zijn in alle opzichten ontwikkelingslanden en voor een deel afhankelijk van de financiële hulp van de kleine golfstaten.

De "vrienden" uit het Midden-Oosten

Bij de deur de V.S. en zijn Westerse bondgenoten zo geliefde vrienden in het Midden-Oosten, voor wiens belangen sommigen bereid zijn het leven op te offeren van vele jonge mensen, zitten er heel wat van een bijzonder allooi. Enige staaltjes:

* Sjeik Eynami, neef van Koning Fahd van Saudi-Arabië, raadgever van Prins Fayal, is er zo eentje. Op één maand tijd ontdeed hij zich van 600 miljoen B.fr. Deze uitgaven waren niet bestemd om het Palestijnse volk te helpen of in een ander buurland armoede, ziekte en honger te bestrijden. Neen Sjeik Eynami is één van die "goede" Arabieren die, buiten hun omvangrijke beursverrichtingen, hun geld besteden aan het bouwen van luxe paleizen, het fokken van renpaarden e.a. dergelijke bezigheden.

De neef van Koning Fahd interesseert zich ook aan casino's, instellingen die door de Islamitische wet in Saudi-Arabië verboden zijn. Tussen 15 juli en 15 augustus, dus tijdens de golfcrisis, verloor Sjeik Eynami bij het spelen op de roulette zo maar effekens 504 miljoen B.fr. in de Carlton club te Cannes en 108 miljoen B.fr. in het casino van Monte Carlo.

* Zoals ieder jaar ging in de luxe Franse badstad Deauville van 18 tot 23 augustus de verkoop door van jonge koerspaarden. De emirs en sultans uit het Midden-Oosten, normaal de belangrijkste kopers, waren dit jaar afwezig. De kroonprins van Saudi-Arabië, Khaled Abdullah, had er toch aan gehouden even met zijn Jet-vliegtuig over te komen om een van zijn geliefde paarden te zien lopen.

* Het Amerikaanse magazine Fortune dat jaarlijks zijn onderzoek publiceert betreffende de bezitters van de grootste fortuinen in de wereld maakt in zijn laatste uitgave (21 aug.) bekend dat twee petroleumkoningen aan de kop staan van het wereldklassement.

Het betreft de sultan Hassabai Bolkiak Muizadin van Brunei wiens fortuin geschat wordt op 780 miljard B.fr. die aan de kop staat, gevolgd door Koning Fahd van Saudi-Arabië met een fortuin van 589 miljard B.fr. Het is het vierde jaar dat de sultan van Brunei op de eerste plaats staat. Fortune wijst er bovendien op dat zij in de berekeningen uitgaat van de prijs van de olie aan 18 dollar het vat daar waar sinds de golfcrisis de prijs per vat opgelopen is tot 26 dollar en meer per vat.

Het wordt nooit meer als voorheen

Nu de O.-W.-tegenstelling wegvalt reageert de wereld unaniem op de Iraakse annexatie van Koeweit.

(Voor het militair verifiëren van het embargo toch twee onthoudingen: Yemen, een Arabisch land van de Veiligheidsraad, en Cuba, al jaren de stem van het derdewerldgeweten.)

De Verenigde Staten menen dat alleen militaire middelen efficiënt zijn. Ze zeggen slechts te willen onderhandelen als Irak zich heeft teruggetrokken uit Koeweit.

Over wat?

De terugtrekking is blijkbaar onvoldoende voor de V.S.

Zij willen iets anders. En wat kan dat anders zijn dan het einde van Saddam Hoessein?

De stoere taal en scheldpartijen doen vrezen dat er oorlog komt. Moeten we ons daarbij voorstellen dat de V.S. Saddam Hoessein zullen gaan oppikken zoals ze dat met Noriega in Panama hebben gedaan? Bombardementen, platgebrande woonwijken, tussen de 3 en 7.000 doden, toen.

Nu in Irak, een veelvoud?

Bij de eerste militaire confrontatie zal Irak bijna zeker z'n chemische wapens gebruiken. Tegen welk doelwit, is de vraag. De Amerikaanse troepenconcentraties, Saoedische installaties, Israël, behoren zeker tot de kandidaten. Een vergeldingspiraal zou wel 's naar het nucleaire durven opklimmen.

Met andere woorden, de absolute katastrofe.

Op dat ogenblik is het verre van zeker dat de Arabische landen nog aan dezelfde kant zullen staan.

Misschien haalt de rede het toch?

Een Arabisch bemiddelingsplan, misschien, of voorstellen van Perez de Cuellar. Hier zal bepalend zijn of het Westen zich daar openlijk mee bemoeit, en hoe. Als de oplossing op een of andere manier zou worden aangevoeld als een vernedering voor de Arabieren dan staan alle wegen open van vernieuwd radicaal nationalisme, overfundamentalisme tot, wie weet, nieuwe golven van aanslagen, kapingen...

Op dit ogenblik is een oplossing onder Arabieren waarschijnlijk de enige hoop, ook voor de toekomst.

Daarnaast moet er op termijn een internationale vredeskongres komen om de spanning in het gebied, die zoveel facetten en voedingsbodems heeft, via politieke en demilitariserende wegen te kunnen afzwakken.

En het scenario dat iedereen wat de kat uit de boom zou kijken, omdat niemand de schuld op zich wil halen een wereldbrand te hebben veroorzaakt? Dan ook nog kan de lange aanwezigheid van vreemde (V.S.)-troepen als een bezetting worden aangevoeld. Voor de V.S. een interessante opening misschien om militaire basissen te verwerven. Met alle gevolgen van dien.

Een langdurige aanwezigheid zou anderszins ook de V.S. zelf wel wat erg duur kunnen uitvallen. Hoe erg in eigen vlees snijden in dit eerste Noord-Zuid-konflikt, is een vraag die de V.S. zich vroeg of laat zullen stellen. Is dit koren op de molen van die militairen die een "snelle chirurgische ingreep" bepleiten?

Welke uitweg men ook zou vinden, de (militaire) overreactie van de V.S. en Groot-Brittannië, gevolgd door de rest van Europa, brengt een spanning tussen de industrielanden en de Arabische wereld die nog lang zal nazinderen. Hopelijk missen we hier de boot niet.

De belangrijkste V.S.-interventies in het Midden-Oosten

Einde 1956:	tijdens de gevechten rond het Suez Kanaal evacueert de zesde vloot 2.500 Amerikanen die in de zone verblijven.		cuatie van Palestijnse strijders uit Libanon.
15 juli 1958:	3.200 mariniers ontschepen op de Libanese stranden om "Amerikaanse levens te beschermen en de Libanese regering te helpen".	augustus 1983 - februari 1984	De Amerikaanse mariniers, gestationeerd in Beiroet in het kader van de multinationale bemiddelingsmacht, komen verschillende malen direct tussenbeide: de havenbombardeementen op 18 september '83, en de massale luchtaanval op Syrische DCA posities in het Noorden van Libanon op 4 december.
25 april 1980:	mislukte Raid op Tabas, bedoeld om de 52 gijzelaars te bevrijden die sinds november '79 werden vastgehouden in Iran.	15 april 1986:	nachtelijke bombardementen op Tripoli en Benghazi (Lybië).
19 augustus 1981:	2 Amerikaanse F-14-vliegtuigen schieten 2 Lybische jachtvliegtuigen neer boven de Syrische golf. In 1973 had in dezelfde streek al een vergelijkbaar incident plaats.	4 juli 1988:	een Iraans burgervliegtuig, een Airbus, wordt boven de Golf neergehaald door een schip van de Amerikaanse vloot, die daar "de scheepvaart" komt beschermen.
25 augustus 1982:	820 mariniers van de multinationale bemiddelingsmacht (Frankrijk, Italië en de V.S.) nemen deel aan de eva-	4 januari 1989:	2 Amerikaanse F-14 schieten 2 Lybische Mig 23 neer boven de Middellandse Zee.

En de Palestijnen...?

In het vorig nummer van *Vrede* schreef C. Huyghe dat de oorlog in het Midden-Oosten misschien sneller zou kunnen komen dan men algemeen aannam. Het is niet de direkte confrontatie tussen die partijen die ze toen suggereerde, maar de oorlog kwam er sneller dan gedacht.

Irak had inderdaad bijzonder forse taal gebruikt de laatste maanden in verband met de Israëlische bezetting van de West Bank en de Gaza-strook. Irak en de PLO werkten aan voorstellen tot meer Arabische militaire samenwerking om het "zionistisch expansionisme" tegen te gaan. Saddam Hoessein profileerde zich op die manier als de verdediger van de Arabische zaak. Een uitstekend uitgangspunt om zich het leiderschap van de Arabische wereld toe te eigenen.

Dan is er de inval in Koeweit, met de snelle militaire reactie vanwege de VS en Groot-Brittannië. En Frankrijk dat vrijwel onmiddellijk volgt.

Deze snelle reactie is in de eerste plaats ingegeven ter verdediging van de Westerse petroleumbelangen. De VS zoekt daarvoor naar alle waarschijnlijkheid naar definitieve basissen in Saoedi-Arabië. Rechtstreeks gevolg, of heeft dit geholpen om de beslissing te motiveren, is dat de sterkste vijand van Israël klem wordt gezet. En dat Israël versterkt naar voren komt op een ogenblik dat het naar een groter diplomatiek isolement aan het afglijden was. De PLO daarentegen, door

z'n poging een neutraal standpunt in te nemen, wordt door de wereldopinie in het Iraakse, dus "slechte", kamp gesitueerd. De officiële stellingname van de PLO zegt dat ze tegen de invasie in Koeweit gekant is maar men weigert Irak te veroordelen om geen groen licht te geven aan de VS het land te vernietigen. Het ziet voor zichzelf een rol weggelegd van bemiddelaar en meent dat dit een zaak is onder Arabieren.

Voor de Palestijnen in de bezette gebieden blijkt Irak het land dat niet alleen in woorden de Israëlische politiek veroordeelt maar dat ook met daden wil bewijzen. De scherpe verontwaardiging van het Westen over de inval beschouwen ze dan ook als zeer huichelachtig. Waarom niet dezelfde houding in verband met de Israëlische inval en bezetting van hun grondgebied? En zo redeneren ook de meeste andere Arabieren. Van Tunesië over Libië naar Yemen en Jordanië, en ook in die landen die de inval wel veroordeelden. Hier lijkt er een discrepantie te groeien tussen de houding van de regeringsleiders en actieve delen van de bevolking.

Wat er ook van weze, een ding staat vast. De opdringerige reactie van het Westen, wordt door vele Arabieren als een bezetting beschouwd. Het is een hypotheek op de toekomst. En dit kan alleen maar de spanning in die regio nog meer doen toenemen.

Bloed op petroleum

Lijken op een zandheuvel bij Chatt-al-Arab.

Irak en Iran stelden zich akkoord om terug te komen op de overeenkomst die zij in 1975 ondertekenden. Troepen worden weggetrokken, krijgsgevangenen worden geruild... Het was op 22 september 1980 dat Irak zijn bliksemoorlog tegen Iran inzette die echter acht jaar zou duren en, na herhaalde tussenkomsten van de Verenigde Naties, op 22 augustus 1988 met een wapenstilstand werd afgesloten. Dit afschrikwekkend conflict sleepte zo lang aan omdat de twee oorlogvoerende partijen over wapentuigen beschikten die hun door de grootmachten en tevens door allerlei wapenhandelaars, werden ter beschikking gesteld. Het was een gouden tijd voor de wapenfabrikanten. Zekere leveranciers, publieke en privé, hadden hun opwachting te Bagdad en Teheran. De politieke leiders van beide staten riepen, in naam van het nationalisme en het religieus fanatisme, hun burgers op de nodige offers te brengen. De Generale Staven verlengden de slachtpartijen door golven van dienstplichtigen en gefanatiseerde vrijwilligers het oorlogsgevecht in te jagen.

Een miljoen doden vielen op het slagveld, miljoenen werden gekwetst en gehandikt om uiteindelijk terug te vallen op het akkoord dat in 1975 ondertekend werd.

De geïndustrialiseerde wereld is echter slecht geplaatst om dit aan te klagen.

Enerzijds omdat zij door hun leveringen van wapens aan beide partijen mede de verantwoordelijkheid dragen en, anderzijds, omdat men zich vandaag gerust de vraag kan stellen of de miljoenen doden in de voorbije oorlogen en andere koloniale interventies wel verantwoord waren.

En zo werden, en worden er misschien ook morgen, ontelbare jonge mensenlevens opgeofferd voor de glorie van enkele staatsleiders en de brandkoffers van de wapenfabrikanten.

"Geen Viëtnamoorlog in het Midden-Oosten"

Betoging te New York van een anti-oorlogcoalitie

Ramsey Clark, gewezen V.S.-minister van justitie tijdens de oorlog in Viëtnam, nam in de Verenigde Staten het initiatief tot de oprichting van de "Coalitie om een einde te stellen aan de Amerikaanse interventie in de Golf". Vijftig nationale vredes- en andere organisaties hebben zich hierbij reeds aangesloten. Met als ordewoord "Geen Viëtnamoorlog in het Midden-Oosten" wil de coalitie een campagne organiseren in de V.S. Zo zal op 13 september te New York een openbare vergadering plaats hebben in voorbereiding van een nationale manifestatie die voorzien is voor 20 oktober e.k. "Na de Amerikaanse interventie in Grenada en Panama is het vanwege president Bush pure hypocrisie te spreken in naam van de internationale wet en het respect van de soevereine rechten van de kleine staten" onderstreepte de coalitie in haar eerste bekend gemaakte verklaring.

"Our oil"

De Inval van Irak in Koeweit heeft de wereld in rep en roer gezet.

Uitzonderlijk snel en eensgezind kwam er een veroordeling in de UNO-veiligheidsraad. Even snel waren de V.S. en Groot-Brittannië in hun beslissing troepen naar Saoedi-Arabië te sturen.

Irak moest blijkbaar op korte termijn een oplossing vinden voor z'n precaire financiële situatie en grote buitenlandse schuld als gevolg van de achtjarige oorlog tegen Iran. Het leek Saddam Hoessein dan maar het eenvoudigst om een van z'n grote schuldeisers te annexeren. Het was toch al een land waar Irak historische aanspraken op had.

Wordt dit z'n zwanezang? In 1980 dachtie de Iraanse klus snel te kunnen klaren. En alhoewel hij, en zijn bondgenoten, op alle steun kon rekenen is te acht jaar later blij als Iran bereid wordt gevonden een wapenstilstand te ondertekenen. De inval in Koeweit was militair een makkie, maar politiek diplomatiek blijkbaar een misrekening van jewelste. Gans de wereld (of toch bijna) keert zich tegen hem.

Grootheidswaanzin, frustraties en economische teruggang zijn gevaarlijke politieke raadgevers.

Eensgezind

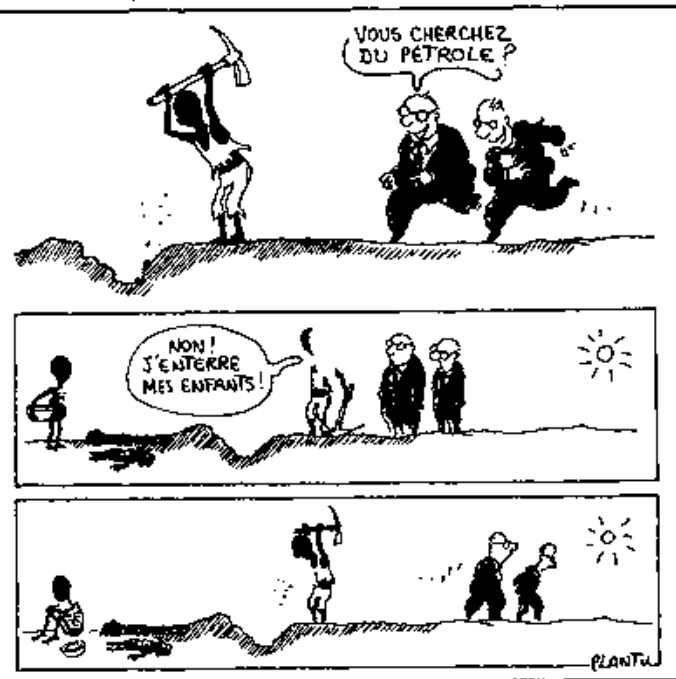
De reactie in de UNO was onmiddellijk en eensgezind. Door deze unanimitieit en de snelheid kon verondersteld worden dat ze politiek diplomatiek zeer zwaar wogen, en dat ze Irak geen tijd en kans zouden geven ze te omzeilen.

Maar de Noordamerikaanse strategen hebben de UNO-maatregelen geen kans gegeven.

Het gaat met name om "our oil". Daar waar in 1980 de agressor Irak tot het goede kamp werd gerekend, en het dus grotendeels voldoende was hem en z'n bevriende landen uitgebreid met militair materiaal te voorzien (hoewel in er in '87 ook een Golf-operatie is geweest), moest nu direkt zelf ingegrepen worden. De hegemonie van de VS in die regio moest duidelijk bevestigd worden. Saoedi-Arabië en Egypte, maar ook Syrië (om andere redenen weliswaar), boden hun goede diensten aan. In puurste neo-koloniale stijl wordt hier nog maar 's bewezen waar het in feite omdraait. De geïndustrialiseerde landen beschouwen de wereld als

■ Les conséquences économiques

page 21 - section C.

hun eigendom. De zogenaamde strategische grondstoffen moeten beschermd worden en verantwoord alles. Wie niet (meer) in de plannen past wordt aangepakt.

Te mooi

Tevens was de gelegenheid te mooi voor de haviken. We hebben nu eindelijk opnieuw een vijand. We weten nu opnieuw waarom we een leger nodig hebben, waarvoor militaire bondgenootschappen dienen, waarom er vreemde troepen moeten geïnstalleerd worden. Daarom ook dat economische maatregelen alleen onvoldoende waren voor de militaire adviseurs van Bush. Volgens Kissinger was Saoedi-Arabië niet werkelijk bedreigd. De verdediging van dat land is dus niet de grond van de zaak. Hier moest de bestaansreden van het enorme geldopslorpande militaire bestel worden verdedigd.

Ook een leuke stap naar de mogelijke "out of area"-NAVO-taak werd hier gerealiseerd: een militair optreden buiten Europa. Nog niet echter onder NAVO-bevel maar een stap. Daarom ook worden bondgenoten in de tredmolen getrokken. Zo zijn de tussenlandingen in Oostende van de VS-transportoestellen niks anders dan een compromitteren, een medeplichtig maken van België. Ook de Belgische deelname met haar mijnenvegers

kadert volledig in het vernieuwd atlantisme. Eyskens wil niet achter blijven als de V.S. spreekt. Er komen anderszijds afspraken binnen de Westeuropese Unie, die heeft zichzelf nooit een terreinbeperking opgelegd. Of, de Europese militaire pijler doet ook z'n duit in het zakje. Kwestie van later nog mee te kunnen spreken? Kwestie van de Europese belangen tegenover de VS niet teveel opzij te laten schuiven? Daarnaast komt het Bush ook goed uit om de stoere jongen te spelen. Er zijn de moeilijke budget-besprekingen, en senaatsverkiezingen in november in sommige staten. Het image van de kordate president zal wel elektoraal afstraling hebben, wordt gehoopt.

De sekretaris-generaal van de UNO meent dat een militair optreden een nieuwe resolutie van de veiligheidsraad vergt. Hiermee zet hij zich duidelijk af tegen de houding van voornamelijk Groot-Brittannië en de Verenigde Staten, die zich in de plaats van de UNO stellen. Eigenlijk is het nog scherper. De UNO wordt misbruikt. Wat zich op dat ogenblik tot civiele terreinen beperkte wordt onmiddellijk verplaatst naar het militaire. Zonder dat daar de nodige overeenstemming voor is. Bepaalde Belgische politici vonden in dit gebrek aan akkoord precies een reden om toch maar militair mee op te treden met de VS en de WEU. Van een arrogant en eigengereid optreden gesproken.

De reacties van Frankrijk en de Sovjetunie en China zijn eerder schuchter en meegaand. De twee eerstgenoemden voelen zich blijkbaar door iedereen aangekeken wegens hun massale wapenleveringen aan Irak in het voorbije decennium.

Leuk toch, deze wereld. Men zet eerst een bijzonder winstgevend handeltje op in wapens met een land, en achteraf is men verontwaardigd over de militaire agressie van datzelfde land. Nochtans kende men z'n handelspartner: uitroeiing van Koerden, oorlog met Iran.

China wil het westen niet teveel voor het hoofd stoten, sedert de verkoelde relaties na Tien an Men?

Hypokrisie

Dit alles staat in schril contrast met de houding, van zowel de UNO als de meeste landen die zich nu verontwaardigd opstellen, in vroegere gevallen van interventie en militaire invasie. Er was geen unanieme veroordeling toen Israël gebieden annexeerde of Libanon bezette. Om nog niet te spreken van de invasies van de grootmachten: de Sovjetunie in Afghanistan, de Verenigde Staten in Grenada en december vorig jaar in Panama.

De opstapeling van legers en militair materieel brengt de wereld in elk geval aan de rand van een verschrikkelijke brandhaard. De nieuwe wapenleveringen aan landen in de regio kan alleen maar het oorlogsgevaar verhogen en bestendigen. De dominantie van het westen en haar agressieve bemoeizucht kan de Arabische en de anti-westerse gevoelens alleen maar voeden en verder doen opblazen. Dit is op zich een nieuwe bron van toekomstige spanningen.

Bij onze bewindslui leeft nog altijd de idee dat conflicten blijkbaar absoluut en uitsluitend militair behandeld moeten worden.

Hoe deze oorlogsmolen nog gestopt? Dat kan alleen als men de niet-militaire maatregelen efficiënt gaat uitwerken om dan tot een politieke oplossing te komen. In die zin moeten alle Westerse regeringsleiders onder druk worden gezet. De laatste uitspraken van de VS-president, de houding van de WEU gaan precies in de omgekeerde richting. Het arrogant afwijzen van politieke openingen, die Saddam Hoessein na een paar dagen toch enigszins voorschotelde, doet vrezen dat er inderdaad oorlog komt.

Georges Spriet

De NAVO minder dan ooit

Het is best mogelijk dat zonder snelle tussenkomst van het Westen de Iraakse dictator niet zou halt gemaakt hebben bij de Saoedische grens alhoewel hij toch inzicht moet hebben op de machtsverhoudingen en de belangen die hij op het spel zou hebben gezet door bijna zonder slag of stoot veertig procent van de olieproductie te bezetten. Wel is het duidelijk dat een symbolische militaire aanwezigheid Saddam Hoessein zou hebben weerhouden dergelijke stap te zetten. Trouwens de eerste dagen van de US-Interventie waren er maar enkele duizenden Amerikanen en een Blitzkrieg was op

dat ogenblik niet ondenkbaar. Het is dus niet zodanig het principe van de militaire interventie op eigen US houtje dat kritiek verdient. De VN hebben nog niet de mogelijkheid en willen die mogelijkheid blijkbaar niet scheppen om zelf vlug tussen te komen. Er is echter een hemelsbreed verschil tussen het treffen van defensieve maatregelen enerzijds en anderzijds de ongehoorde machtsontplooiing gepaard met een gespierde taal die kan doen vermoeden dat men het eigen volk wilde opjutten. De propaganda die in de VS zelf werd en nog wordt gevoerd liegt er niet om. Men moet echt niet geloven in de betrouwbaarheid van bidprentjes om de dictator die tot officiële slechterik werd gepromoveerd tegen te houden. Teveel is teveel en het is duidelijk dat men met een militaire operatie van grote omvang dreigt en misschien wel speelt met de idee van een provocatie want in de woestijn blijven wachten is ook duur. Wat helemaal niet door de beugel kan is de onderdanige houding van West-Europa tegenover de arrogantie van de Verenigde Staten die eens te meer willen beslissen in onze plaats en tegen het goed begrepen Europees belang. Dat men de gijzelingen gebruikt als argument suprême is wel hypocriet want zonder het kriegsgehuil

zou Saddam dergelijke stap nooit hebben gezet. Hij is ongetwijfeld een vreselijk oorlogsmisdadiger doch men gaf hem een duwtje in de rug, ook al door het precedent van het bombardement op Tripoli wat Khadafi trouwens niet heeft belet om de gijzelingen te veroordelen.

Wat Europa nodig heeft (hier kan ik de mening van professor Kerckhofs van de KUL bijtreden) is een doordachte politiek tegenover de Golfstaten enerzijds en de derde wereld anderzijds.

Premier Martens heeft ook gelijk wanneer hij het heeft over een eigen en gestructureerde defensie en veiligheidspolitiek voor Europa.

Men kan betrouwen dat Wilfried Martens er net even niet heeft aangedacht dat veiligheidspolitiek in zich volstaat. Militaire middelen zijn een aanvulling wanneer de politiek niet zonder kan. Dat dit voor West-Europa het geval zou zijn

kan men betwijfelen. Immers de Verenigde Staten zullen de rol van wereldgendarmerie niet zo gemakkelijk opgeven.

Men schudt weliswaar tientallen jaren NAVO niet zo van zich af. Het geval van onze eerste minister is dus misschien niet hopeloos.

Victor Stuyck

P.S.: Ondertussen heeft Martens in een gesprek met TV1 op 2 september over binnenlandse en buitenlandse politiek alleen nog gesproken over de noodzaak van een Europees veiligheidsbeleid en internationaal beleid voor België. Waarvan akte.

Wie zal dat betalen...?

De fout die gemaakt werd tijdens de petroleumcrisis van 1974 en van 1970-80 was de stijging van de petroleumrekening niet door de Franse verbruikers te doen betalen maar door de bedrijven en de staat.

Die les blijkt begrepen en Frankrijk, zoals de andere Westerse naties, zal aan de particulieren vragen een zekere soberheid te aanvaarden, de tijd om de schok op te vangen indien er een schok komt! De onoverkomelijke verhoging van de produktie en van de bedrijven die zijn weerslag al hebben op de kleinhandelsprijs, mag niet gevolgd worden door loonaanpassingen.

De echo van deze "bezorgdheid" kan men terug vinden in de verklaringen van de Franse minister Bérégovoy.

Le Monde,
21/8/90

Ook als de klap (petroleumcrisis) de twee voorgaande in hevigheid zou benaderen, zou de economie zich daardoor sneller aanpassen dan in het verleden.

Als er één les zou moeten geleerd zijn, is het dat men de verbruikers het volle gewicht van de olieprijsstijging moet laten dragen, zodat ze aangezet worden om hun gedrag te wijzigen. Gezien de op ons afkomende milieu- en verkeersproblemen is de olie wellicht nog niet duur genoeg.

Jan Bohets in
"De Standaard"
21/8/90

Maar het belangrijkste indirecte gevolg van de versnelling van de inflatie is dat via ons automatisch en direkt indexeringsmechanisme, de gestegen olieprijs op korte termijn ook zouden leiden tot een verhoging van de loonkosten, waardoor opnieuw het prijspeil zou worden opgetrokken aldus de prijsloonspiraal in werking zou treden, aldus het VBO.

Het VBO dringt er op aan dat men de fouten van de voorbije oliecrisis niet zou herhalen waarbij onder meer als gevolg van de loonindexeringssystemen de Belgische ondernemingen jarenlang niet meer competitief waren, aldus nog de mededeling.

Financieel Economische Tijd
10 augustus '90

DE REKENING. De oorlog presenteert de rekening aan de tafelgasten die de vliegtuigen, tanks en boten onderling verdeeld hebben. "We hebben beslist de kosten te delen", zegt Bush. "Ik zit eigenlijk nogal krap bij kas, George", antwoordt Thatcher. "En ik heb maar een klein slaatje gehad", klaagt Mitterrand. "Ach, ik heb mijn portefeuille in mijn Mercedes laten liggen", zegt Kohl. Koning Fahd fluit zachtjes. Shamir feliciteert de Japanse premier Kaifu: "Blij u hier te zien".

De Verenigde Staten menen dat zij niet alleen de kosten van het militair optreden in het Midden-Oosten kunnen dragen. Ze wensen dat de andere Westerse landen en ook Japan de faktuur mee betalen.

Tijdens de TV-uitzending van de "Zevende dag" heeft Eyskens laten verstaan dat België moeilijk onder deze Noordamerikaanse logica uit kan. Het gaat ten slotte ook om onze oliebevoorrading.

De andere Vlaamse regeringspartijen tonen een iets grotere gereserveerdheid, naar vertuurd. Ze zijn van oordeel dat men de mening van de andere landen niet heeft gevraagd toen men besliste om een militaire operatie van dergelijke omvang te lanceren. Afwachten maar.

Reactie van de vredesbeweging

Samen met VAKA-OCV hebben we op 14 augustus een eerste perscommuniqué uitgegeven waarin de militaire aanpak en het sturen van Belgische schepen wordt veroordeeld.

Vrijdag 31 augustus was er dan de perskonferentie om het standpunt van de vredesbeweging uitgebreid toe te lichten. Tevens zijn er bezoeken gepland aan de partijbesturen en aan de betrokken ministers. De vredeskoepel VAKA-OCV zal samen met het NCOS een waakzaamheidscomité voor de Golf opzetten, om de akties hieromtrent te coördineren en te stimuleren.

Op maandag 10 september was er in Antwerpen een eerste alarmconcentratie onder de slogan: Oorlog, neen! Vredespolitiek, ja!

Irak moet onvoorwaardelijk z'n troepen terugtrekken uit Koeweit en alle buitenlanders vrij laten gaan. Alle buitenlandse legers moeten worden teruggetrokken. Het handelsembargo mag slechts als vreedzaam drukkingsmiddel worden gebruikt. Een UNO-vredesmacht met politionele bevoegdheid in de plaats van de huidige interventiemacht. Een diplomatieke oplossing op regionaal Arabisch niveau in de plaats van de militaire aanpak.

Mandela over Noord-Ierland

Tijdens zijn rondreis in Europa, gebruik makend van een perskonferentie in Dublin heeft Mandela aan de Britten enkele harde waarheden gezegd. Hierbij nodigde hij de Britse regering uit dringend onderhandelingen zonder voorafgaande voorwaarden te beginnen met het IRA. Hij vergaakte hierbij de Noord-Ierse situatie met deze van Rhodesië in de jaren 70. Toen, zegde de ondervoorzitter van het ANC, streden de zwarte guerrilla tegen de blanke overheersing van Ian Smith en Londen stelde beide partijen voor om - zonder voorafgaande voorwaarden - de wapens neer te leggen. Zo eindigde in 1980 dit konflikt met een vredesakkoord. Mandela stelde dan ook voor deze methode eveneens op Noord-Ierland toe te passen. Noch de Britse pers, noch de Britse politieke leiders hebben deze nochtans gezonde opmerking op prijs gesteld.

Wereldbevolking

Volgens de nieuwe studies van de Verenigde Naties zal het aantal inwoners van Afrika - nu 642 miljoen mensen - tegen het jaar 2025 toenemen tot 1.597 miljoen inwoners. Dit zou 19 % van de wereldbevolking uitmaken wat een stijging betekent van 2,5 %. Voor Zuid-Oost-Azië wordt een verhoging voorzien tot 726 miljoen inwoners en voor Oost-Azië, ondanks de Chinese beperkingen, tot 1.736 miljoen mensen. Europa dat nu 512,3 miljoen inwoners telt zou een opgang kennen tot 515,2 miljoen. De wereldbevolking zou in totaal 8,5 miljard mensen tellen in plaats van de huidige 5,3 miljard.

Globaal zal de wereldbevolking dus toenemen met 60 %. In de geïndustrialiseerde landen met 12 % en in de Derde Wereld met 75 %. Het wordt dus hoog tijd dat men van nu af aan begint te denken en te handelen in het perspectief van de groeiende wereldbevolking die niet alleen zal moeten gevoed worden maar ook recht moet hebben op een menswaardig bestaan.

Woorden... Woorden...

Regelmatig krijgen we, met een zeemzoete toespraak, Koning Boudewijn op het T.V.-scherm op bezoek. Soms zegt hij eens pertinente dingen zoals onlangs over het feit dat 8 % van de Belgische

bevolking in diepe armoede leeft en 21 % door armoede bedreigd wordt. Dit was zeker mooi gezegd maar het zijn slechts woorden. Het is dan goed te weten dat de Civiele lijst voor de Koning effekens een bedrag uitmaakt van honderdvijfentachtig miljoen frank (sinds 1972 aangepast aan de index a.u.b.) met daarbovenop de kosten voor verwarming en onderhoud van het Koninklijk Paleis te Brussel op kosten van de gemeenschap. Wie zegde daar ook weer dat "tussen woord en daad werkelijke bezwaren staan"...?

Wereldhandel

Uit de recent gepubliceerde cijfers van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) blijkt dat de groei van de wereldhandel in '89 8,6 % bedroeg tegenover 15 % in '88 en bijna 10 % in 1987.

Ter overweging

Volgens het World Watch Institute, een onafhankelijke instelling gefinancierd door V.N.-organisaties, worden jaarlijks over de ganse wereld 50 miljoen zwangerschapsonderbrekingen uitgevoerd waarvan de helft illegaal. Minstens 200.000 vrouwen sterven jaarlijks aan de verwikkelingen die zich hierbij voordoen. Het dodencijfer blijkt volgens andere deskundigen aanzienlijk hoger te liggen. Een Indiase studie gewaagt zelfs van 500.000 dodelijke gevallen. In het rapport van het World Watch Institute wijst men er op dat op basis van de ervaringen in Denemarken, Frankrijk, IJsland, Italië en Nederland, waar abortus gelegaliseerd is, het aantal hiermede samenhangende overlijdens aanzienlijk afneemt.

Werkloosheid

Uit het rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) - waarvan de vierentwintig rijkste industriële landen lid zijn zal de werkloosheid ook in 1991 niet afnemen. Het aantal nieuwe arbeidsplaatsen dat in 1990 1,2 % bedroeg zal zelfs dalen tot 1,1 %. Voor eind 1990 voorziet men dat het aantal werklozen in de OESO-lidstaten 25,3 miljoen zal bedragen, aantal dat in 1991 nog met 500.000 zal toenemen. Volgens de OESO is de huidige werkloosheid een fundamenteel verschijnsel en van nature uit structureel. Men gaat er tevens van uit dat er praktisch weinig middelen bestaan om, ingaande op de

globale vraag, de bestaande werkloosheid te bestrijden en dat de mogelijkheden van politieke interventies uitgeput zijn.

Schandalen in Frankrijk

President Mitterrand zet zich zelf graag in het zonnetje en zet een hoge borst op als hij het over "La France" heeft. Maar in het Frankrijk van Mitterrand zijn de schandalen in de laatste periode legio.

Vorig jaar was er een financieel schandaal met beurseffecten waarbij een vriend van de president en topfunctionarissen van minister Beregevoit betrokken waren. Voordien was er reeds het geval geweest van minister Nucci die in opspraak kwam voor het verhandelen van valse facturen ten voordele van het verkiezingsfonds. Eind vorig en begin dit jaar kwamen een hele reeks gelijkaardige schandalen aan het licht waarbij parlementsleden en burgemeesters van de PS en de rechtse partijen dergelijke onwettige operaties hadden uitgevoerd ten gunste van hun partijkas.

Uiteindelijk nam de regering Rocard het allemaal niet zo nauw en liet in het parlement een amnestiewet stemmen waardoor over al deze misdrijven de spons werd gevaagd. Vanzelfsprekend tot ongenoegen van de bevolking. Het laatst bekend schandaal is dit van een illegale wapenhandel. Gendarmes (CRS) en politie hadden namelijk tussen Libanon en Frankrijk een wapenhandelje opgezet waarbij zelfs van diplomatieke verzendingen werd misbruik gemaakt.

Via deze wapenhandel, waarbij zelfs een topfunctionaris van de Ambassade in Beiroet betrokken was, werden zo wapens doorgespeeld naar de Franse mafia. Tot heden werden reeds een vijftiental personen aangehouden. Alles bij mekaar zou Mitterrand wel wat bescheidener mogen zijn. Of niet?

Kriminaliteit in Polen

Volgens recente gegevens is gebleken dat sinds de politieke veranderingen in Polen de criminaliteit aanzienlijk toegenomen is. Reeds zou een cijfer van 1.005 misdrijven op 100.000 inwoners zijn bereikt. Dit cijfer ligt nog altijd vier tot vijf keer lager dan in de meest Westeuropese landen maar ook 70 % hoger dan het jaar voordien. De misdrijven, vooral overvallen en diefstallen, worden meestal door bendes in grote steden gepleegd.

Konventionele krachten in Europa

De laatste CFE-lodjes in Wenen?

Het vraagteken hoort er nog bij want er moet nog steeds verder gedokterd worden aan de tekst van een verdrag.

En zoals steeds duiken er dan oude of nieuwe verwickelingen op die nog niet toelaten dat er een eindpunt wordt gezet. De oude verwickelingen zijn bekend: de Sovjetunie wil haar vliegtuigen van de zeemacht uit de bespreking sluiten; de vermindering van de pantservoertuigen en de tanks; tenslotte vindt het Warschau Pact (WP) - of wat daar nog van overblijft - 5200 vliegtuigen te weinig en zou het liever bij 6000 à 6500 houden.

Natuurlijk moeten er ook nog overeenkomsten gezocht worden voor "wolfjagers en schietgeweren" die taai weerstand kunnen bieden bij die onderhandelaars die men wel eens de "bonentellers" noemt. Je weet wel ééntje hier en ééntje daar. In deze rubriek gaat het dan om het maximum gewicht van tanks, het onderscheid tussen "zeer zware" en "zware" pantservoertuigen, helicopters met andersoortige bewapening of verschillende operationele taken.

Verder wil de NAVO wel water in de wijn doen om zijn voorstellen over uitwisseling van informatie, verificatie en inspectie, die volgens de S.U. wat te zwaar zijn, enigszins te milderen.

Het principe van inspecties ter plaatse is aanvaard, maar het aantal is nog niet bepaald. De Sovjetunie, met haar zeer uitgebreid territorium, zou er dus veel meer moeten aanvaarden. Men evolueert naar een pragmatische oplossing: in de plaats van algemene criteria, een aantal directe inspecties per land.

Tenslotte zijn er ook voorstellen voor de vernietiging van de wapensystemen. De NAVO wil die in fazen beëindigd zien binnen de 36 maanden. Het WP is reeds "voor 70 % akkoord", maar de SU, die veruit het meest zal moeten vernietigen, zou voor sommige wapens een "periodiek ongeschikt maken" willen voorzien, in afwachting van een definitieve vernietiging aan het einde van de termijn. Het is ook de SU die graag zou willen dat bepaalde wapens - b.v. tanks in zware bulldozers - zouden kunnen omgebouwd worden, maar de NAVO blijft voor vernietiging van alle wapens met slechts alleen

maar wedergebruik van bepaalde delen en niet-ombouw van gehelen.

Vertrouwenwekkende maatregelen

De tweede reeks van onderhandelingen - in Wenen - hier met 35 CVSE deelnemers rond de tafel - gaan over vertrouwenwekkende maatregelen.

Ook daar is men dicht bij het einde al zal de bekrachtiging dan pas mogelijk worden wanneer de laatste lodjes van de CFE op hun plaats zullen liggen.

Consensus over uitwisseling van informatie en de verificering ervan zijn ver gevorderd. Dat zal jaarlijks gebeuren over militaire uitrusting en troepen, ontwikkeling van nieuwe wapensystemen en militaire budgetten. De maritieme strijdkrachten blijven een probleem. De SU wil die erbij maar de VS zeggen deze keer "njet" en daardoor is het wachten op de teksten.

Er is ook een algemene overeenkomst over een communicatiesysteem tussen de 35 hoofdsteden, jaarlijkse "follow-up" en meer onderlinge militaire contacten. Notificatie en observatie van militaire activiteiten, vooral manoeuvres die de lat nog heel wat hoger willen leggen dan destijds in Stockholm, stufen nog op moeilijkheden daar waar men deze "verplichtend" wil maken. Hier komt de NAVO nog niet over de brug. Het is dus nog afwachten of het een substantieel of een partieel document wordt, met verwijzing naar volgende onderhandelingen.

Los van de CFE maar wel belangrijk voor de toekomst is het feit dat de NAVO ondertussen heeft laten horen dat het bereid is om een voorstel uit te werken voor onderhandelingen over de op het land geplaatste kernwapens van korte afstand. Zonder wat overblijft op zee en in de lucht te vergeten, is dat toch een stap in de goede richting.

En dan naar CFE-2!

Algemeen wordt gesteld: CFE-1 moet onmiddellijk gevolgd worden door CFE-2, met nog veel verdergaande insnijdingen in de bewapening, zodat het jaar 2000 bereikt kan worden met minder dan de

helft van het huidige bewapeningsniveau.

Met de nieuwe politieke situatie in Europa zal inhoud en structuur van CFE-2 er heel wat anders uitzien. Zonder de Berlijnse Muur, maar met het nieuwe éne Duitsland en met het akkoord Gorbatsjov-Kohl van 16 juli 1990 over het terugtrekken van de sovjettroepen uit de huidige DDR en de gevoelige vermindering van de troepen in dat éne Duitsland tot 370.000.

Met de vraag wat er precies van het WP gaat overblijven nu Hongarije er in 1992 zal uitstappen, en het eerder een discussieforum gaat worden met Bulgarije, Polen, Roemenië, Tsjechoslovakije en de SU, in zoverre deze staten het erover eens blijven.

En wat de NAVO - wel met de triomf van het moment, maar zonder "bedreiging" in Oost-Europa - gaat worden, is ook nog niet zo duidelijk. Tenzij Saddam Hoessein van Irak en andere "Islam-bedreigingen" uit het Midden-Oosten er verder voor zouden zorgen om "het gebied" nu toch verder te gaan uitbreiden.

CFE-2 met waarschijnlijk niet alleen meer de overgebleven pactlanden, maar met al de CVSE-deelnemers, en na CFE-1 zonder de mogelijkheid van een verrassingsaanval, gaat dus opnieuw moeten cijferen. En bij dat cijferen zal men ook opnieuw moeten overwegen wat er met militaire doctrines, nationale legers, verhoudingen met de VS en de SU en binnen Europa met Duitsland, zal moeten gebeuren. En dat binnen dat kader, naast de conventionele ook de chemische - en kernwapens als afschrikkingwapens opnieuw aan bod zullen komen, ligt wel voor de hand.

Werk op de plank. Ook voor de vredesbeweging die er goed zal aan doen om waakzaam te blijven en zich verder dynamisch in te zetten.

Robert De Gendt
augustus 1990

P.S.: Bij het ter perse gaan vernemen wij dat dank zij een Frans-Pools initiatief men praktisch akkoord is over tanks en gevechtswapens.

Mooie vrijheid

Zelfs Gregor Gysi, de tegenwoordige voorzitter van de "Partij van het Democratisch Socialisme" (PDS, de vroegere SED) in de DDR, schrijft in een brief van 23 juli die ik van hem mocht ontvangen, het volgende: "Ik beschouw het als juist het progressief potentieel van de kapitalistische maatschappijen te aanvaarden en erbij aan te knopen, b.v. markteconomie, pluralisme, individualiteit, politieke deling der machten. Dergelijke principes blijken progressief van aard te zijn en zijn blijkbaar niet specifieke kenmerken van het kapitalisme maar van een algemene vooruitgang van de beschaving".

Dat komt overeen met wat algemeen, en niet ten onrechte, beschouwd wordt als de motivering van de massa in de landen van Oosteuropa, en meer bepaald in de DDR, bij haar opstand tegen het tot nog toe reëel bestaande socialisme: een verzuizing naar vrijheid; naar welstand dank zij een "vrije" markteconomie, en naar politieke vrijheid ("pluralisme") die onafscheidelijk geacht werd van een "vrije" markteconomie. Wat is ervan gekomen?

De politieke vrijheid werd, in de DDR, een feit dank zij de "vrije verkiezingen" die hebben plaatsgevonden op 18 maart 1990. De uitkomst van die verkiezingen was echter geen "pluralisme", maar de vorming van een verpletterende meerderheid (van CDU, DSU, Sociaal-democraten, liberalen en enkele anderen) ten voordele van een aansluiting bij de Westduitse Bondsrepubliek, d.w.z. van de invoering van een "vrije markteconomie", tegen een heel beperkte oppositie in van PDS en "Groenen" (beperkt niet enkel in aantal, zie het bovenstaande citaat van de voorzitter van de PDS).

De invoering van een "vrije markteconomie" werd dan ook, in principe althans, een feit dank zij de muntunie, de economische en sociale unie van de DDR met de BRD met ingang van 1 juli 1990. Onmiddellijk had dat tot gevolg dat de koopkracht van de DDR-burgers aanzienlijk verlaagd werd: de netto-lonen gingen omlaag (omdat er RMZ-bijdragen werden ingevoerd die vroeger in de DDR niet bestonden) terwijl de prijzen voor het dagdagelijks levensonderhoud (die vroeger in de DDR door de staat werden gesubsidieerd) aanzienlijk omhoog gingen; enkel

de prijzen voor luxe-goederen (zoals auto's, T.V., video en dies meer) werden verlaagd terwijl echter de DDR-burgers voor een aankoop van dergelijke luxe-goederen enkel hun spaarcenten konden aanspreken, verworven dank zij hun werk gedurende veertig jaar DDR. Voornamelijk echter bleek wat "vrije markteconomie" eigenlijk betekent: nl. meedogenloze concurrentiestrijd, bedoeld om de "zwakere" concurrent te ruïneren. Die ruïne-

De bekende Franse schrijver Max Gallo, Europees parlementslid van de P.S. en gewezen woordvoerder van President Mitterrand, is het in geen enkel opzicht eens met de autoriteit rond de Duitse hereniging.

Zo verklaarde hij o.m. in een interview met radio Europae1: "Als men de plaats vaststelt van de Duitse economie in de Europese economie en de rol van de markt zijn we verplicht er mede rekening te houden dat er zich een zone aan het vormen is onder Duitse leiding welke zich bovendien gaat uitstrekken tot alle landen van Oost-Europa". Max Gallo voegt hier aan toe "Men kan hierbij niet nalaten te denken aan een Duitsland dat op zekere dag, na 1995, ook al zijn militaire prerogatieven zal opeisen, inbegrepen het bezit van kernwapens. We staan voor een natie die zich bewust is van zijn macht en die het oordeel van de geschiedenis op haar wil wijzigen".

ring werd heel vlug het lot van de DDR-economie die tevoren bijlang niet zo slecht presteerde als het nu wordt voorgesteld (de mensen in de DDR stelden het materieel stukken beter dan vele mensen in kapitalistische landen zoals Ierland, Portugal, Griekeland of de landen van Latijns-Amerika, of in steden zoals Liverpool, Napels of zelfs New York), maar die nu werd kapot gemaakt. Het gevolg ervan werd een massale werkloosheid die nu reeds in de DDR de 10% (meer dan één miljoen feitelijk werklozen volgens een verklaring van de DDR-minister van tewerkstelling op 8 augustus) heeft overschreden. Zouden zij die, b.v. ook in de Sovjetunie, luidop dromen van de invoering van een "vrije markteconomie" als de verhoopte oplossing van al hun problemen, niet even bij die feiten moeten blijven stilstaan? Ikzelf heb al jaren geleden, nog vóór Gorbatsjov, gepleit voor een "socialistische marktco-

nomie". Maar wat we nu nog, onder de indruk van de realiteit in de kapitalistische landen, onder "markteconomie" verstaan is in feite een "aanbodseconomie" ("supply-sided economics" in de zin van Reagan) waar het, spijs alle tegenovergestelde beweringen, geenszins de consument maar één en al de producent voor het zeggen heeft. Producenten en consumenten, dat zijn de twee partijen die op een "markt" moeten optreden. Een socialistische markteconomie zou een "vraag-economie" moeten zijn, één waar het op de "markt" op de eerste plaats de consument voor het zeggen zou moeten hebben. (Dit idee duikt even ook op in het boek van Gorbatsjov om echter onmiddellijk terug te verdwijnen.)

Terug naar de politiek, in de DDR dan. Recent werd er een groot debat gevoerd over de vraag of de staatkundige toetreding van de DDR tot de BRD reeds vóór de - toen voor 2 december 1990 geplande - geheel-Duitse verkiezingen of pas achteràn moest plaatsvinden. In feite was het voor niemand in Duitsland een geheim dat het eigenlijk over het volgende ging. Als de toetreding pas na de verkiezingen zou aangekondigd worden (zoals de CDU wilde) zou de 5%-drempel (die in Duitsland gebruikelijk is) voor de BRD en de DDR elk afzonderlijk van toepassing zijn, met het gevolg dat de uitslag van die verkiezingen ongeveer dezelfde meerderheidsverhoudingen zou opleveren als ze nu bestaan in de BRD en dat bijgevolg de heer Kohl kanselier van het verenigd Duitsland zou kunnen worden. Als echter de toetreding reeds vóór de verkiezingen zou verklaard worden zou die 5%-drempel op Duitsland in zijn geheel van toepassing zijn, met het gevolg dat wellicht de CSU (de zusterpartij van de Westduitse CDU die enkel in Beieren opkomt, waar de CDU niet opkomt) uit de boot zou kunnen vallen en de sociaaldemocraten samen met de "Groenen" een meerderheid zouden kunnen winnen. "Vrije verkiezingen"! De uitslag ervan zou weliswaar óók nog mede bepaald worden door het "kiesgedrag" van de mensen, maar eigenlijk vooraf bepaald worden door een beslissing over die procedure-vraag!

Welnu, dat debat is inmiddels van de baan, omdat men zich op tijd heeft bezonnen over het feit dat de 5%-drempel volgens de kieswet enkel van toepassing

is als een partij ook niet drie zogenaamde "direct-mandaten" in de wacht sleept (en dat moest de CSU, spijt haar achteruitgang sinds het verdwijnen van Franz Joseph Strauss, normaal kunnen halen; zoals weliswaar ook de PDS). Nochtans woedt het debat nu voort, in de BRD en in de DDR, over de vraag op welk tijdstip de toetreding van de DDR tot de BRD en de geheel-Duitse verkiezingen moeten plaatshebben. Van belang is daarbij enkel de vraag wanneer die verkiezingen moeten plaatshebben.

Zo vroeg mogelijk, zegt nu de CDU; want dan zullen de mensen in de DDR nog vol hoop zijn dat daarmee toe nog alles - economisch gezien - in orde komt. Zo laat mogelijk, zegt de SPD nu, want dan zullen de mensen voldoende beseffen dat de eenmaking van Duitsland voor hen eigenlijk een ramp was. "Vrije verkiezingen"?

Günter Grass en de Duitse eenmaking

Tijdens een wereldbijeenkoms in Oslo over de "Anatomie van de haat" zei de Duitse schrijver het volgende: "Dit is geen eenmaking die we meemaken, maar eerder een uitbreiding van de markt waarover het grootste deel van Duitsland beschikt. Het kleinste gedeelte echter, waar de inwoners zich hadden verheugd over het einde van de staatsbetutteling, wordt nu onderworpen aan het diktat van kolonisatoren. Hun motief is uitsluitend het maken van winst. Ze wensen slechts te investeren vanaf het ogenblik dat de DDR hen wordt aangeboden aan een prijsje. Van nu af aan kunnen we stellen dat er voor lange tijd Duitsers zullen zijn van eerste en Duitsers van tweede klasse".

"Vrije" verkiezingen, "vrije" markteconomie. Vrijheid, vrijheid, vrijheid! Wat wil je eigenlijk met al die vrijheid? Ik heb niets tegen je vrijheid. Maar waar moet "vrijheid" eigenlijk voor dienen tenzij om een redelijke beslissing te kunnen nemen die erop neerkomt aan je vrijheid, omdat je een beslissing hebt genomen, een einde te stellen? Voor hen die toch geen beslissing willen nemen heeft de vrijheid geen enkele zin, tenzij de zin van louter vrijblijvendheid.

Vrede: alles werd ingezet door het besluit van Gorbatsjov tot geweldloosheid. Moeten we wanhopen in de zin van de vrede? "Redelijke" beslissingen, zei ik: daar is wel een beetje inzicht voor vereist.

Rudolf Boehm

Schengen Het begin van een multinationale politiemacht?

Schengen, een Luxemburgse grensgemeente met Duitsland en Frankrijk. Hier tekenden de Benelux en voormelde landen op 14 juni 1985 een akkoord te versoepeling van de personencontrole aan de grenzen tussen deze landen onderling.

Nu op 19 juni 1990 werd het aanvullend akkoord ondertekend. Konkreet zal men, na bekrachtiging in de respectieve parlementen, de grenscontroles tussen de landen onderling afschaffen. Deze worden verschoven naar de buitengrenzen van de vijf. Dat betekent, eens gecontroleerd aan de buitengrens van een van deze landen, dat een persoon vrijelijk kan circuleren over het grondgebied van de vijf. Nu is verder overeengekomen dat dit akkoord ook betrekking zal hebben op Oost-Duitsland gezien de nabije eenmaking.

Maar om dit te realiseren moeten er duidelijke afspraken komen:

- misdadigers mogen over de landsgrenzen van de vijf heen geschaduwde en achtervolgd worden;
- uitlevering wordt vereenvoudigd. Een Belg in Nederland veroordeeld kan dan z'n straf in België uitzitten;
- gemeenschappelijke nieuwe wapenwet;
- gemeenschappelijke drugbestrijding;
- gemeenschappelijk asielbeleid;
- gemeenschappelijk visumbeleid;
- gemeenschappelijk computersysteem met informatie over geweigerde vreemdelingen, personen onder controle van de politie, personen (ook getuigen) betrokken bij strafzaken;
- verscherpte controle op de buitengrenzen.

Om de privacy zijn er bepaalde reglementeringen, in verband met de duur van opslag in de computergeheugens, controle vanuit de nationale politie over het

centrale bestand, enzovoort.

Maar toch lijkt dit alles sterk op Big Brother.

Naar verluidt zou het gaan over meer dan 800.000 namen in de centrale computer in Duitsland. Verder is het angstaanjagend als in naam van nationale veiligheid en openbare orde maatregelen getroffen worden, zonder ook maar een bepaalde omschrijving van deze begrippen.

Politiediensten en aanverwanten hebben in ons landje al niet zo'n goede faam bij de doorsnee-burger, en dat is er met het "bende-onderzoek" niet op verbeterd. Nu een monstercomputer lijkt nog minder makkelijk controleerbaar door de democratische instellingen?

Uit bepaalde opsommingen lijkt het min of meer duidelijk wie de openbare orde in gedrang kan brengen: de migrant van buiten de EEG.

Deze maatregel lijkt zich in te schrijven in het steeds groeiend Eurocentristisch superioriteitsgevoel, dat eenieder van buiten de EEG als tweederangsburger beschouwt. Een vreemdeling wordt dus als een potentieel gevaar gezien. Het is een uiting van het tweedetrapp-racisme. "EEG-zuiderlingen dat gaat nog, maar die Noordafrikanen, meneer!"

De visumaanvraag voor deze landen (Italië en Spanje willen zich snel bij het protocol aansluiten) moet in het moederland gebeuren. Hoe willekeur vermijden? Hoe rechten geven aan de kandidaat-migrant?

Een bepaalde soort samenwerking dus. Opvallende afwezigen in de geviseerde groep: de fiscale fraudeur die naar belastingparadijzen trekt om hier de belasting te ontlopen.

De veranderingen in Oost-Europa Deel 3: Naar een nieuw Europa?

Na het economische en (internationaal) politieke verleden (1) en heden (2) van de Oosteuropese, veranderende werkelijkheid bekeken te hebben willen we het in dit derde en laatste deel hebben over de concrete politiek-militaire gevolgen van die veranderingen, nu en in de nabije toekomst. De huidige, verontrustende gebeurtenissen in de Golf tonen enerzijds aan hoe fundamenteel de veranderingen wel zijn (de Sovjetunie keurt mee een economische boycot van Irak goed), maar anderzijds ook hoe gevaarlijk een westerse (militaire) groothedswaanzin tegenover een socialistische zwakheid kan zijn. Dat waren immers precies de twee hoofdgedachten in onze bijdrage: aan de ene kant de duidelijke politieke en economische openheid, maar aan de andere kant een waarschuwing de socialistische basisprincipes niet te verloochenen tegenover een steeds op winst uitziend kapitalisme. Dat dit laatste daartoe desnoods tot militaire avonturen bereid is, wordt de jongste dagen opnieuw bewezen.

Het zegevierend individualisme

Terecht karakteriseerde men enige tijd geleden de jaren '80 als het decennium van de ik-kultuur. De idealistische solidariteit van de jaren '70 leek afgeslankt door een kapitalistische crisis waarin elk voor zich opkwam. Dat dit individualisme ook in Oost-Europa de kop zou opsteken werd reeds vroeg in Polen duidelijk. Meteen bleek de opgang van het ik diepere oorzaken te hebben dan een westerse, economische crisis.

Dat ook het bestaande socialisme een crisis doormaakte was voor velen nog niet duidelijk. Enerzijds kregen sommige landen (Polen bijvoorbeeld) af te rekenen met een steeds oplopende buitenlandse schuld. In andere landen (de SU bijvoorbeeld) was er een onvoldoende productie van kwaliteitsvolle consumptiegoederen.

Op die manier werd het blijvende, socialistische principe van "loon naar werken" noch in het kapitalisme, noch in het bestaande socialisme verwezenlijkt.

Het is hier wellicht de plaats om te wijzen op het feit dat het communisme zich nooit tegen privébezit verkregen door arbeid uitgesproken heeft. *"Wat het communisme kenmerkt is niet de afschaffing van de eigendom in het algemeen, maar de afschaffing van de burgerlijke eigendom. (...) Het communisme ontnemt niemand de macht om zich maatschappelijke produkten toe te eigenen, het ontnemt slechts de macht om door deze toelagen de arbeid van anderen aan zich te onderwerpen"*, schreven Marx en Engels een goede 150 jaar geleden.

Net zoals er dus verschillende soorten eigendom zijn, bestaat er ook een verschil tussen individualisme en egoïsme. Wanneer het individu opkomt voor gerechtigde, sociale eisen, dan doet het dat steeds vanuit zijn sociale (klasse)plaats, en dus met gelijklopende of gemeenschappelijke klasseneisen, ook al realiseert het individu zich dat niet steeds. Wanneer het ik echter enkel aan zichzelf denkt, tegen zijn klassegenoten in, dan mondt de ik-kultuur in egoïsme uit. Wanneer we het individualisme als een internationale karaktertrek van de jaren '80 hantieren, dan moeten we wel beseffen dat daarin zowel progressieve als negatieve elementen zitten, zowel in het kapitalisme als in het socialisme.

Het moet gezegd dat wanneer Gorbatsjov de individuele (mensen)rechten erkent, naast de reeds vroeger erkende sociale (1), en wanneer hij naar "het gemeenschappelijke Europese erfgoed" verwijst, waarin het individualisme sinds de renaissance een belangrijk onderdeel vormt, hij dit onderscheid nog niet vermeld heeft. Dat de westerse overproduktie, die in de kapitalistische ik-konsumptie zeker deel heeft (denken we maar aan de uitgebreide mode en media-kultuur, die nu weer op volle terug-naar-school-toeren draait), zich nu ook op de consumptiedrang in het oosten gooit is niet te verwonderen. Hopelijk wordt het "loon-naar-werk" principe niet omgebogen in een verslaafd

konsumisme, zoals we dat in het westen maar al te vaak kennen.

De gevolgen op het militair-industrieel kompleks (MIK)

Dat tussen de economische problemen en het vroege vredesoffensief van Gorbatsjov een direkt verband bestaat hebben we reeds in het eerste deel aangegevoeld (1). Zijn uitgangspunt was eenvoudig: minder wapens produceren betekent via een omschakeling meer civiele produkten, in de eerste plaats konsumptiegoederen. Dit jaar werd in de defensiebegroting van de SU voor de derde opeenvolgende keer een vermindering van 10 miljard roebel of 16 miljard dollar ingeschreven.

In 1988 reeds produceerden Sovjetwapenfabrieken meer dan 2000 verschillende soorten huishoudapparaten. Sommige overgeschakelde bedrijven "beheersten" trouwens sommige markten. Zo leveren vroegere militaire fabrieken 95 % van alle nieuwe koelkasten, 62 % van de nieuwe wasmachines en 69 % van de nieuwe stofzuigers. In februari 1988 werd het ministerie van Machinebouw, voor Lichte en Voedselindustrie en Huishoudapparaten trouwens als onefficiënt ontbonden en haar 260 fabrieken naar de militaire sektor overgeheveld. Die (ex-)militaire sektor is trouwens een van de weinige die hoge kwaliteit en technologie leverde, een ander stokpaardje van de Gorbatsjov-ploeg, naast het voldoen aan de consumptiedrang van de bevolking. Dit alles betekent dat het ministerie van Medium Machinebouw, dat o.a. kernwapens levert, nu ook dagelijkse gebruiksapparaten produceert en het ministerie van Scheepsbouw naast oorlogsschepen ook bakovens.

Maar de voorbeeldige omschakeling gaat helemaal niet zonder problemen. De minister van Medium Machinebouw verklaarde vorig jaar onomwonden dat de vroegere wapenproductie minder problemen kende, omdat er nu een chronisch tekort aan toegevoerd basismateriaal is. Vandaar dat economen heel wat opmerkingen in de marge van de omschake-

Het Chroonitsjevbedrijf maakt niet alleen de raketdrager "Proton" maar ook kinderfietsjes. Intussen is gebleken dat dit een verkeerde aanpak is. (Zie ook Vrede nr. 284, blz. 13)

ling noteren. Zo schreef Alexei Kireyev in juni '89 dat de combinatie van vliegtuigbouw en macaronimachines onder hetzelfde ministerie van Luchtvaart "op geen enkele manier economisch verantwoord is" (4). Prof. Jevgeni Avronin voert zelfs aan dat "het eenvoudig inzetten van de productiefaciliteiten van defensiewerken de situatie op de markt voor consumptiegoederen niet substantieel kan verbeteren" (5). Vooreerst berekent hij dat de geplande 15 tot 20 % omschakeling "amper" 10 miljard roebel goederen zal opleveren, wat op minder dan 40 roebel per persoon en per jaar zou neerkomen. Hij pleit dan ook tegen een omschakeling naar consumptiegoederen, maar wel naar high tech-productie die voldoet aan internationale kwaliteitsnormen. Daarbij sluit hij zich aan bij de economische hervormers die pleiten voor ondernemingen, zelfs in combinatie met particuliere ondernemingen, die wedijveren met anderen op basis van (financieel) zelfbeheer, die zelfs tot terugvordering van subsidie en leningen kan leiden. Welke anti-socialistische gevaren zo een economische hervorming inhoudt hebben we in ons vorig deel (2) uit de doeken proberen te doen. De Sovjet-omschakeling heeft trouwens nog meer uitgesproken anti-socialistische reacties. Zo viel er reeds een protest van een aantal arbeiders te noteren, die vreesden hun privileges verbonden aan militaire productie te verliezen. Het moet duidelijk zijn dat die voordelen geen ontwapening mogen in de weg staan, net zo goed als dat de omschakeling niet enkel economisch, maar ook sociaal moet begeleid worden.

Een veel flagranter gevolg is dat het erop

lijkt, en sommige Sovjetkringen pleiten er ook onomwonden voor, dat de SU een deel van haar wapenproductie op de vrije markt gooit. Zo waren voor het eerst MIG's te zien op de internationale vliegbeurs in Frankrijk vorig jaar. Het is te hopen dat het louter economisch denken, dat vandaag in de SU duidelijk de bovenhand heeft, ook op dit vlak het uiteindelijk niet haalt. Wie zonder anti-imperialistische motieven zijn wapens op de internationale, kapitalistische markt aan de meest biedende verkoopt, verschilt in niets meer van de kapitalistische wapenproducenten.

Er moet hier volledigheidshalve trouwens aan toegevoegd worden dat het westers MK op een andere manier op de ontspanning reageert. Naast een diversificering, veelal op de rug van de werknemers, valt hier vooral een agressievere verkoopstrategie op, gericht op het omzetten van fungerende of te verwachten ontwapeningsakkoorden en op de derde wereld. Ook, en vooral, in Europa blijkt de toegenomen concurrentie een grensoverschrijdende monopolisering in de hand te werken (4). De snelle, militaire reactie van de VS en sommige Europese landen in de Golf zijn daar zeker niet vreemd aan.

Akkoord over akkoorden?

Het valt trouwens op hoe, alle woordelijke ontspanning ten spijt, stil het is rond de ontwapeningsvooruitzichten. Vanuit Genève, noch uit Wenen, en zelfs amper uit de jongste top in Washington, lijkt geen nieuws te komen. Dat steekt schril af tegen de eerste ambtsjaren van Gorbatsjov,

waarin hij niet enkel de heropening van een aantal gesprekken wist te forceren, maar waarin ook een overvloed aan voorstellen en tegenvoorstellen openlijk in de media bekend werden.

Het is daarbij opmerkelijk dat zowel de VS als de SU het op dit front eerder bescheiden doen en eerder uitstel voorstaan. De jongste houdingen van de VS en de NAVO op hun eigen konferenties en rond de hereniging van Duitsland maakten reeds duidelijk dat het westen alles behalve direkt en entoesiast daadwerkelijk in de ontwapeningsboot stapte. Het werd trouwens duidelijker en duidelijker dat het westen naast het militaire wapen, dat trouwens indirect een economische druk op het kosten betekent, met de Oosteuropese hervormingen een nieuw wapen gevonden had, nl. dat van de economische en financiële hulp. Zelfs nu de SU stappen naar het Internationaal Monetair Fonds (IMF), het internationaal bolwerk van het kapitalisme blijuitstek, zet wordt klaar dat het imperialisme enkel een kapitalistische bondgenoot wil. De huichelarij rond een eengemaakt Duitsland en Roemenië tonen de ware bedoeling van "geallieerden" en andere Europese Gemeenschappen.

Opvallend is echter hoe Gorbatsjov zich niet enkel bij die gang van zaken schijnt neer te leggen, maar ook hoe hij ze, vanuit andere motieven weliswaar, lijkt te steunen. Hoezeer hij met de rug tegen een economisch failliet staat bleek nogmaals uit de jongste topontmoeting. Waar hij vroeger op ontwapeningsvlak als eisende partij internationaal aanvaard werd, is hij nu vragende partij op economisch vlak. Bush en de NAVO steunen woordelijk zijn hervormingen met als pasmunt het uitstellen van daadwerkelijke ontwapening. Het is trouwens hertelgend hoe Bush ook op economisch vlak Gorbatsjov aan het lijntje houdt, tot wanneer een ontwijfelbare herinvoering van het kapitalisme ook in de SU doorgang vindt.

Een papieren, politiek of militair pakt?

Hetzelfde parallelisme valt op rond de twee geallieerde paktten. Van NAVO-zijde werd onlangs nog maar eens bevestigd dat het militair pakt militair blijft. Of zijn de bepleite aanwezigheid van vreemde troepen in West-Europa en het credo over de kernwapens soms niet militair te noemen? In koor zingen onze bewindslui echter voor een groter aandeel van de

politiek in de verdragsorganisatie. Geven ze daarmee niet impliciet toe dat de militairen altijd de NAVO-lakens uitgedeeft hebben? Wie twijfelde reeds lang over de democratische en dus controleerbare besluitvorming binnen de NAVO?

Maar de politieke debatten die aangekaart worden zijn van een heel andere aard. **De politiek waarover een akkoord moet bereikt worden is op welke manier de kapitalistische suprematie in de praktijk moet omgezet worden.** Vroeger was daar weinig moeite mee: Oost-Europa werd voorgesteld als de mogelijke, vijandelijke agressor, en de noodzaak van steeds maar meer en nieuwere wapens werd daarop geschied. Met Gorbatsjov, en zeker met de herinvoering van een kapitalistische economie in Oost-Europa, is het vijandsbeeld niet meer hanteerbaar. Er zijn dus interne NAVO-gesprekken nodig om nieuwe wapens aan de man, de Westeuropese belastingsbetaler, te brengen. Zo is enig verschil in aanpak en (politieke) verwoording merkbaar tussen Bush, Mitterrand en Thatcher enerzijds en Coërme en zijn Nederlandse collega anderzijds. En dan hebben we het nog niet over de oude vete tussen Griekenland en Turkije. Ook de andere benadering rond de hereniging van Duitsland tussen tandem Bush-Thatcher en Genscher moest in alle stilte en politieke diplomatie uitgepraat worden. Wanneer de NAVO het dus over een politieke klemtoon heeft, dan gaat het over de politiek tegenover een socialistisch (economisch) bestel en dito leger, en over het gladstrijken van de politieke plooiën in de reactie op de Oosteuropese veranderingen en het aanpraten van blijvende bewapening. Laten wij ons dus geen illusies maken. **De NAVO is als militair pakt tegen het socialisme opgericht en kan haar eigen beginselverklaring slechts wijzigen door zich te ontbinden.** Dat betekent met andere woorden ook dat alle vreemde troepen, externe of interne, uit West-Europa weg moeten. Een militair, gecoördineerd opperkommando kan in Europa best gemist worden en is sinds het Helsinki-akkoord, in feite een niet-aanvals- en grenzenrespekterend verdrag, overbodig. Het is trouwens vanuit die gedachte en de gewijzigde Europese (militair-politieke) kaart dat verdere militaire gesprekken en afspraken het best op Helsinki-nivo of volgens Weense samenstelling gebeuren. Op die manier wordt Europa verlost van enige militaire blokvorming vooraf, een tweedeling die trouwens niet meer met de werkelijkheid correspondeert. **Indien de**

NAVO nog enige politiek-militaire toekomst weggelegd is, dan is dat enkel die om haar eigen en internationaal overeengekomen en gekontroleerde terugtrekking en ontmanteling te organiseren.

Verder is het opvallend hoe de West-Europese Unie (WEU), ook gebruikmakend van de Golf-gebeurtenissen, de kop opsteekt. Laten we niet vergeten dat de WEU er onder rechtstreekse druk van de Europese wapenproducenten gekomen is, die zich na het na-oorlogse Marshallplan en binnen de NAVO, als wapenindustrie wilden herstellen. Het is daarom niet verwonderlijk dat de heropleving van de WEU een aantal jaren geleden, vooral uitgang van Frankrijk en de Bondsrepubliek, de twee lidstaten met het belangrijkste, Europese MIK. Net zoals we elk militair opperkommando in Europa moeten vaarwel zeggen, moeten we ook de WEU geen nieuw leven toewensen.

Waar ligt Warschau?

Hetzelfde kan gezegd worden over de toekomst van het Warschaupakt, met dit belangrijk verschil dat de Oosteuropese alliantie reeds in de feiten militair en politiek ontbonden is. Ook hier valt echter op hoe Gorbatsjov uitstel blijft vragen en hoe hij, parallel aan het westen, een politieke toekomst aan het Warschaupakt blijft toeschrijven (6). Het slotkommuniké van de jongste Warschaupaktop (7.6.90) heeft het dan ook slechts over "karakter en functies van het Warschaupakt te herzien". Terecht wordt daaruit echter gekonkludeerd dat "het Warschaupakt alleen in dat geval in de overgangperiode in staat zal zijn uitvoering te geven aan de nieuwe actuele taken die verband houden met de ontwapening en met de schepping van een algemeen Europees systeem van veiligheid". Voorwaar toch heel andere taal dan de NAVO-kommunikés. En zelfs dan nog besliste de nieuwe Hongaarse leiding uit het pakt te treden.

Op het vlak van militaire strategie en politiek kunnen de Warschau-lidstaten niet meer aan een kant staan. Een Duitse christendemocratische de Mezière, die reeds met hoofd en handen in de NAVO zit, kan moeillijk dezelfde taal spreken als een Roemeense, sociaal-democratische Iliescu of een ontwapeningsvoorstander zoals Gorbatsjov.

De politieke verscheidenheid van de lidstaten verklaart hun verschillende houdingen tegenover de nog aanwezige Sovjettroepen. Ook hier moet duidelijk zijn dat

alle vreemde (Sovjet)troepen en dito wapens Oost-Europa moeten verlaten. Of dat nu bilateraal onder Oost-Europeanen gebeurt of via een evenwichtige Weense overeenkomst, toch moet duidelijk zijn dat elke troepen- en/of wapenvermindering in het Oosten in het Westen moet beantwoord worden. Net zoals in West-Europa is het uiteindelijke doel een ontbinding van beide pakten. Sommige Oosteuropese frustraties daar gelaten, zou dat best een evenwichtige en wederzijdse ontbinding zijn. En als Gorbatsjov nog politiek en/of economisch met de (vroegere) socialistische landen wil praten, dan zijn daar even goed andere fora beschikbaar, zoals het nog bestaande Oosteuropese COMECON.

De gebeurtenissen in Oost-Europa, de nakende hereniging van Duitsland, ja, zelfs de Golf-eskalaties, tonen aan dat alles sneller kan veranderen dan men denkt. Het is daarom niet enkel nodig dat bovenstaande opties weerklank vinden in Genève en Wenen. Het is ondertussen even belangrijk dat elk onderzoek, testen, produceren en plaatsen van welk nieuw (kern)wapen waar ook (ook in de lucht en de ruimte) wederzijds en gekontroleerd moet bevroren worden. Nu in Oost-Europa trouwens een daadwerkelijke ontwapening en terugtrekking plaatsgrijpt, moet die onmiddellijk en evenredig of vergelijkbaar aan NAVO-kant beantwoord worden. Op die manier kan niet enkel het defensiebudget naar beneden, maar worden daarbij stappen gezet naar een blokkenvrij, onafhankelijk en kernwapenvrij Europa, waarin onafhankelijke staten niet enkel elkaars grenzen erkennen en defensief waarborgen, maar ook aan economische samenwerking kan gedacht worden op grond van gelijkheid en wederzijds voordeel, i.p.v. de groeiende neo-kolonisering. Dat de Golf-ontwikkelingen ons daarin niet misleiden.

L. Bollaert, 16.8.90

Voetnoten

MIK = Militair Industrieel Komplex.

- (1) Zie dossier Vrede 283.
- (2) Zie dossier Vrede 284.
- (3) Manifest van de Kommunistische Partij (Kommunistisch Manifest), 1848.
- (4) Zie L. Bollaert, "Het MIK slaat alarm", dossier Vrede 279.
- (5) Jevgeni Avrolin, "Problemen en vooruitzichten van omschakeling", in Informatiebulletin, 14.7.90.
- (6) Zie ook Joari Fjodorov, "Naar een nieuw model", in Informatiebulletin van 21.7.90, waarin hij meent dat een (onmiddellijke) ontbinding van het Warschaupakt een globaler Europees veiligheidssysteem zou bemoeilijken.

Verenigde Staten: De keerzijde van de medaille

De kloof tussen arm en rijk in de V.S. wordt steeds groter. Een onderzoek heeft uitgewezen dat de twee miljoen rijkste Amerikanen (1 % van de bevolking) samen een even groot netto inkomen hebben als de honderd miljoen armste (40 % van de bevolking). In 1980 was die verhouding nog 1 % - 20 %. De inkomsten uit de meerwaarde van kapitaal zijn voor die 1 % rijken gestegen met 92.000 dollar per persoon, op tien jaar tijd. Voor de 40 % armen bedroeg dit 12 dolla

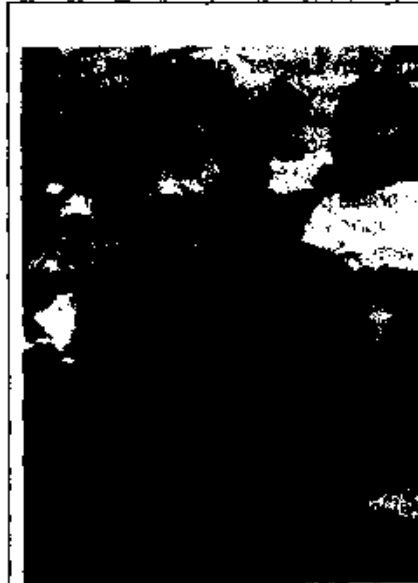
Deze cijfers, die verhoudingsgewijs vergelijkbaar zijn met de situatie in heel wat ontwikkelingslanden, lijken president Bush niet erg te verontrusten. Hij is zelfs zinnens er nog een schepje bovenop te doen, door de belasting op de meerwaarde van kapitaal af te schaffen. Volgens hem zal dit de rijken ertoe aanzetten meer te investeren, zodat er arbeidsplaatsen worden gecreëerd.

Op één punt heeft Bush het bij het rechte eind: er schort wat op het vlak van de werkgelegenheid. Volgens de New York Times blijkt uit een analyse van de werkloosheidscijfers dat 16 staten, waar meer dan een derde van de totale bevolking woont, een economische recessie doormaken. Het zijn vooral de Oostkust - staten die met problemen kampen: werkloosheid, stagnerende lonen, dalende vastgoedprijzen, bedrijven met enorme schulden. De auto-industrie in Detroit zit in het slop, en Boeing heeft aanzienlijke afvoelingen aangekondigd om te besparen. Zo zijn er nog talloze voorbeelden.

Frustratie

Uit een aantal enquêtes blijkt duidelijk dat de frustratie bij de bevolking toeneemt: 90 % van de ondervraagden verklaarden dat hun inkomen wordt aangetast door de stijgende kosten van verzekeringspremies, belastingen en andere vaste onkosten. Heel wat mensen moeten er een tweede job bijnemen om de touwtjes aan elkaar te kunnen knopen.

In deze context is het begrijpelijk dat de syndicale beweging in de V.S. weer aanslag krijgt, na jaren in de kiem te zijn gesmoord. Herinner u hoe Reagan in 1981 11.500 luchtverkeersleiders liet ontslaan, toen die zich in het hoofd haal-

Op 5 juli van dit jaar pleegde de 46-jarige Mitch Snyder zelfmoord, op het moment dat hij bijna een vedette werd in de V.S. Hij haalde regelmatig de massamedia, en er werd zelfs een film over zijn leven gemaakt. Hij was de motor achter de solidariteitsbeweging met de daklozen. Vanuit een door hemzelf opgericht opvangcentrum in Washington, D.C., leidde hij jarenlang tal van acties, ging verscheidene keren in hongerstaking, en werd ontelbare keren gearresteerd. "Als men hier strijd voert, moet men de gevolgen dragen", zei hij een paar weken voor zijn dood. "We moeten blijven acties voeren, want niemand zal het voor ons doen". Het vechten tegen de bierkaal is hem uiteindelijk teveel geworden.

den te gaan staken (terzelfdertijd pleitte hij heftig voor het recht op staken van de Polen).

Het gemeenschappelijk vakbondsfrent in de V.S. heeft nu een nationale publiciteitscampagne opgezet, waarin wordt gewezen op de noodzaak van goede sociale zekerheid. De campagne zou het aantal gesyndiceerde arbeiders - nu slechts 17 % - moeten opdrijven.

De Amerikanen zijn toch duidelijk de sociale strijd aan het herontdekken. Vorig

jaar was er een massale mijnstaking, waarbij de eisen van de arbeiders werden ingewilligd na 9 maanden actievoering en 3000 arrestaties. Ook bij Boeing werd gestaakt: na 8 weken werden de eisen van de arbeiders aanhoord. Men begint duidelijk te twijfelen aan de integriteit van Bush, die zich tijdens de verkiezingcampagne profileerde als de kandidaat van de solidariteit, die de problemen van het druggebruik, de armoede en het onderwijs zou aanpakken. Sindsdien heeft hij het budget voor onderwijs met 40 % teruggeschroefd, dat voor drugbestrijding met 50 %, en dat voor huisvesting met liefst 70 %. Zijn illustere voorganger had het financieringspakket voor huisvesting al met 80 % verlaagd, en het zo op een schamele acht miljard dollar gebracht.

Daklozen

Nochtans is huisvesting één van de grootste problemen waarmee de V.S. af te rekenen heeft. De schattingen over het aantal daklozen variëren tussen drie en vijf miljoen, tot 2 % van de bevolking dus. De meesten zijn zwarten. Er is de laatste jaren een grote solidariteitsactie met de daklozen op gang gekomen, vooral onder impuls van Mitch Snyder (zie kader). Meer dan honderd organisaties (vakbonden, vrouwenverenigingen, mensenrechtenorganisaties, werklozengroeperingen, etc.) werken hierin samen, en hebben vorig jaar een massale optocht georganiseerd rond de slogan "betaalbare huisvesting nu". Er werd zware druk uitgeoefend op de regering om 25 miljard meer te investeren, en de sector gedeeltelijk uit de handen te halen van de privébedrijven, die alleen geïnteresseerd zijn in hun woekerwinsten. De senaat zou nu toch een wet aan het voorbereiden zijn om die financiering te bewerkstelligen. Intussen blijft het aantal daklozen schrikwekkend stijgen.

Dat hulp aan daklozen kan, werd duidelijk na de aardbeving in San Francisco, toen 14.000 mensen dakloos werden. De regering stelde onmiddellijk fondsen ter beschikking. Nochtans telde de stad vóór de aardbeving al 45.000 daklozen, waar geen hond naar omkeek.

Tom Heremans

De jungle van Noord-Amerika

In de V.S. wordt alle 10 seconden een inbraak gepleegd, vindt elke minuut een gewapende overval plaats, wordt alle 6 minuten een vrouw verkracht, en pleegt om het half uur iemand een moord. Er zitten meer dan 1 miljoen mensen in de Amerikaanse gevangnissen, waarvan er meer dan 100.000 een straf uitzitten van 20 jaar of meer. Sinds 1976 hebben 2.300 mensen de doodstraf gekregen; drie kwart van hen zijn zwarten. Eén zwarte op vier belandt ooit in de gevangenis tussen zijn twintigste en dertigste levensjaar.

Het zijn hallucinante cijfers, die een degelijke werking van het gerechtelijk apparaat zo goed als onmogelijk maken. In New York zijn de meeste rechtbanken dag en nacht open. In de Bronx worden per dag een honderdtal processen gevoerd; één proces duurt nooit langer dan vijf minuten. Meestal gaat het om drugdelicten. De dealers die worden gearresteerd, zijn steeds jonger: sommigen zijn nauwelijks 8 jaar oud.

Minimumstraffen

Vanaf de jaren '70 begonnen de Amerikaanse politici de "harde aanpak" te propageren om de stijgende criminaliteit en het druggebruik in te dijken.

In de senaat werden wetten gestemd die de "Mandatory Sentences" invoerden, minimumstraffen die niet mogen worden verlicht. Zo is er een wet van '86 die een minimumstraf voorziet van 10 jaar voor al wie betrokken is bij een crack-deal van meer dan 50 gram. De straf wordt verdubbeld als de betrokkene al eerder in een drugzaak werd veroordeeld. Als hij gewapend was of drugs verkocht aan minderjarigen, komt er nog eens 10 jaar bij. Ter vergelijking: wie veroordeeld wordt voor corruptie of geldverduistering zit zelden meer dan vijf jaar uit.

Door de mandatory sentences zijn de rechters aan handen gebonden. Ze moeten zeer zware straffen uitspreken, die geen ruimte laten voor verzachtende omstandigheden of voorwaardelijke vrijlating. Hun enthousiasme brandt dan ook op een zeer laag pitje. Ze zijn niet meer dan radertjes in een genadeloze machi-

ne, die met geen enkele menselijke factor rekening houdt. Het juristenblad "The American Lawyer" geeft in dat verband verbijsterende voorbeelden. We pikken er eentje uit: Een inwoner van de Dominicaanse Republiek bezoekt zijn broer in New York, die een drugdealer blijkt te zijn. De politie pakt de dealer op, en zijn broer, die voor een weekje op familiebezoek kwam, wordt beschuldigd van medeplichtigheid. Hij krijgt zes jaar cel. De rechter vindt de straf zelf waanzinnig, maar heeft geen keus. Hij moet de wet toepassen.

De enige manier de dans te ontspringen, is het vooraf op een akkoordje gooien met de politie: de beschuldigde koopt de vrijheid met nuttige informatie over zijn "collega's". Het absurde gevolg van deze praktijk is dat alleen de grote haaien uit de handen van het gerecht blijven; de kleine straatdealers beschikken immers niet over "verkoopbare" informatie.

Overbevolking

Als gevolg van de zeer strenge wetgeving barsten de Amerikaanse gevangnissen letterlijk uit hun voegen. In de strafkolonie van Rikers Island, New York, het grootste gevangeniscomplex ter wereld, zitten 20.000 gevangenen samengeperst op 160 hectare. Dat is een verdubbeling tegenover 1983. Het aantal 55-plussers onder de gevangenen is sterk toegenomen, als gevolg van de steeds zwaardere (langere) straffen. Men overweegt nu speciale "bejaardengevangnissen" te bouwen.

De situatie in de overbevolkte gevangnissen wordt stilaan onhoudbaar. De cellen zijn eigenlijk kooien, in twee verdiepingen op elkaar gestapeld. Er zijn geen deuren, enkel tralies waarachter elke vorm van privacy uitgesloten is. Het geweld en het bendeleven worden gewoon van op straat in de gevangenis geïmporteerd. Ondanks de scherpe controle circuleren drugs en wapens vrij rond. Druggebruik en prostitutie zorgen ervoor dat de gevangnissen echte broeihaarden voor AIDS zijn. In New York zouden 8.000 gevangenen door de ziekte zijn besmet.

Alternatieven

Nu de situatie uit de hand dreigt te lopen, wordt het repressieve systeem door heel wat verantwoordelijken binnen het gerechtelijk apparaat zwaar op de korrel genomen. In 37 staten hebben rechtbanken de vrijlating van een aantal gedetineerden bevolen omdat de levensomstandigheden in de gevangnissen mensonterend zijn. Men begint zowaar naar alternatieven te zoeken, als daar zijn vrijwillige reïntegratiesessies, met therapeutisch karakter, en veroordelingen tot werken van openbaar nut, in de plaats van gevangenisstraffen.

Blijft echter het probleem de publieke opinie voor deze alternatieve methodes te winnen. De Reagan-filosofie "sluit ze op en gooi de sleutel weg" leeft nog zeer sterk bij de bevolking. Men zwaait nu met het financiële argument: een gedetineerde kost de staat twee miljoen frank per jaar, iemand die in een ontwenning- of reïntegratiecentrum wordt geplaatst slechts een half miljoen. Misschien heeft de Amerikaanse belastingbetaler daar wel oren naar.

Het probleem van de criminaliteit in de V.S. mag dan met de dag groter worden, naar buitenuit doet de regering of haar neus bloedt. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft eind juli een publiciteitscampagne gelanceerd waarin de Amerikaanse toerist wordt gewaarschuwd voor de gevaren van vakantie in het buitenland. De campagne kost zo'n 10 miljoen BF en vertelt de bevolking in een gratis brochure dat de enige veilige vakantiebestemming de V.S. is. De Amerikaanse toerist die toch zijn hachje wil wagen in het buitenland, krijgt de volgende goede raad mee: "Vermijd de gevaarlijke wijken; ga 's nachts niet alleen de straat op; reserveer een hotelkamer boven de tweede verdieping, zodat er moeilijk kan worden binnengebroken; hang de hekl niet uit tegen terroristen".

Het schandaal van de eeuw

In de V.S. komt langzaam maar zeker het grootste financiële schandaal van de eeuw aan het licht. De laatste jaren zijn enorme sommen geld verduisterd: het gaat om maar liefst 350 miljard dollar, ofte 13 biljoen BF. Een schokkend verhaal over het slijk der aarde.

Sinds ongeveer 2 jaar verdaart de ene Amerikaanse spaarkas na de andere zich failliet. Het gaat om tientallen maatschappijen, verspreid over het hele grondgebied van de V.S. Deze spaarkassen (Savings and Loans Companies) zijn geen parastatales, zoals bij ons het geval is, maar privé-ondernemingen. Ze hantieren allemaal verschillende intrestvoeten en leningsvoorwaarden, en gebruiken het geld van de kleine spaarder om op de beurs te speculeren, te investeren in onroerende goederen, en te participeren in bedrijven. De overheid staat wel borg voor het geld van de spaarder.

Tot het eind van de jaren 70 oefende de overheid controle uit op deze spaarkassen, en zorgde ervoor dat het geld van de spaarders niet werd gebruikt voor illegale of risicovolle transacties. Aan deze controle kwam een einde met de dereguleringsdoctrine van de Reaganadministratie, die staatsinmenging als heiligschennis beschouwde. Vanaf toen begonnen miljoenen, en later miljarden dollars via achterpoortjes weg te vloeien naar ondoordachte investeringen, wilde speculaties, lichtzinnige vastgoedprojecten en risicovolle ondernemingen. De zakenmensen die deze sommen, via hun relaties met de bankdirecteuren, achterover drukten, lieten ook niet na een deel ervan te gebruiken voor de aankoop van privéjets, luxejachten en meer van dat moois. Ook politici zagen brood in deze wanpraktijken; het geld kwam aardig van pas om hun verkiezingskas te spijzen. Eenmaal de spaarkas leeggeplunderd, verklaarden de bankdirecteuren hun zaak gewoon failliet.

Discretie

Deze wan toestanden werden al aangeklaagd in oktober '89, in het boek "Plundering van de spaarkassen in de V.S.", geschreven door drie journalisten: Steve

Pizzo, Mary Fricker en Paul Muolo. Toch bleef het merkwaardig stil rond de hele zaak. Zowel in politieke kringen als in de media legde men een ongewone discretie aan de dag. Het schandaal reikt dan ook tot in de regeringstop, waar men wellicht niet zo happig is om, na Watergate en Irangate, weer een nieuw schandaal openbaar te maken. Temeer daar dit keer zowel de Republikeinen als de Democraten, zowel de Kamer als de Senaat, tot zelfs het Witte Huis in de zaak verwickeld zijn. Het is bewezen dat zowel Reagan als Bush in '88 al op de hoogte waren, maar zich gedeisd hielden om electorale redenen. In de Senaat werd de faling - epidemie afgedaan met uitspraken als "betreuwenswaardige beleidsvergissingen" en "ongelukkige investeringen".

De omvang van dit schandaal komt echter stilaan bovendien, onder druk van de publieke opinie. Volgens experts zal de staat, om de 350 miljard verduisterde dollars bij de spaarders te vergoeden, 150 miljard dollar moeten lenen. In totaal gaat het dus om ongeveer 20 biljoen dollar, die uiteindelijk van de belastingbetaler moeten komen. Het verband is gauw gelegd met de nieuwe belastingen en de verdere

beoeleningen in de sociale programma's die Bush heeft aangekondigd.

De politieke gevolgen van dit ongelooflijke schandaal zijn moeilijk te overzien. De kritiek op de regering en de president wordt steeds groter. Men verwijt hen de zaak maar te laten aanslepen, en niet echt naar de schuldigen te zoeken. Het Ministerie van Justitie heeft verklaard momenteel 891 gevallen van oplichting te onderzoeken; 7000 andere gevallen worden op de lange baan geschoven. Hoe kan het ook anders, als Bush de misbruiken al jaren door de vingers ziet? De auteurs van het reeds vermelde boek hebben ook ontdekt dat een deel van het verduisterde geld via de maffia naar de contra's in Nicaragua is gegaan. De hele operatie zou door de CIA zijn opgezet. In regeringskringen heeft niemand deze aantijgingen ontkend, ook niet ex-CIA-baas George Bush.

Junior

Tot overmaat van ramp blijkt de zoon van de president rechtstreeks bij de oplichtingspraktijken betrokken te zijn. Hoewel de president in een emotionele toespraak zijn zoon verdedigde, zijn de feiten onweerlegbaar: Neil Bush, 35 jaar, directeur van de Silverado Banking Savings and Loans Association in Denver, Colorado, heeft zich schuldig gemaakt aan frauduleuze transacties. Zo heeft hij aan zakenman Kenneth Good 900.000 dollar geleend om een petroleummaatschappij op te richten in Argentinië. Hij "vergat" echter wel de wettelijk verplichte vermelding dat hij Good's partner was in die maatschappij, die er trouwens nooit is gekomen. De lening werd nooit terugbetaald. Enige tijd later kreeg dezelfde Good nog eens 11 miljoen dollar van de Silverado bank, weer met de toestemming van Neil Bush. Weer werd de som nooit terugbetaald. Klein bier nog, vergeleken met de 130 miljoen dollar die Neil "leende" aan William Walters, ook een vriend en business-partner.

Of deze onverlofwikkellijks zaak ook tot op de draad wordt uitgepluisd, is lang niet zeker. President Bush heeft immers andere prioriteiten: sinds kort zet hij de nieuwe regering van Panama onder druk om het Panamese bankstelsel te herstructureren, om de fraude tegen te gaan.

Ook dat nog...

● Eén op vier Amerikaanse kinderen jonger dan zes jaar leeft in armoede. Die groep breidt zich nog uit en omvat al meer dan vijf miljoen kinderen. De oorzaken: het toenemend aantal alleenstaande tienermoeders en zeer jonge twee-oudergezinnen, de stijgende werkloosheid bij die jonge ouders, en een tekort aan betaalbare kinderopvang. In de meeste gevallen heeft één van de ouders een voltijdse of deeltijdse job, maar dat blijkt niet voldoende om één, laat staan meerdere kinderen te onderhouden. Kinderen van zwarten, latino's en indianen hebben twee maal meer kans om arm te zijn dan blanke kinderen.

● In 1984 publiceerde het Nationaal Instituut voor Onderwijs in de V.S. volgende cijfers: "Elke maand worden 3 miljoen kinderen het slachtoffer van misdaad op school; elke maand worden 6.000 leraren beroofd op school, 125.000 worden bedreigd met geweld en 1.000 hebben medische hulp nodig na geweldpleging; 250.000 kinderen worden elke maand aangevallen". Sindsdien is het schoolgeweld nog toegenomen. De speelplaatsen zijn omgetoerd tot wapenmarkten en slagvelden. Vele scholen hebben nu tientallen veiligheidsagenten in dienst, die elke week alle leerlingen fouilleren met metaaldetectoren, op zoek naar wapens. Vele kinderen zijn gewoon te bang om nog naar school te gaan. De oorzaken van het toenemende geweld zijn bekend: racisme, drugs, de enorme hoeveelheid wapens in omloop, de onverschilligheid van de ouders, en de groeiende kloof tussen arm en rijk. Ook de erbarmelijke toestand in het onderwijs speelt een grote rol. Zo is er het schrijnende plaatsgebrek: de helft van de scholen in New York zijn overbevolkt, sommige tot 77% boven hun capaciteit. In sommige scholen krijgen de leerlingen les in de toiletten. De harde bezuinigingsmaatregelen van Reagan en Bush werpen hun vruchten af...

● De Amerikaanse zakenman Donald Trump is de banken 3,2 miljard Dollar verschuldigd, en heeft 111 klachten tegen zich lopen bij de rechtbanken. Hij staat ook voor 89,5 miljoen Dollar in het krijt bij meer dan 250 maatschappijen die betrokken waren bij de bouw van zijn beroemde "Taj Mahal" casino in Atlantic City, New Jersey. Zopas heeft hij van de New Jersey Casino Commission de toestemming

gekregen om nog eens voor 65 miljoen dollar bij de banken te gaan lenen. Deze lening legt een tweede bankhypotheek op zijn eigendommen.

● In de Verenigde Staten zijn kinderen het bijzonder doelwit van de publiciteitsfirma's. Via de kinderen worden namelijk ook de ouders beïnvloed. Na de senaat heeft het Amerikaans Congres eindelijk een wet goedgekeurd die de duur van publiciteitsfilmen tijdens kindertuitzendingen moet beperken. Het neemt echter niet zo'n vaart want de duur van de publiciteitsspots blijft twaalf minuten per uur tijdens de werkdagen en tien minuten per uur tijdens het weekend. In de V.S. zit een kind gemiddeld 10.000 tot 15.000 uren voor het kleine scherm en pedagogen hebben uitgerekend dat zij op de leeftijd van achttien jaar zowat 200.000 publiciteitsspots opgeslorpt hebben.

● Het Amerikaans Congres is er niet in geslaagd de nodige twee-derde meerderheid te halen om het veto van President Bush te verwerpen inzake het recht van onbetaald verlof voor de werknemers. Bush stelde zijn veto tegen een wetsontwerp waarbij ieder loontrekkende het recht zou verwerven op onbetaald verlof van maximum twaalf weken bij een geboorte, adoptie, of om een ziek familielid te verzorgen. Bush gaat er van uit dat de federale regering van de V.S. een dergelijke maatregel aan de werkgevers en werknemers niet mag opdringen. De Verenigde Staten is het enige industriële land in de wereld dat over geen sociale wetgeving beschikt in het domein van de zwangerschap en de ziekteverzorging.

● In het onderwijs in de V.S. zijn geen verplichte vakken voorzien. Tijdens de wiskundelessen kunnen deze die dit wensen om het even welk ander vak gaan volgen, b.v. een gitaarles. Zo volgen slechts 4% van de leerlingen uit het hoger middelbaar onderwijs de lessen in natuurkunde. Vanaf 16 jaar, dag van hun verjaardag, mogen de leerlingen de school verlaten. Ook al valt deze verjaardag in februari, in het begin dus van het lopende jaar. Een kwart van de kinderen, zo'n 750.000, verlaat zo ieder jaar vroegtijdig de school, d.w.z. voor ze hun twaalf jaar onderwijs hebben beëindigd. Het moet gezegd worden dat in de V.S. meer uitge-

geven wordt aan gevangenen dan aan scholen. Terwijl per jaar 14.000 dollar per gevangene wordt uitgegeven, bedraagt dit per leerling slechts 5.000 dollar.

● Aids is de eerste oorzaak geworden van het overlijden van jonge vrouwen in de staten New Jersey en New York. Het aantal sterfgevallen tengevolge van deze ziekte is er opgelopen tot 10,3 per 100.000. Er sterven negen maal meer zwarte vrouwen aan de ziekte dan blanke. Bij de zwarte vrouwen tussen vijftien en vierenvoertig jaar bedroeg het aantal sterfgevallen tengevolge van Aids 40,7 op honderdduizend in New Jersey en 29,5 op 100.000 in New York in 1987. Voor het geheel van blanke en zwarte vrouwen tussen vijftien en vierenvoertig jaar is tussen '85 en '88 het aantal sterfgevallen tengevolge van Aids verdubbeld.

● De nationale gezondheidsdienst van de V.S. is tot de vaststelling gekomen dat de zuigelingensterfte opgelopen is tot 10,1 per duizend geborenen. Hierbij komt de V.S. op de wereldlijst op de 20ste plaats, zelfs achter sommige derde wereldlanden. In België bedraagt de kindersterfte 8,6 per duizend. In de V.S. zijn vooral de zwarte baby's het meest bedreigd. Per duizend levend geborenen sterven er 17,9 kinderen, het dubbele van het aantal blanke baby's. Volgens het rapport zou 500 miljoen dollar per jaar meer moeten besteed worden aan de bestrijding van zuigelingensterfte, maar President Bush is zijn vroegere gedane kiesbeloften hierover vergeten... De auteurs van het rapport vragen de President de werkgevers er toe aan te moedigen of zelfs te verplichten om de prenatale verzorging op te nemen in het pakket van de gezondheidsverzekering dat ze aan hun werknemers aanbieden. Negen miljoen vrouwen die zich in de vruchtbare leeftijd bevinden hebben momenteel geen enkele gezondheidsverzekering. Een vierde van alle moeders krijgt geen prenatale verzorging tijdens hun zwangerschap of beginnen er pas mee als ze al drie maanden ver zijn. Voor wapens is er intussen altijd geld...

● In 1990 zal, volgens de New Yorkse politie, het aantal moorden het recordcijfer overschrijden. In 1990 werden reeds 1.905 burgers vermoord tegen 1.696 in 1988. Voor 1990 voorziet men, op basis van de statistieken van de eerste zes maanden, dat het aantal moorden in New York de 2000 zal overschrijden.

Liberia: Een gruwelijk broedergevecht in West-Afrika

Westelijk Afrika is ons niet zo bekend. De laatste maanden is het er bijzonder woelig. De pers sprak er sporadisch over, totdat het bloedbad van Liberia, mede door de buitenlandse aanwezigheid, een deel van het wereldnieuws werd.

In Ivoorkust werden protestakties, stakingen en studentenbetogingen gewelddadig stop gezet begin april 1990, scholen en universiteit werden gesloten. Benin kende eind vorig jaar stakingen en volksopstanden, terwijl in Guinée in januari '88 al protestdemonstraties en voedselrellen plaats grepen. In Gambia werd in 1988 een zogenaamd "Lybisch komplot" opgedoekt. In Nigeria werd eind april '90 een staatsgreep verijdeld. Net als in Ghana in oktober vorig jaar.

De redenen zijn overal dezelfde: zeer slechte economische toestand, grote buitenlandse schuld, IMF-maatregelen, corruptie.

Zo ook wat Liberia betreft.

VS-negerslaven

Tien jaar geleden werd om dezelfde redenen een staatsgreep gepleegd in Liberia waarbij president Tolbert werd afgezet. Samuel Doe kwam aan de macht. Verschillende staatsgrepen werden verijdeld in de loop van deze 10 jaar. Sedert eind vorig jaar echter is een opstand begonnen die intussen is uitgegroeid tot een vreselijk bloedige en gruwelijke slachtpartij.

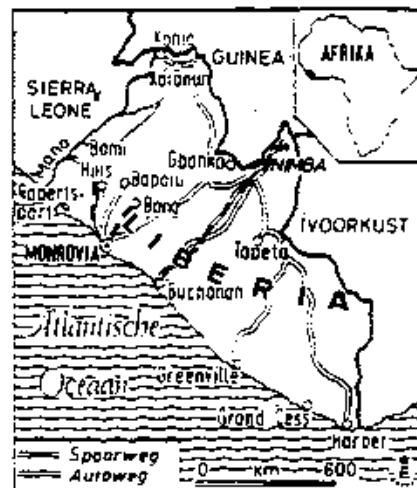
Samuel K. Doe was de eerste president die geen afstammeling was van de VS-negerslaven die 150 jaar geleden dit deel van Afrika toegewezen kregen. Deze inwijkelingen of „congo's" zijn slechts een paar tienduizenden in aantal tegenover een totale bevolking van bijna tweeënhalf miljoen inwoners. Liberia werd vroeger ook Firestone-land genoemd. Sedert geruime tijd heeft de natuurlijke rubber echter veel aan belang ingeboet ten voordele van petrochemische produktie. Vandaar ook dat in de jaren zeventig de invoer van Firestone wegebde.

Liberia is vooral gekend als het land met de grootste koopvaardijvloot. Het heeft vorig jaar het varen onder Liberiaanse vlag nog aantrekkelijker gemaakt. Vroeger betaalde men 1,2 dollar per ton bevrachtiging. Dit is nu vervangen door een eenheidstaks van 2500 dollar per schip. Zeer gunstig dus voor de grote schepen.

In 1988 bedroegen de inkomsten van deze scheepstaks (oud systeem) 18 miljoen dollar. De buitenlandse schuld van Liberia loopt op tot 1,6 miljard dollar.

Het Liberiaans-Noordamerikaans-Zweeds mijnconsortium Lamco heeft in september vorig jaar bepaalde van haar activiteiten gestopt.

In de loop van de jaren '80 plooidde president Doe zich vrij snel naar de verlangens van de VS in de regio. D.w.z. het aanknopen van diplomatieke betrekkingen met Israël, afstand nemen van Lybië en Ethiopië, interne "socialistische" elementen uitzuiveren. Wat hij z'n voorganger verweet, werd ook hem vrij snel aangewreven: vriendjespolitiek, corruptie, economische achteruitgang.

Taylor lijkt de sterkste

Een vroegere regeringsambtenaar die beschuldigd is geworden van verduistering van staatsgelden, en uit een gevangenis in de VS ontsnapte, voert een gewapende opstand aan: Charles Taylor. Hij valt eind vorig jaar vanuit het buurland Ivoorkust het land binnen. Als Doe dan de etnische broeders van Taylor in de provincie Nimba aanvalt krijgt de strijd meer en meer een etnisch karakter. Er blijkt geen echte ideologische tegenstelling tussen de partijen te zijn. In de provincie Nimba, waar de meeste opstandelingen vandaan komen, liggen wel de rijke ijzerertsminnen en de etnie Dan heeft wel economische invloed.

De intensiteit en de gruwel van deze strijd

veroorzaakt een enorme vluchtelingenstroom naar de buurlanden, vooral dan Ivoorkust en Guinée.

Ivoorkust heeft onder haar bevolking zowel stammen die tot dezelfde etnische groep behoren als de Krahn's van Doe, als de Mano en Gyo die Taylor steunen. Het hoopt via een Westafrikaanse strijdmacht een minimale stabiliteit te creëren. Een dissident van het Nationaal Patriotisch Front van Taylor, Prince Yormie Johnson, lijkt op het eerste gezicht de minst bloedddorstige te zijn. Hij wil naar verluidt niet per se zelf president worden, maar een overgangsregering vormen die binnen de zes maand vrije verkiezingen moet organiseren. Hij controleert een bepaald deel van de hoofdstad en zet president Doe het sterkst onder druk gedurende vele weken. Hij is een voorstander van buitenlandse inmenging om deze wrede strijd op te doen houden, mede omdat hij in de tang zit tussen enerzijds de regeringstroepen van Doe, en anderzijds het opstandelingenleger van Taylor. Als er nu een buitenlandse interventie komt heeft ie nog een kans mee te spelen?

Wat echter bijzonder opvalt is de afzijdige houding van de VS. Ze interveniëren wel om een paar honderd buitenlanders uit de hoofdstad te onttrekken, maar weigeren elke andere inmenging. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat Afrika geo-strategisch en ook economisch aan belang aan het inboeten is. Vroeger werd het als een konfrontatie-rein tussen de twee blokken bekeken. Dat is vandaag voorbijgestreefd. En economisch is Liberia niet meer solvabel. Niets dus nog dat een interventie de moeite maakt, moet zowat de redenering van Washington zijn.

Taylor heeft het grootste deel van het land in z'n macht. Ramingen over het aantal gewapende aanhangers gaan van drie tot tienduizend. Hij gaat ook niet akkoord met een vredesmacht vanuit de Westafrikaanse Economische Unie. Hij wil de macht. Deze Westafrikaanse Unie besliste troepen te sturen enkel om de strijd te stoppen, als een neutraal scheidsrechter, om een staakt-het-vuren te doen naleven. Uiteraard niet simpel als de grootste vechtende partij er anders over denkt.

Georges Spriet
22 augustus 1990

Cuba anders bekeken

De Franse schrijver Jean-Edern Hallier bezocht onlangs Cuba. Hij sprak er zes uur met Fidel Castro.

In september komt z'n boek uit over dit gesprek.

Een aantal van zijn indrukken vertelde ie aan de Franse krant "Humanité".

"Cuba is een arm maar waardig land. Zoals iemand al zei onderscheidt armoede zich van miserie door het feit dat armoede gelijk staat met het ontbreken van het overbodige, miserie daarentegen is het ontbreken van het noodzakelijke.

Zuid-Amerika is mij zeer goed bekend. Vergeleken met de sloppenwijken van Brazilië of Colombië, of eenvoudigweg met het buureiland Puerto Rico, heeft de Cubaanse bevolking het zeer goed.

Maar het gewicht van de voorgespiegelde ideeën weegt... ik bedoel, de Noord Amerikaanse ideeën over Cuba. De val van Castro wordt geprogrammeerd door het systeem dat vandaag mode is. Hier in Parijs verwacht men die val eigenlijk elke dag. Ginder heb ik dat helemaal niet zo aangevoeld. De bevolking is ontspannen, vrolijk, en ondanks de kritiek staat ze achter haar bewindslui.

Je leest ongelooflijke dingen over Cuba. Zoals in Paris Match b.v. De journalist, Forestier, verwacht het traditionele kanon-schot van 7 uur 's avonds vanop de oude burcht in Havana met luchtafweeroefeningen. Deze man heeft alleen maar stranden gezien en zeevruchten gegeten, denk ik. Ze zouden beter vanop hun bureau schrijven vanuit Parijs of Washington, dan zou hun blad het vliegtuigticket sparen".

Men verwijt Castro een gebrek aan democratie...

"Ach met dat woord slaan de media je ganse dagen om de oren... "terugkeer naar de democratie", "mensenrechten"... Holle frazen zijn het, die de politionele aard van de nieuwe intellectuele taboes verbergen: niemand mag nog tegen deze vervalste democratie opkomen. In het Westen is er geen democratie meer. Enkel nog puur formeel. We leven in een soft-totalitarisme. Vandaag is zelfs Orwell's 'Big Brother' democratisch. In Cuba daarentegen doet men grote inspanningen om een directe democratie te krijgen. Zoals nu bijvoorbeeld in de voorberei-

ding van het vierde kongres. Er is geen dorp waar er geen hearing wordt georganiseerd. In Frankrijk hebben wij slechts recht op verkiezingsprogramma's. "Stillet er wordt gestemd. Jullie zijn de meerderheid, jullie moeten enkel nog zwijgen van nu af aan...".

Cuba is helemaal geen voorbeeld, zeker geen paradijs. Zo is er met name hun aanpak ten opzichte van homosexualiteit die heel wat mensen niet nemen... maar men komt op sommige zaken terug. In heel wat opzichten doet Cuba me aan Israël denken. Ik bedoel hier het eerste Israël, het Israël van de stichting. Name-lijk, de omsingeling verplicht hen tot een permanente noodtoestand.

Ik zie ook wel de marxistisch-leninistische woordspuierij, het 'tequeteque', de slogantaal. En ook de bureaucratie weegt zwaar. Maar paperasserij en maniakaal juridisme zijn zo eigen aan gans het Latijns Amerikaanse continent.

Als men een bilan zou maken konkludeert men zeker dat het het laatste grote romantische heldendicht is. Alleen duurt dit mirakel al dertig jaar".

En de repressie, de mensenrechten?

"Kijk naar het laatste rapport van Amnesty International. Men citeert geen enkele naam van een verdwijning in Cuba. Maar de kranten staan tegenwoordig bol van de intoxicatiepogingen in verband met de ambassade-vluchtelingen. Wat mij schandaliger lijkt is het feit dat de duizend vijfhonderd vrijgelaten huurlingen van de Varkensbaai vandaag echter geen visum krijgen van de States. Men heeft ze eerst aangemoedigd, betaald en opgeleid en nu zegt men dat het gewone misdadigers zijn. Hierover rept men met geen woord in Frankrijk. Liever de Amerikaanse provocaties overnemen. Voor de States is Cuba een kwetsuur van hun eigenliefde die nooit is genezen. Da's gevaarlijk want het gaat ook niet zo goed in de States zelf. Maar het is wel duidelijk dat de Cubaanse bevolking achter Fidel staat. Vergeet niet dat de bevolking bewapend is. Eigenlijk zoals in Zwitserland, met de reservisten. Behalve dat Zwitserland geen Noord Amerikaanse blokkade kent. Indien Fidel Castro niet langer aanvaard zou zijn dan waren die wapens al lang tegen hem gebruikt geweest".

Kan Castro overeind blijven?

"Kijk. Zolang men de zwakste is, mag men niet toegeven.

In deze zaak staat veel meer op het spel. Symbolisch ook. Eerst al voor de Derde Wereld, voorwie Cuba een beetje spreekbuis is. Beseffen wij het wel goed? 370 personen hebben een jaarinkomen van een miljard dollar, terwijl er een miljard mensen niet eens 370 dollar per jaar verdienen.

Nu, indien de Russen Cuba laten vallen dan betekent dat eigenlijk dat ze hebben opgehouden een grootmacht te zijn. In Oost-Europa maken we de opruiming mee van de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog. Maar Cuba is iets anders".

Wat vindt u nu eigenlijk zo positief in Cuba?

"Ik zal niet opnieuw de voorbeelden aanhalen van de gezondheidszorg, de lage kindersterfte, de opmerkelijke alfabetisering, enz. Wat mij het meest is opgevallen is de kulturele eigenheid van Cuba. Frankrijk is al lang Frankrijk niet meer, maar Cuba is Cuba. De volkse tradities, de muziek, de poëzie en de literatuur geven niet toe aan uniforme barbarij. Het kultureel niveau is er duidelijk hoger dan in Frankrijk. De publiciteit heeft er de kritische geest niet aangetast. Kort gezegd komt het er op neer dat men er baadt in een intellectuele luxe, geen comfort want dat vereist conformisme".

U bent castrist geworden?

"Nee, helemaal niet. Ik blijf de dingen op een rijtje zetten.

Wat Cuba ook overeind houdt is het nationalisme. Castro is een typische Cubaanse figuur. Het castrisme is eigenlijk een cocktail, een 'mojito', een mengeling van de lokale rum, groene citroen om de Amerikanen zuur te doen kijken, spuitwater (want het is er een borrelend leven) en ijs, de overschotten van een ontdooiende koude oorlog".

Ze komen terug

Prins Charles de Schwarzenberg, erfgenaam van een illustere familie uit de geschiedenis van het Austro-Hongaars imperium, werd door Vaclav Havel benoemd tot Kanselier van het Tsjechoslovaaks Presidentschap. Schwarzenberg die een van de grootste Oostenrijkse fortuinen vertegenwoordigt, heeft volgens de familietradities, de dubbele nationaliteit (Tsjechische en Zwitserse). De Prins die het Paleis Schwarzenberg in Wenen tot een luxe hotel ombouwde, bezit eveneens een ontzaglijke hoeveelheid familiegronden en staat borg voor een zakencijfer van ±800.000 miljoen B.fr. Gekend als een anti-kommunist bij uitstek, was hij voorzitter van de internationale Federatie voor Mensenrechten en kreeg van de Raad van Europa de Lech Walesaprijs. In zijn vorige woonplaats werd hij, o.m. door de socialisten, beschouwd als een lid van de Habsburgerdian en uit het politieke leven geweerd. De keuze van President Havel doet dan ook heel wat vragen oprijzen.

Woorden en daden

Onder het pseudoniem Jérôme Baillon publiceerde een groep hoge functionarissen van het Franse Ministerie van Buitenlandse Zaken in ("Le Monde" 5/8/90) een vernietigend artikel tegen de politiek van President Mitterrand inzake de derde wereld. Hierin wordt de dubbelzinnigheid van zijn regering aan de kaak gesteld. Ze wordt attent gemaakt op de vermindering van de technische bijstand aan de ontwikkelingslanden tussen 1988 en 1990 van 20 tot 60 %. Daartegenover wordt er op gewezen dat een budget voorzien is van 500 miljoen F.fr. voor de verspreiding van de Franse taal en cultuur in Oost-Europa. Als besluit van deze bijdrage schrijft men het volgende: "Ten andere, de Fransen moeten zich geen zorgen maken, de hulp aan de derde wereld zal hun niet ruïneren. Met uitzondering van zwart Afrika bedragen de kredieten voor de technische coöperatie amper 600 miljoen frank. De subsidies aan de Opera van Parijs lopen echter op tot 350 miljoen in 1990. Een jaar bouwwerken aan het grote Louvre of aan de grote nieuwe bibliotheek komen op 1 miljard frank en het militair programma van het "Rafale" gevechtsvliegtuig is goed voor 5 miljard per jaar. Iedereen zal zich wel de recente oogst op de Champs Elysées herinneren die de bagatelle heeft

gekost van 27 miljoen F.fr. of het equivalent van de bijstand voor landbouwprojecten in de Magreb"...

Allah is groot

Tijdens de recente Algerijnse gemeenteraadsverkiezingen, die door het Islamitisch Front (FIS), gewonnen werden, hadden deze laatste niet nagelaten naar de grote middelen te grijpen. Tijdens de demonstraties was boven de hoofden van de deelnemers in de lucht namelijk de naam van Allah verschenen. Voor sommigen kon het niet anders of achter dit fenomeen ging er een goddelijke tussenkomst schuil. Hierbij werden foto's genomen en, ten voordele van de kas van de FIS, postkaarten gedrukt en verkocht. Bij het begin van de maand juli, ter gelegenheid van de nationale feestdag, werden, deze maal op regeringsinitiatief, in de lucht inscripties aangebracht ter ere van Allah, Algerije en de onafhankelijkheid.

Meteen kanden de volgelingen van de FIS vaststellen dat zij niet de enige waren die een beroep konde doen op een goddelijke tussenkomst. Van magie was in dit evenement vanzelfsprekend geen sprake, gezien beiden voor hun initiatief gebruik maakten van laserstralen om hun ordewoorden aan het firmament te laten verschijnen. Dat de FIS met deze onverwachte concurrentie verveeld zit, is te begrijpen.

Fundamentalisme

In Tipassa, een badplaats tachtig km van Algiers, vaardigden de nieuwe gemeentelijke autoriteiten die op 12 juni de verkiezingen wonnen, reeds andere wetten uit. Het Islamitisch Front maakte er bekend dat, op vraag van de burgers en voor de beveiliging van de Arabische-Islamitische tradities, het voortaan verboden zal zijn in badpak op de openbare weg te komen. De mannen zullen bovendien badpakken moeten dragen tot aan de knieën en de vrouwen klederstukken tot onder de knieën. De lange verplichte onderbroek mag daarbij noch spannend noch doorzichtig zijn. De Algerijnen, waarvan velen door hun verblijf in Frankrijk en elders een andere mentaliteit hebben, zullen deze onverdraagzaamheid zeker niet op prijs stellen.

Politieke figuranten

Olivier Stim was minister van toerisme in de Franse regering van Michel Rocard. Als man die reeds verschillende partijen is doorgezwommen had hij het op zich genomen het bondgenootschap van de socialistische regering met andere centrum figuren te versterken. In dit perspectief organiseerde hij begin juli een colloquium onder de titel "De Staten Generaal van de vooruitgang". Stim had hiervoor op grote namen kunnen rekenen. De ministers Chevènement, Solssons e.a., de Parlementsvoorzitter Fabius, de P.S.-secretaris Mauroy, de met zijn partij in onmin levende oud kommunistische minister Marcel Rigout en tal van andere personaliteiten. Jammer genoeg voor Stim kwamen er slechts 30 tot 40 mensen opdagen voor zijn met veel propaganda aangekondigd colloquium.

Voor alle problemen is er een oplossing dacht Minister Stim. Standa pede werden een artiestenbureau en een arbeidsbemiddelingscentrum gemobiliseerd. Zo werden een honderdtal figuranten opgetrommeld, aan 1.800 B.fr. voor drie uur, om de zaal te vullen en voor het gepast applaus te zorgen. Toen de zaak aan het licht kwam heeft de Minister getracht er zich met een kwinkslag van af te maken.

Rekening houdende met de verschillende schandalen die de laatste tijd aan het licht kwamen heeft Premier Rocard zich verplicht gezien deze minister-bondgenoot overboord te gooien. En dat ... noemen ze dan politiek.

Aids neemt toe

De Wereldgezondheidsorganisatie (OMS) maakte, in een rapport dat eind juli in Genève gepubliceerd werd, bekend dat tijdens de tien volgende jaren meer dan tien miljoen kinderen hun ouders zullen verliezen tengevolge van Aids. De organisatie verklaart dat Aids zich veel sneller ontwikkelt dan men tot heden dacht en dat deze ziekte bijzonder in ontwikkelingslanden op een ontstellende wijze toeneemt. Het OMS voorziet dat, voor het einde van deze eeuw, het aantal aids patiënten zal oplopen tot vijftien à twintig miljoen. Het is dus hoog tijd dat over de ganse wereld alle beschikbare middelen worden ingezet om een werkelijke catastrofe te voorkomen.

De bewapening op de beklagdenbank

Over het defensiebudget bestaat gelukkig geen taboe meer. Zelfs "Le Figaro", deze oude "ma tante" vindt dat de campagne voor de vermindering van het defensiebudget steunt op ernstige argumenten. Als we de golfcrisis buiten beschouwing laten, is het internationaal politiek klimaat aan ontspanning toe. Centraal-Europa is ontmijnd, het Warschaupakt is niet meer "au sérieux" te nemen en de onderhandelingen in Wenen zitten op het goede spoor. Zowel de Amerikanen als de Britten en de Duitsers hebben beslist om hun militaire uitgaven met 2 % à 3 % te verminderen. Kortom men gaat de pacifistische toer op!

Meer nog, diezelfde Franse krant legt de nadruk op een hoofdgegeven, namelijk dat de publieke opinie de tendens heeft om te overwegen dat bezuinigingen eerst en vooral in de militaire sector dienen te gebeuren. Inderdaad, de meerderheid van de Fransen, 60 % à 70 %, vinden dat met de ommekeer in Centraal- en Oost-Europa het voortzetten van de defensie-inspanningen helemaal niet meer te rechtvaardigen zijn en totaal in wanverhouding staan met de bedreiging uit de Warschaupaklanden.

De campagnes geleid door de vredesbeweging in Frankrijk over het thema "40 miljard" (Franse frank) hebben heel wat in vraag gesteld. Betekenisvol voor deze evolutie is dat de magistraten voor hun stakingsacties verklaarden dat ze hun eisen steunen op de vergelijking van het budget van justitie met dat van defensie. Men konstateert ook de belabberde toestand van het universitair onderwijs, de schreeuwende materiële tekorten voor de scholen en de vorming in 't algemeen. Men stelt zich vragen over het niveau waarop Frankrijk kredieten verleent voor de modernisatie van haar bewapening. Als we dan vaststellen dat 1990 al het tweede opeenvolgende jaar is dat het legerbudget het budget van Nationale Opvoeding overtreft, dan loopt dit de spulgaten uit want dit is nog nooit gebeurd tijdens de na-oorlogse periode!

Het Pentagon

Volgens een recent rapport van het Pentagon is van alle westerse landen Frankrijk het land dat per inwoner het meest aan zijn militaire uitrusting spendeert! Volgens ditzelfde rapport is Frankrijk na Amerika, het land dat de grootste inspanning levert voor de gemeenschappelijke verdediging in NAVO-verband. Men besteedt 12,5 miljoen Franse frank per uur voor nieuwe wapens. Er is een geprogrammeerde ver-

hoging van 103 à 116 miljard Franse frank per jaar, alhoewel de NAVO zelf aankondigt en aanbeveelt tot een verhoging van maar 3 % per jaar. Maar achter deze cijfers, dit zijn gestemde kredieten, zijn er heel concrete programma's. Het verwerken en fabriceren van nieuwe atoomraketten zoals de Hadès met een draagwijdte van 500 km, geschikt om neutronenbommen te werpen op Centraal-Europa. Tegen wie? Dan zijn er nieuwe duikboten, ultra geperfectioneerd, onderzee- en vliegtuigraketten en vliegdekschepen... En dit alles in het perspectief om van de 300 naar meer dan 1.000 atoomkoppen te evolueren... Waanzin? En dit alles in het kader van de oprichting van een Europese ontradingsmacht, zoals de Franse minister van defensie meedeelde, die de

Frankrijk spendeert meer dan twaalfenhalf miljoen F.fr. per uur om nieuwe wapens te fabriceren tussen 1990 en 1993.

De mirage 2000 is bewapend met kruisraketten. Er werden er 112 geconstrueerd die 37 miljard Franse frank kosten. Drie duikboten met lanceerinstallaties waarvan de kostprijs 68 miljard Franse frank bedraagt. De raketten M5 met meervoudige atoomkoppen maken de Franse schatkist 73 miljard armer. De "modernisatie" van de Franse strijdkrachten is buitensporig en niet meer in verhouding tot een bedreiging waarvan experts oordelen dat ze op de terugweg is.

reducties van de Amerikaanse bewapening tengevolge het akkoord van Washington van december '87, wil gecompenseerd zien!

Daarenboven spreekt men meer en meer over een Frans-Britse vliegtuigraket die rechtstreeks de Sovjetunie zou kunnen bereiken en waarvan de kredieten nog niet op het programma staan. Kostprijs? Tussen de 30 en de 50 miljard Franse frank. De rekening wordt zo zwaar dat ze de allure van een schandaal heeft bereikt. In "Libération" van 8 juni '89 onder de titel "De onaanvaardbare verhoging van het militair budget" kan men het volgende lezen: "Gaat Frankrijk het enigste land blijven dat zijn verdedigingssysteem maar steeds versterkt en dat zijn financiële inspanning als maar verhoogt?" Tot zo ver de "Libération".

Lessen trekken uit Amerikaanse ervaringen

Amerikaanse economen stellen de waanidee aan de kaak dat de militaire

Daniel CIRERA
Nationaal sekretaris v.d.
Franse vredesbeweging

uitgaven een stimulerende rol zouden spelen. De steeds maar duurder wordende militaire technologieën hebben hoe langer hoe minder een weerslag op de civiele. De militaire geheimhouding belet immers elke samenwerking wat nochtans onontbeerlijk is voor elk grondig onderzoekswerk. De beste krachten keren zich af van de civiele productie ten nadele van de competitiviteit. Het veroveren van de wereldmarkt van de civiele electronica door Japan op Amerika spreekt boekdelen. Tegenover de Franse verwaandheid, de oorzaak van de instorting van haar buitenlandse handel, staat de Duitse economische macht gebouwd op civiele goederen.

Op het vlak van de tewerkstelling is dit ook betekenisvol. Voorrang geven aan het militaire gaat samen met de terugloop van de tewerkstelling. Maar de toename van de druk van de vredeskrachten tegen de nieuwe raketten, de nieuwe duikboten, voor ontwapening en voor de stopzetting van kernproeven in Mururoa beperkt de manoeuvreerruimte van de verantwoordelijken, zelfs op het hoogste niveau. Bovendien loopt deze strijd, op internationaal vlak, samen met de campagnes voor de vermindering van de militaire uitgaven, verbonden aan de sociale problemen, zoals tevens met de problemen van de Europese Veiligheid, de Duitse eenmaking, de afschaffing van de schuldenlast van de derde wereld en de inzet voor het milieu.

De eis voor ontwapening moet dus toenemen uitgaande van de verzuchtingen van ieder individu.

Het is in die geest dat de Franse Vredesbeweging, samen met andere organisaties in de wereld, oproept tot een internationale strijd voor de vermindering van de militaire uitgaven, op 27 oktober, tijdens de Week van Ontwapening van de Verenigde Naties.

Daniel Cirera
vertaald en bewerkt door
René van Nerum

Cambodja: De Amerikaanse draai

Op een vergadering van de vijf permanente leden van de UNO-veiligheidsraad rond Cambodja in Parijs op 18 juli laatstleden deden de VS een merkwaardige verklaring. James Baker kondigde aan dat z'n land niet langer de Oppositiecoalitie van Cambodja ging steunen voor wat de UNO-zetel betreft.

Wat deze politieke draai nu precies inhoudt, waarom dit nu precies gebeurt, zijn vragen die Raoul Jennar, diplomaat adviseur van het NGO-forum voor Cambodja, in een rapport behandelt. Hier volgen enkele uittreksels.

Eerst twee achtergrondopmerkingen. Deze verklaring Baker werd op het hoogste niveau behandeld, d.i. Bush met Baker en Scowcroft, zonder dat het ministerie van Buitenlandse Zaken daar bij betrokken was. De VS-vertegenwoordiger in de veiligheidsraad, Solomon, werd hierover per telegram ingelicht. Dat betekent dat het om een politieke beslissing gaat die niet door de administratie werd voorbereid. Er bestaan ook geen documenten van. Er zijn enkel de verklaringen van Baker in Parijs op 18 juli en in Djakarta op 27 juli.

Het voornaamste element in deze verklaringen is het feit dat de VS de Cambodjaanse Oppositiecoalitie niet langer steunen in de toewijzing van de UNO-zetel. Daarnaast zijn er een aantal nevenaspecten. Voor de eerste keer erkennen de VS dat de regering van Phnom Penh autonoom is. Voor de eerste keer erkennen de VS de reële terugtrekking van de Vietnamese troepen. Voor de eerste keer maken de VS er een politieke prioriteit van om de Rode Khmers de terugkeer aan de macht te beletten.

Dit zijn dus nieuwe en definitieve elementen, volgens de eigen verklaringen van Baker. Er horen echter een aantal relativeringen bij.

Zo is er de aankondiging van verdere steun aan het niet-kommunistische deel van de Oppositiecoalitie. Nu zijn de militaire operaties aan de Coalitie volledig gekoördineerd sedert maart van dit jaar.

Dat geven zelfs de VS toe. Dat betekent dat de satelliet-informatie over de posities van de regeringstroepen die elke week aan Sihanouk wordt gegeven, binnen de 48 uur ter beschikking is van de Rode Khmers. Dit is strijdig met de Noordamerikaanse wet.

Er is ook de bedoeling om met Vietnam te spreken, maar echter niet met de Cambodjaanse regering zelf, hoewel men erkent dat ze autonoom staat. Het schijnt dat Baker zich in Djakarta daar genuanceerder over heeft uitgelaten en wel met Phnom Penh wil praten. Ook al omdat tijdens een gemeenschappelijke vergadering Sjevermadze zei met Sihanouk te willen praten.

Maar de voornaamste domper is de stilte van Baker wat betreft de manier waarop de VS willen beletten dat de Rode Khmers terug de macht grijpen. Zelfs al zei hij in Djakarta dat deze diplomatieke opening gekombineerd moet worden met een verhoogde inspanning om de militaire bedreiging van de Rode Khmers in te tomen, dan nog legde hij niet uit hoe hij dat wil doen. Ook spreekt hij met geen woord over het embargo tegen Cambodja, of over de Thaise toenaderingspolitiek van de laatste maanden die de VS altijd bestreden hebben.

Het lijkt er dus op dat het om de afkondiging gaat van een ommekeer in de politiek rond Cambodja, maar dat die nieuwe politiek nog niet bestaat.

De redenen van de ommezwaai.

Eerst en vooral is er de vrees dat inderdaad op het terrein de Rode Khmers in staat zullen zijn Phnom Penh of een andere grote stad in te nemen, terwijl de VS-steun aan de Oppositiecoalitie werd bekritiseerd door de media en een deel van de publieke opinie.

Het lijkt er ook meer en meer op dat de regering Bush de steun van het Kongres aan het verliezen was in verband met de Cambodja-politiek. Het Kongres besloot een "hearing" rond Cambodja te organiseren (waar R. Jennar aan heeft deel genomen). Twee dagen voordien kondigde Baker de ommezwaai aan. Vergeten we tevens niet dat er verkiezingen zijn in de States (vernieuwing van de Kamer en gedeeltelijke vernieuwing van de Se-

naat). En dat de republikeinen zich geen beschuldiging op de nek willen halen van de Rode Khmers terug aan de macht te hebben geholpen in een verkiezingsperiode.

Er is ook de internationale kontekst.

Er waren vorig jaar al heel wat uitspraken van landen die zeiden voor de laatste keer de Coalitie te hebben gesteund in de UNO. Mitterrand had scherp uitgehaald. Canada en Australië wilden de toenaderingspolitiek van Thailand ondersteunen. De VS dreigden alleen te komen staan. Daarenboven hebben de veranderingen in Oost-Europa ook hier hun invloed. Sovjettroepen trekken zich overal terug. De Cam Ranh basis in Vietnam is bijna volledig geëvacueerd. Financiële en economische steun vanuit de Comecon is weggevalen. Vietnam staat vandaag zeer zwak en bijna compleet geïsoleerd. Het heeft z'n eigen sociale en economische problemen. Met andere woorden een goed moment om te onderhandelen voor de VS.

Als we daarbij nog de Japanse inbreng tellen, nl. de ontmoeting tussen Hun Sen en Sihanouk in Tokio, en daar nog de beginnende Chinese bereidheid tot onderhandelen, dan komen we tot een internationaal kader dat gunstig ligt voor een vernieuwde aanpak.

.....

De schuldenlast van de landen van Latijns-Amerika

In miljarden dollar

Brazilië 111,1*; Mexico: 99,9; Argentinië: 61,-; Venezuela: 54,8; Peru: 20,-*; Chili: 17,6; Colombia: 16,9; Ecuador: 11,7*; Nicaragua: 7,8*; Cuba: 7,-*; Uruguay: 6,3*; Panama: 5,5*; Costa Rica: 4,5; Jamaica: 4,-; Bolivia: 4,1*; Dominikaanse Republiek: 3,9*; Honduras: 3,-*; Guatemala: 2,8*; Paraguay: 2,1*; Trinidad-Tobago: 1,9; El Salvador: 1,8*; Guyana: 1,1*; Haïti: 0,8*; Grenada: 0,7*; Barbade: 0,6*; Suriname: 0,6*.

De landen waar een * bijstaat hebben alle terugbetalingen stopgezet.

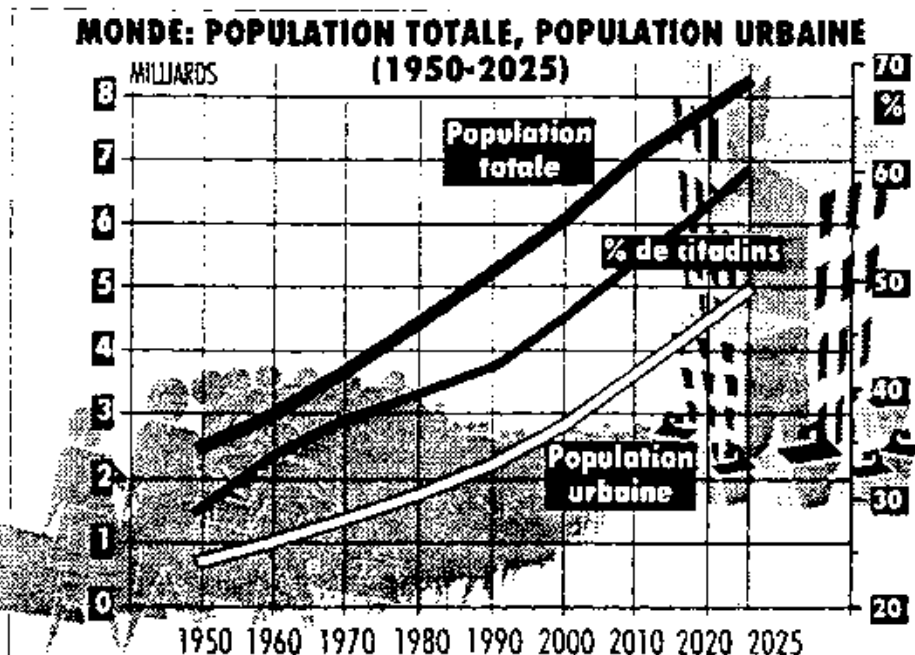
Explosie der steden

De helft van de mensheid leeft in steden

Vertrekkend van demografische projecties stelt de grafiek drie evoluties voor:

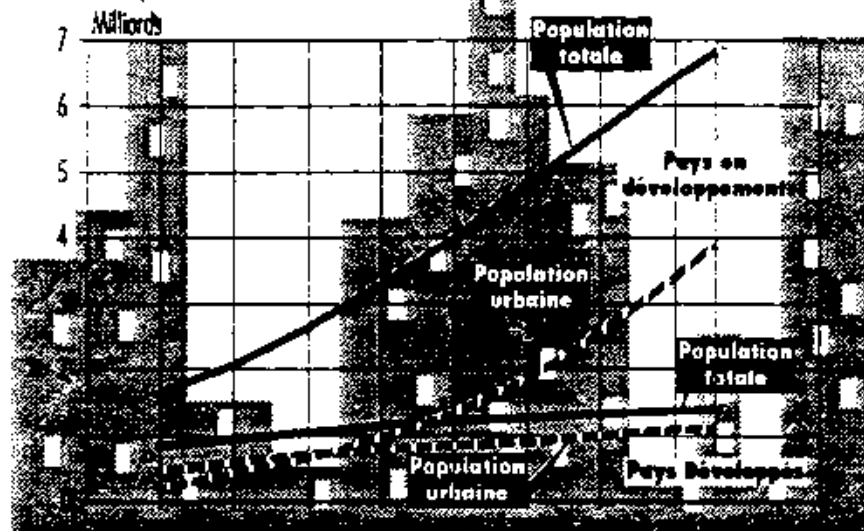
- de wereldbevolking sedert 1950 tot 2025;
- de stedelijke bevolking;
- de procentuele relatie tussen beide.

De wereldbevolking evolueert tussen 1950 en 2025; met een vermenigvuldigingsfactor 3,26 maar de stedelijke bevolking evolueert dubbel zo snel, nl. met factor 6,72. Dat betekent dat de stedelijke bevolking van 29,18 % in 1950 springt naar 60,10 % in 2025. Ergens tussen 2000 en 2010 zal de mensheid voor het eerst in haar geschiedenis de situatie kennen dat meer dan de helft van de aardbewoners in een stad leven.

Grafiek: Totale wereldbevolking, stedelijke bevolking percentage stedelingen.

PAYS DEVELOPPES, PAYS EN DEVELOPPEMENT : POPULATION TOTALE, POPULATION URBAINE (1950-2025)

Grafiek: Ontwikkelde landen, ontwikkelingslanden. Totale bevolking, stadsbevolking (1950-2025).

De derde wereld verstedelijkt in galop

Het zijn de dergewereldlanden die in hoofdzaak de versnelde groei van de steden voor hun rekening nemen. Grosso modo woonde een inwoner op twee van de geïndustrialiseerde landen in een stad in 1950, in 2025 zal dat drie op vier zijn. Daar tegen staat dat in 1950 een op zes stedeling was in de ontwikkelingslanden. In verhouding zullen ze met drie keer zoveel zijn in 2025 nl. 56,47 %. In 75 jaar tijd zullen de stedelingen er 17 keer talrijker geworden zijn. Dat betekent voor het ogenblik dat de dergewereldsteden jaarlijks 60 miljoen nieuwkomers moeten opnemen.

Opvoeden tot genie of opvoeden tot mens?

In de Hitler-tijd - en dat is nog niet zo heel lang geleden - geloofde men dat het mogelijk was langs biotechnische weg een "Übermensch" te creëren. Genen manipuleren om superbegeerten te maken, zo luidde de uitdaging. De Arische raskenmerken - blond haar, blauwe ogen, langvormige schedel... - waren het uithangbord van een superras, dat geroepen was om de wereld te beheersen. Wetenschappelijke onzin, natuurlijk, maar die geleid heeft tot een nooit gekende genocide: de vervolging en uitroeiing van diegenen die niet aan dat ideaal beantwoordden, de "Untermenschen"...

Van genen en genieën

Hoewel die racistische mensvisie ondertussen al lang zowel ethisch als wetenschappelijk, afgeschreven is, kennen we vandaag het revival van het biologisch determinisme, een stuk "nieuw rechts", dat bij de superieure genen blijft zweren. Om te bewijzen dat intellectuele superioriteit en genialiteit geen monopolie is van het Arische ras, fokte Aaron Stern, een Jood, die de concentratiekampen had overleefd, zijn dochter Edith op tot een ander soort van "Übermensch": vóór ze drie was kon ze lezen en maakte ze kennis met het werk van Freud en Darwin; toen ze zeven was had ze de Encyclopedie Britannica al uit; op haar twaalfde ging ze aan de universiteit wiskunde studeren en op haar veertiende was ze Amerika's jongste universiteitsdocente.

Het ideaal van de geniale supermens blijft echter, ook vandaag nog, zijn bekoring behouden. In onze prestatie-gerichte maatschappij komt het er immers op aan de eerste, de beste, de sterkste... te zijn, - in de sport, de kunst, het zakenleven, door een of ander idioot rekord of hoe dan ook. Wie het zelf niet kan waarmaken probeert het te bereiken via zijn kinderen. Ook terwille van zijn eigen prestige. Want de glans van een wonderkind straalt af op de makers ervan.

Daarvoor bestaat er nu een probaat middel: de methode Glenn Donan, een Amerikaan die momenteel furore maakt als de goeroe van de moeders die briljan-

te kinderen willen. Kinderen die, van hun geboorte af, het Japans krijgen ingelepeld; die, als ze derig maanden oud zijn Mozart van Brahms kunnen onderscheiden en de onderdelen van vliegtuigen kennen, die op vijfjarige leeftijd Shakespeare lezen...

"Alle kinderen zijn potentiële genieën", zegt Glenn Donan. Het komt er maar op aan hoe je ze aanpakt. Volgens hem is intelligentie een eigenschap die je kan kweken als bloemen in een serre.

Een bedenkelijke opvatting. Akkoord, er wordt te weinig gebruik gemaakt van de aanleg en de gaven die een kind meekrijgt. Er gaat veel, heel veel talent en intelligentie verloren. Omdat een kind niet verder kan studeren door sociale of familiale omstandigheden, of als gevolg van de gekende rollenpatronen: een meisje hoeft maar een goede man te zoeken en kinderen te krijgen; een arbeiderskind moet maar een goede stiel leren... Of omdat zijn creativiteit en nieuwsgierigheid - wat wil zeggen leergierigheid - door kortzichtige ouders en leraars in de kiem gesmoord worden.

Sterke training van een kind met een zekere - sportieve, artistieke, wetenschappelijke... - aanleg is op zichzelf niet slecht. Maar dat is niets anders dan tot een maximum proberen te ontwikkelen wat van nature aanwezig is. Je kunt een kind ook "programmeren": je laat het de Encyclopedie van buiten leren en op bevel opdreunen. Maar daarmee maak je er nog geen genie van. En zeker geen intelligent(er) mens. Wél een computer. Of een papageaai.

Hoe groter geest hoe groter beest

Dat genialiteit geen synoniem is van wijsheid of menselijkheid bewijzen ons geschiedenis en ondervinding. Met een hoger IQ word je niet noodzakelijk een beter mens, of kies je de goede kant.

"Ook grote geleerden hebben Hitlers kamp gezocht en verdedigd, b.v. de filosoof Martin Heidegger, de zoöloog Konrad Lorenz; bij de Nobelprijswinnaars scheikunde onder meer Carl Bosch, Richard Kuhn, Otto Hahn en Hans Fischer. En Werner Heisenber (natuurkunde). Ook de kunst verzacht niet noodzakelijk de (goede) zeden, denk maar aan nazigezinde komponisten als Richard Strauss of

Carl Orff („Carmina Burana") en uitvoerende kunstenaars als Wilhelm Furtwängler. Of Herbert von Karajan, die zelfs twee NSDAP-partijkaarten had." („Knack", 25 juli 1990).

Ook bij de leidende nazi-bonzen waren er „grote geesten". Toen men hem in 1945, met het proces van Nürnberg, aan een intelligentietest onderwierp, bleek Göring zeer hoog te scoren. Wat niet wegnam dat hij ook tot de „grote nazi-beesten" behoorde.

Er wordt al eens gesproken over „misdadige breinen": (on)mensen - misdadigers, maar ook zakenlui, industriëlen, geleerden, politici... - die het welzijn, het leven, de veiligheid en de vrede van de evenmens en soms zelfs van de hele mensheid in gevaar brengen. Criminelen, mafiosi, maar ook respectabele „agenten" van het bedrijfsleven of het militair-economisch complex.

De vervreemding, de isolatie van de wereld en de menselijke samenleving kan al beginnen bij het kind. In Japan worden de kinderen door de ouders en de school - maar in feite door „het systeem" - opgejaagd tot superprestaties. Wie mislukt is een mistukkeling. En velen van die „mistukkelingen" plegen dan ook zelfmoord. De top bereiken, dat is het doel. In die ratrace is het „ieder voor zich". Klasgenoten en medestudenten worden niet gezien als kameraden, maar eerder als concurrenten, als vijanden.

Ook in de keiharde business-wereld - in Japan, in de USA, maar ook elders - is het vaak zo. Om succes te behalen moet men bereid zijn over lijken te gaan, - figuurlijk, maar ook letterlijk.

Wetenschapsmensen zitten opgesloten in hun ivoren toren. Ze zien - gewild of ongewild - niet verder dan de zuiver wetenschappelijke resultaten van hun onderzoek, zonder zich af te vragen welk heil of onheil hun eventuele uitvinding over de mensheid kan brengen.

Ook de uitvinders van de atoombom, de waterstof- en neutronenbom, de V1- en V2-wapens waren „genieën"...

Zijn er ook sociale genieën?

Guido Leenders, voorzitter van de vzw „Hoogbegaafdheid", een Vlaamse organisatie van hoogbegaafde volwassenen en kinderen, en betrokken bij „Mensa", een internationale vereniging van hoog-

begaafden, betwist Donans theorie dat de wereld er een stuk op zou vooruitgaan als iedereen maar superintelligent was.

Guido Leenders: „Zoiets was oorspronkelijk ook de idee achter Mensa: mensen met een hoge intelligentie samenbrengen om op die manier te proberen oorlogen te voorkomen en zo. Maar dat is toch niet helemaal gelukt.”

Het kan ook niet anders. Eén op de vijf miljoen mensen is een genie; één op de vijftig is hoogbegaafd. Het is niet die kleine groep die de oorlog zal tegenhouden. Dat is een zaak van de massa, het volk. Het is natuurlijk positief, dat geleerden, Nobelprijswinnaars, dokters, schrijvers..., petities ondertekenen en zich uit-

spreken tegen de atoombom, tegen raketbassissen, vóór de vrede... Maar een minderheid blijft het alleszins, ook onder de hoogbegaafden.

Opvoeding is immers niet alleen een kwestie van formele intelligentie. Het is gevaarlijk om kinderen te eenzijdig intellectueel te ontwikkelen, waardoor andere aspecten van de persoonlijkheid verwaarloosd worden. Want daardoor kweekt men een soort van superioriteitsgevoel, - het gevoel - of de idee - te behoren tot een elite, boven het - gewone - volk te staan en zich dus niet om de verzuchtingen van dat volk te moeten bekommeren. Terwijl juist, als hoogbegaafde, de verantwoordelijkheid voor dat volk

zeer groot is. Er moet evenwicht zijn in de opvoeding. Ook het sociale aspect is belangrijk, zeer belangrijk zelfs. Een kind moet kunnen kind zijn, kunnen spelen, kunnen omgaan met zijn kameraadjes. Ook het hoogbegaafd kind moet kunnen opgroeien in een leef- en klassegemeenschap waarin allen als gelijkwaardig beschouwd en behandeld worden.

En dan is er kans dat er een gevoel ontstaat van sociale verbondenheid met „de anderen”, de gemeenschap, het volk, de mensheid...

Een gevoel dat, ook later nog, zal doorwerken...

Jan Van Calsteren

Terugblik

Hiroshima, Nagasaki: 45 jaar geleden

Op 2 augustus meldde de radio en de pers dat de conferentie van Potsdam was beëindigd. De Londen Times meldde dat er gedurende het grootste gedeelte van de dag een gestadige uittocht van gedelegeerden en functionarissen uit Potsdam plaatshad. De eerste die vertrok was president Truman. De presidentiële Sky-master was opgestegen en zette koers naar Antwerpen waar zou worden ingescheept op de S.S. Augusta.

Enkele dagen later zat president Truman te zonnen op het dak van de Augusta. De temperatuur bedroeg 68° Fahrenheit, de hemel was onbewolkt en de zee kalm. Na een concert door het scheepsorkest zette de president zich aan de lunch.

Even voor het middaguur bracht Captain Frank Graham een bericht voor de president:

„Hiroshima gebombardeerd. Goed zicht. Geen tegenstand van jagers of luchtafweer, 19.15 u. 5 augustus, Washington tijd. Bom afgeworpen. Resultaten duidelijk succesvol in alle opzichten. Toestand in vliegtuig na afwerping normaal...”

De president, duidelijk opgewonden, drukte Captain Graham de hand: „Dit is het belangrijkste gebeuren in de geschiedenis”, sprak de president.

Een tweede telegram van de Minister van Oorlog volgde:

„Reuzenbom afgeworpen op Hiroshima 5 augustus om 19.15 u. Volledig succes, zelfs opzienbarender dan bij de eerdere proeven”.

De president liet de manschappen aantreden en maakte bekend dat hij het bericht had ontvangen dat een krachtige nieuwe bom, met een explosieve kracht van ruim 20.000 T.N.T. op Japan was afgeworpen. Er werd uitbundig geapplaudisseerd. De president had het woord „atoombom” niet uitgesproken. Die namiddag, 5 augustus, genoten de president en zijn gezelschap, waaronder staatssecretaris Byrnes, van een gevarieerd programma van orkestmuziek en boksen op het dek van de Augusta.

In Hiroshima waren toen, naar schatting, 100.000 mensen door de bom gedood en nog 100.000 anderen lagen te sterven aan hun brandwonden of door de straling.

Op 8 augustus 1945 meerde de Augusta in Newport aan een diezelfde dag zat de president achter zijn bureau in het Witte Huis. 's Anderendaags, 9 augustus, steeg het vliegtuig „Bocks Car” op en vervoerde de „dikbuikzak”, een atoombom, zo genoemd ter ere van Winston Churchill. Vliegrichting: Nagasaki. Die voormiddag vergaderde het Japanse Kabinet. Premier Suzuki verklaarde er: „Onze enige keuze is nog de verklaring van Potsdam te aanvaarden en de oorlog te beëindigen. Ik zou graag hierover uw mening horen...”. Precies op dat ogenblik, het was 11 u. (Japanse tijd), viel de tweede atoombom op Nagasaki.

Het duurde nog tot 10 augustus, 3 u. in de namiddag, voorsleer de Japanse keizer het bevel gaf de oorlog te beëindigen. Op 14 augustus maakte Truman bekend dat

de Japanners de onvoorwaardelijke overgave hadden aanvaard.

Uit later vrijgegeven documenten blijkt dat het besluit tot het afwerpen van de atoombommen niet de algemene goedkeuring van de Amerikaanse leiders van toen wegdroeg. Generaal Dwight Eisenhower, die van het gebruik van de atoombom kennis kreeg, schreef aan de toenmalige minister van Oorlog Stimson dat hij ernstige twijfels had: "Op basis van mijn overtuiging is Japan al verslagen en het gebruik van de atoombom volledig nutteloos. Wij moeten vermijden dat ons land de wereldopinie voor het hoofd stoot door het gebruik van een wapen dat naar mijn oordeel niet meer noodwendig is om Amerikaanse levens te redden". (D. Eisenhower in "Mémoires")

De chef-staf, admiraal William Leahy schreef: "De Japanners waren al verslagen en tot capitulatie bereid. Het gebruik van het barbaarse wapen te Hiroshima en Nagasaki heeft geen enkele materiële bijdrage geleverd in onze strijd tegen Japan" (1).

Charles Mee, auteur van "Potsdam", herinnert eraan dat de admiraal verbolgen zei: "De Amerikanen hebben zich een morele standaard aangemeten op het niveau van de vroege middeleeuwen".

Het was het trio Truman, Byrnes en Stimson dat tot de holocaust van Hiroshima en Nagasaki had besloten. Om de zaak te rechtvaardigen werden de "geredde Amerikaanse levens" naar voren geschoven als centraal thema in pers en radio. Truman beweerde dat een kwart miljoen Amerikaanse levens waren gered (2). In 1955 waren de geredde levens al opgelopen tot één miljoen (3). Churchill dreef de escalatie nog verder op en sprak van 1,2 miljoen geredde levens. Die propaganda had trouwens resultaten.

Admiraal Leahy had bevestigd dat de Japanners verslagen waren en tot overgave bereid. In hoeverre was dat juist? Toen op 8 mei 1945 Duitsland capituleerde was het Keizerrijk Japan nog maar een schaduw van wat het was geweest. Van het elite-wapen, het vliegwezen, bleven nog slechts enkele wanhopige jongelui over die zich als Kamikazen zouden opofferen voor de Keizer. Van de Japanse handels- en oorlogsvloot bleef nog maar weinig over. De luchtverdediging was praktisch vernietigd. Tussen 9 maart en 15 juni '45 voerden de Amerikaanse B.29 bommenwerpers 7000 vluchten uit zonder op noemenswaardige tegenstand te stoten. Het bombardement op Tokyo op 10 maart geschiedde zonder Japans

afweervuur. 125.000 doden en gekwetsten was het resultaat. Op 4 augustus '89 publiceerde de New York Times een geheim rapport waaruit blijkt dat de Japanse keizer al op 20 juni '45 besloten had de gevechten te stoppen.

Prins Konoye was aangeduid om de gesprekken te voeren. Eisenhower deelde Stimson mee dat "Japan zocht naar een manier om te capituleren met zo weinig mogelijk gezichtsverlies" (4). Op dat ogenblik was Truman al in bezit gesteld van de plannen voor het atoombombardement. Er waren 4 doelen uitgestippeld: Hiroshima, Nagasaki, Kokura en Niigata.

"Er bestond geen enkele noodzaak meer om hetzij de bom als wapen, hetzij de bom als werktuig van de Oordeelsdag op Japan af te werpen, maar indien de wapens niet tegen Japan waren gebruikt, dan had dit "werktuig der verschrikking" zijn psychologische uitwerking op Rusland gemist" (5).

Het afwerpen van de atoombommen op Japan moet minder gezien worden als een middel om de oorlog in Japan te beëindigen dan wel als de inzet van de koude oorlog tegen de Sovjetunie, als een nieuw tijdperk in de machtsontplooiing van de V.S.

Verklaarde J. Byrnes niet, in april '45, dat volgens hem "de bom ons zal toelaten onze voorwaarden bij het einde van de oorlog op te leggen", en dat "het bezit en het gebruik van de bom de Russen controleerbaarder zou maken".

Hiroshima en Nagasaki waren slechts elementen in een globale strategie van een koude oorlog die toen reeds was ingezet. Churchill, die een vurig voorstander was van de atoombom, verklaarde op 22 juli '45 (toen hij van het bestaan van de bom afwist) aan Lord Alan Brooke: "Wij hebben voortaan iets in onze handen dat het evenwicht met de Russen zal herstellen". Brooke voegt eraan toe: "Churchill zag zich reeds in staat alle industriële centra van de Sovjetunie weg te vagen". De atoombom-chantage werd nu gecombineerd met economische druk. Op 10 februari ontmoetten Truman en Churchill elkaar om de "Rede van Fulton" op te stellen, die op 5 mei van dat jaar door Churchill zou gehouden worden. De koude-oorlogspolitiek werd nu een officiële strategie.

A. De Coninck

(1) W.D. Leahy, *I Was There*, McGraw Hill, N.Y., 1956.

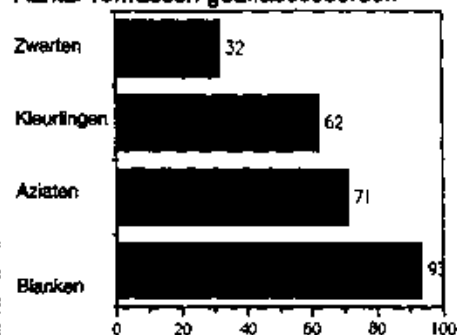
(2) Public papers of the president Harry S. Truman.

(3) H.S. Truman, *Mémoires*, N.Y. 1955.

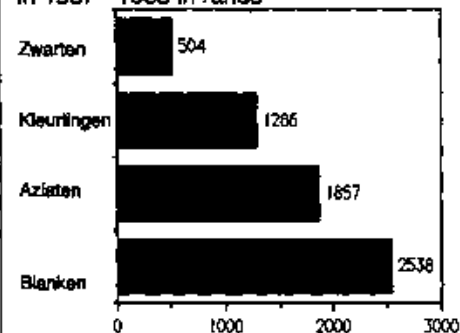
(4) Ch. Mee, *Potsdam*, blz. 220.

(5) *Idem*, blz. 223.

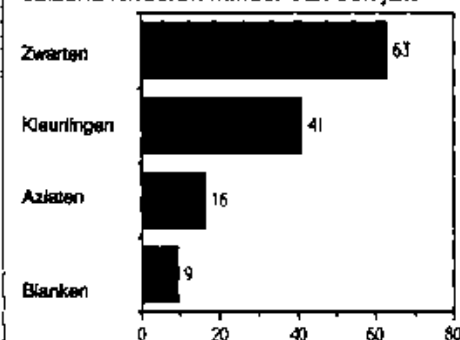
Aantal volwassen gealfabeteerden

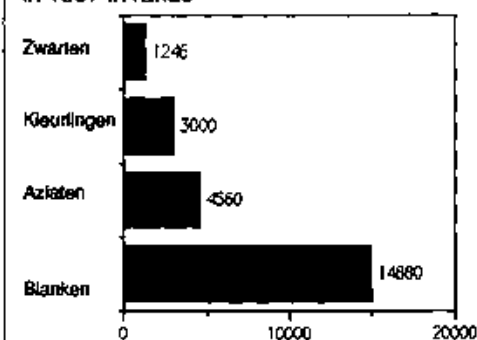
Staatsuitgaven per scholier in 1987 - 1988 in rands

Kindersterfte 1987. Overlijdens voor duizend kinderen minder dan één jaar

Inkomsten per inwoner in 1987 in rands

Zuid-Afrika in cijfers, 1 dollar is gelijk aan 2,66 rands (diagram uit het tijdschrift "The Economist").

Afscheid van Jan Everaert

Te Gent overleed onze vriend Jan Everaert, gewezen politiek gevangene in Breendonk en Neuengamme. Ondervoorzitter van de nationale en internationale vriendenkring van Neuengamme. Bestuurslid van de Internationale Federatie van de Weerstand en van het 8-komitee-Gent. Met Jan gaat een man heen die gans zijn leven actief was in de strijd voor vrede, ontwapening en tegen fascisme. Aan zijn echtgenote, kinderen en familie bieden we onze bliken van oprechte deelneming aan in het verlies dat hen treft.

Personalia

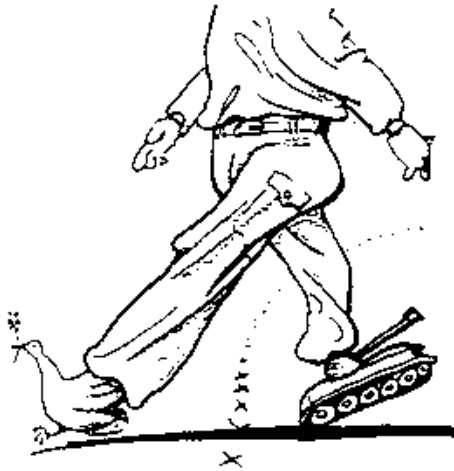
Onze oprechte gelukwensen aan de families:

- Guy en Olga De Smet - De Brul bij het huwelijk van hun dochter Tania met Benny Arijts.
- Louis en Rita Sorel - Vandecasteele bij het huwelijk van hun dochter Katia met Paul Maseman.

Onze innige deelneming aan de familie van onze overleden vriend Frans Jacobs uit Turnhout. Met hem verliest de vredesbeweging een actief militant.

Vredesdividend

Tijdens het begrotingskonklaaf in juli werd door onze bewindslui beslist het defensiebudget niet te verlagen. Het werd nominaal zelfs verhoogd. De vredesbeweging beschouwt dit als onaanvaardbaar. Op een ogenblik dat er officieel geen vijand meer is welgert men in te gaan op de nieuwe situatie. We protesteerden samen met de Derdewereldorganisaties voor het Stuyvenberg-paleis in Laken.

Begin augustus valt Irak de kleine olie-staat Koeweit binnen.

Onmiddellijk en zeer eensgezind reageert de wereld: economisch embargo tegen de agressor.

De Verenigde Staten en Groot-Brittannië militariseren echter terstond gans de zaak. De rest van de westerse wereld, en gedeeltelijk ook de Arabische wereld volgen.

Het konflikt eskaleert tot op de rand van een wereldoorlog met de dreiging van een eventueel gebruik van atoomwapens inktuis.

Onze politici menen dat de "vredesdroom" voorbij is: "Er zijn altijd vijanden geweest, er zullen altijd vijanden blijven. De NAVO is meer dan ooit een noodzakelijk instrument".

Of... de Golfkrisis was de gedroomde aanleiding voor diegenen die op zoek waren naar een nieuwe vijand.

De inval van Irak in Koeweit heeft op geen enkel ogenblik Europa bedreigd.

We stellen echter nogmaals vast dat wie wapens heeft die ook ooit wel wil gebruiken.

Het concentreren van zoveel militair materieel in Saoedi-Arabië doet een oorlog enorm dichterbij komen. Daarbij komt nog dat de huidige nieuwe wapenleveringen aan Saoedi-Arabië de wapenwedloop in die regio nieuwe impulsen geeft, aangezien Israël al compensatieleveringen vraagt. De kansen op een eventueel toekomstig konflikt schieten nog maar 's de hoogte in.

Defensie wordt door onze bewindslui eenzijdig vertaald in militaire aanpak. Voor de vredesbeweging is het duidelijk: konflikten dienen politiek diplomatiek te worden opgelost. Niet-militaire middelen dienen aangewend om voldoende nodige druk uit te oefenen.

Daarom dus meer dan ooit: minder militaire uitgaven. De eis voor de verlaging van het Belgische defensiebudget is en blijft bijzonder aktueel. De militaire defensie moet afgebroken worden tot een defensieve defensie. België moet haar aanvallende taken afstoten.

We blijven mobiliseren voor het eisenpakket: 10 % verlaging voor 1991, halvering van het budget tegen 2000. De Belgische troepen uit Duitsland moeten worden teruggetrokken en gedemobiliseerd; geen nieuwe installaties in België. Een drastische verkorting van de legerdienst.

Binnen een paar jaar komen er dan miljarden vrij om meer sociale rechtvaardigheid te realiseren, hier, én in de Derde Wereld. De aktie "vredesdividend, tien procent" gaat dan ook onverminderd door. Tijdens de vredesweek van 1 tot 7 oktober wordt met een petitie gestart die deze eisen kracht moet bij zetten.

Op 6 oktober vanaf 14 uur is er een **nationale aktie** geconcentreerd in Antwerpen, aan "De Wapper" op de Meir, daarna politiek café op het Andere Boek. (wie vooraf inschrijft bij VAKA-OCV kan aan halve prijs binnen).

In de goede richting

De recente gebeurtenissen in het Midden-Oosten herinneren er ons aan dat, ondanks de op gang komende detente in Europa, de verwezenlijking van een duurzame vrede nog niet voor morgen is.

De inzet van de vredesbeweging blijft dus een brandend aktueel gegeven en hierin is de rol van een tijdschrift als VREDE een onmisbaar element.

Maar Vrede blijft, als een onafhankelijk orgaan, gekonfronteerd met ontzaglijk veel moeilijkheden. Ondanks de belangloze inzet van onze vele medewerkers komen de zich steeds opvolgende prijsstijgingen het bestaan van VREDE bedreigen.

Gezien we in het verleden steeds op onze lezers hebben mogen rekenen veroorloofden we ons in ons vorig nummer nogmaals op hen een beroep te doen.

Hierbij vestigden we de aandacht op het uitzonderlijk belang van de maandelijks permanente opdrachten die, klein of groot, ons een vast inkomen verzekeren. Sinds geruime tijd verlenen ons 70 vrienden langs deze weg hun medewerking. We verheugen er ons dan ook in dat opnieuw een zestal vrienden aan onze oproep gevolg gaven terwijl anderen, door een eenmalige storting, eveneens het Vredesfonds kwamen spijzen.

Onze oprechte dank aan deze vrienden voor hun belangrijke hulp. Het zou echter voor Vrede belangrijk zijn moest het aantal bestendige opdrachten, nu 76, nog kunnen toenemen. We veroorloven ons dus nogmaals een oproep te doen tot alle vrienden van Vrede om, naargelang hun mogelijkheden, via een permanente opdracht bij hun financiële instelling maandelijks 50, 100, 200 naar het vredesfonds over te schrijven.

En... waarom ook niet eens een beroep doen op vrienden en familieleden om zich bij een dergelijk initiatief aan te sluiten? Dank in ieder geval bij voorbaat.

----- Gelieve deze strook terug te sturen -----

Een permanente opdracht voor VREDE

Ondergetekende
 wonende te

 verzoek mijn financiële instelling (naam en adres)

 via een bestendige opdracht maandelijks het bedrag van F over te
 schrijven van mijn rekening op prk 000-0956015-00
 van Vrede vzw, Knokkestraat 44 te 9000 Gent.

Datum: Handtekening

Manipulatie...

Wie enigszins kritisch naar een T.V.-journaal kijkt en/of zich de moeite doet het nieuws op verschillende zenders te volgen, zal reeds lang vastgesteld hebben dat de T.V. een instrument bij uitstek is om de openbare opinie te beïnvloeden en... om de tuin te leiden. Al wie enige ervaring heeft zal bovendien reeds lang weten dat de sensatie primeert. Zo komen bij betogingen meestal de rollen aan bod ook al gaat het hier slechts om enkele personen. Met verwondering zal men ook merken dat reportages voortkomende van internationale persagentschappen op een verschillende wijze aan de man worden gebracht. Bepaalde stukken worden zo door de ene weggelaten en door de andere niet, terwijl er beelden van de voorgaande dagen worden aan toegevoegd. Bij interviews in de straat zal men eveneens vaststellen dat dikwijls alleen de voor de journalist geldende antwoorden aan bod komen. Zo kan men praktisch herhaalde malen dezelfde beelden op het scherm zien verschijnen om de commentaar van de journalist aan kracht te doen toenemen. Ook al hebben deze met de nieuw vermelde feiten weinig of niets te maken.

Rond het conflict in het Midden-Oosten hebben we, eens te meer, allerhande van dergelijke staaltjes gezien. Een opvallend feit kwam zo, met een gemanipuleerd commentaar, half augustus op het scherm van het BRT-journaal. Hierin deelde men mede dat voor de eerste maal rechtstreekse beelden binnen kwamen over de Iraakse inval in Koeweit City opgenomen van uit een hotelkamer door een Amerikaans zakenman.

Bij het commentaar van de enkele beelden, dat aangevuld werd met reeds vroeger voorgestelde opnamen, had men het over de inval met moderne Iraakse helcopters van Russische makelij, waartegen het Koeweitse leger weerstand bood met oude tanks. Nu weet ieder die een en ander gelezen heeft rond het conflict tussen Irak en Koeweit dat dit laatste land beschikte over de modernste Franse en Amerikaanse wapens: Mirages, F.16, tanks e.a. gesofistikeerde gevechtswapens.

Zo tracht men steeds opnieuw de kijker te beïnvloeden zelf al wordt er met de waarheid een loopje genomen.

Vredesfonds

W.C. Brussel: 1.000; V.M. Oostende: 200; L.V. Gent: 200; L.R. Antwerpen: 1.000; I.D. Oostende: 1.000; H. J. Oostende: 500; E.C. Gent: 1.000; J.P. Oostende: 100; V.C. Torhout: 2x100; M.V.W. De Pinte: 2x200; F. D. Zedelgem: 2x100; D.S. Brugge: 2x250; M.M. Roeselare: 2x100; C.D.S. Aalst: 2x100; A.D.B. Oostende: 2x50; F.V.L.k: 2x250; L.M. Drongen: 2x500; L.V. Brugge: 2x100; E.V. Antwerpen: 2x500; E.D. Veldegem: 2,200; G.R. Kortrijk: 2x100; R.V.N. Ranst: 2x100;

R.W. Brugge: 2x50; R.W. Brugge: 2x50; Y.G. Hoevenen: 2x100; B.P. Oostende: 2x200; H.D.S. Brugge: 2x200; L.V. Antwerpen: 2x100; L.V. Antwerpen: 2x100; A.C. Gent: 2x200; E.D. Brugge: 2x100; M.T. Zwalm: 2x500; J.C. Oostakker: 2x100; J.E. Gent: 2x50; A.L. Gent: 2x100; M.D. Gentbrugge: 2x100; G.R. Kortrijk: 2x100; K.L. Gent: 2x100; C.D.S. Gent: 2x100; F.D. Oostduinkerke: 2x100; A.M. Dilbeek: 2x200; F.V. Gent: 2x50; W.W. Ruislede: 2x500; P.V. Brugge: 2x100; J.D. Gent: 2x100; F.D. Brugge: 2x100; V.S.

Leuven: 2x200; E.B. Brussel: 1.200; T.C. Oostende: 200; F.V. Gent: 2x500; A.D.S. Oostende: 2x100; P.V. Maldegem: 2x200; H.B. Antwerpen: 2x500; K.P. Veurne: 75; F.V. Bornem: 2x100; J.D. Nieuwerkerken: 2x100; L.B. Wilrijk: 2x100; S.M. Zerst: 2x200; M.V. Pollara: 2x200; R.M. Oostende: 2x150; M.T. Brussel: 2x200; M.V. Gent: 2x100; V.W. Kortrijk: 2x100; E.M. Gent: 2x100; L.D. Kortrijk: 2x200; J.C. Zoersel: 2x100; E.F. Oostende: 2x150; L.V.N. Gent: 2x100; J.V.C. Antwerpen: 2x100. Totaal: 27.775 frank.

Indrukken van de END-konventie te Helsinki en Tallin

De END-konventie '90 is voorbij. Het is de eerste keer dat deze grote internationale vredesmarkt doorgaat in zowel West- als Oost-Europa.

Eén van de meest konstante gespreksthemas binnen het END-proces, nl. de ontspanning van onderuit, het ontmoeten van Oost en West dus, werd met deze konventie een feit. Terwijl de voorbije jaren de problemen voor Oost-Europeanen om een visum te bekomen voor de END-konventie legio waren, waren als gevolg van de politiek van openheid in de Sovjet-unie sterke delegaties van de Oosteuropese vredesbewegingen, zowel onafhankelijk als officiële, sterk vertegenwoordigd op END. Tijdens deze konventie zullen nog verschillende aanwijzingen duidelijk maken dat binnen de Sovjet-maatschappij drastische veranderingen aan de gang zijn.

Maar vooreerst terug naar de aanloop van deze negende END-konventie. Het vooruitzicht om een vredeskonferentie te organiseren in de hoofdstad van één van de woelige en met nationalisme overspoelde Baltische staten heeft binnen de vredesbeweging heel wat vragen opgeroepen.

- Is het op dit moment opportuun om een dergelijk internationaal initiatief te organiseren in één van deze Staten?
- Is dit geen kaf op de molen van de nationalistische krachten in de Baltische Staten?
- Wordt een dergelijke vredeskonferentie in Estland niet bekeken als een provokatie ten aanzien van Gorbatsjov?
- Welk is de houding van de vredesbeweging inzake het nationaliteitenvraagstuk?

Vele vragen in de voorbereiding van de END-konventie dus. VAKA-OCV maakte zich zorgen over een mogelijk misbruik van de konventie door nationalistische organisaties in Estland, die dankbaar gebruik zouden kunnen maken van de konventie als een internationaal forum om hun nationalistische gedachten kracht bij te zetten (denk maar aan de slotzitting in Vitoria). Het moet achteraf gesteld, de organisatoren hadden alles in het werk gesteld om de konventie rustig en ge-

stroomlijnd te laten verlopen. Een pluim hiervoor. Op geen enkel moment was er enige actie i.v.m. het Baltische probleem te bemerken. Enkel tijdens de daarrond georganiseerde zittingen werd in alle sereniteit dit onderwerp aangesneden.

3-4 juli: Helsinki

De eerste twee dagen vonden plaats in de gebouwen waar 15 jaar geleden de Helsinki-akkoorden werden ondertekend.

Dit Helsinki-proces komt ter sprake binnen elke discussie over Europa. Alleen is men het niet eens over de politieke slagkracht ervan.

Tijdens de eerste twee dagen van de konventie werd uitgegaan van de sterke veranderingen in Europa en werd gezocht naar de doelstellingen voor de vredesbeweging in de jaren '90 de rol van het toekomstige Europa.

Duidelijk werd gesteld dat de ontwikkeling van het nieuwe Europa ook nieuwe eisen en verantwoordelijkheden stelt. Toch moet de vredesbeweging zich blijven concentreren op ontwapening, campagnes tegen defensie-uitgaven, ... etc. en is het de taak van de vredesbeweging om de politieke besluitvorming te beïnvloeden. Dit in het bijzonder rond het thema van de "gemeenschappelijke veiligheid". Tijdens de konventie werd ook meermaals duidelijk gesteld dat vrede onlosmakelijk verbonden is met milieu, sociale rechtvaardigheid en de ontwikkeling in het Zuiden.

De tweede dag stond vooral in het teken van de herwaardering van het Helsinki-proces en de integratie van het nieuwe Europa, de toekomstige rol van de EG, omschakeling van de wapenindustrie, defensiebudgetverlaging, ... etc.

De toon van deze konventie was dus geen complete verrassing voor diegene die de discussies binnen de Vlaamse Vredesbeweging heeft gevolgd. Veel eerder was de konventie een aanwijzing dat, zij het met accentverschuivingen, de brede discussie over "de toekomstige taken van de vredesbeweging binnen het veranderde Europa" toch globaal een zelfde richting uitgaan.

6-7 juli: Tallin

Zoals gesteld werd deze konventie georganiseerd in zowel Oost- als West-Europa. Het tweede deel van deze konventie ging door in Tallin, de hoofdstad van Estland. Dat gedurende deze twee dagen het nationaliteitenvraagstuk centraal stond is niet te verwonderen als je de positie van de Baltische republieken in gedachte hebt. De vlekkeloze organisatie en de sereniteit van de konventie werden echter ook in Tallin verdergezet. Als de vrees voor woelige en hoogoplopende discussies voordien aanwezig was, moet gesteld dat het nationaliteitenvraagstuk tijdens de debatten in alle rust en op een opmerkelijk objectieve manier benaderd werd. Dit kwam tot uiting als het Estse parlamentslid, Marju Lauristin, opvallend in het Engels alhoewel simultaanvertaling voorzien was vanuit het Ests, het nationaliteitenvraagstuk verklaarde aan de hand van talrijke praktische voorbeelden.

De slotzitting verliep al even rimpelloos als de bijna voorbije negende END-konventie. Vooral de toespraak van E.P. Thompson (voorgesteld als The Grandfather of END) was indrukwekkend. Thompson bracht aan het slot van deze konventie de nieuwe agenda voor de vredesbeweging in de jaren '90 terug voor het voetlicht. De taak van de vredesbeweging begint pas. Het nieuwe Europa vergt niet enkel nieuwe opdrachten voor de vredesbeweging. Europa, of de wereld is nog lang niet verlost van het kernwapen. Al te lang wordt de Britse en Franse kernmacht gedoogd.

En wat met de NAVO? Een nieuwe taak voor het bondgenootschap is niet mogelijk voor E.P. Thomson. De "Grandfather" stelde dit ook duidelijk aan de Oost-Europeanen die een toetreding tot het Westers bondgenootschap zouden overwegen.

Ook op de slotzitting zaten Andrei Melville (Soviet Peace Committee) en Tair Tairov (Civic Peace USSR) broederlijk naast elkaar. Zo nodigden de officiële en de onafhankelijke Sovjet-vredesbewegingen de END-gangers uit, volgend jaar aanwezig te zijn op de tiende END-konventie die doorgaat te Moskou.

Wim Van Haver

Dialogavonden voor de Vrede

GENT

Donderdag 27 september - 20 uur:
Zaal Vrede, Knokkestraat 44,
"Golfkrisis".

Spreker: Jean-Pascal Zanders,
medewerker V.U.B. - inkom 40 fr.

GENT

Dinsdag 2 oktober:

Toneel "De dochters van Hiroshima"
(Theater Affront)

Zaal van Crombrugge, Huidevetterskaai
41, ingang: Kassa: 200 fr., voorverkoop:
170 fr., leden: 150 fr.

Organisatie: Vrede Regio Gent, Mase-
reelfonds.

OOSTENDE

- **Vrijdag 12 oktober:**

De Crisis in de Golf.
Inl.: A. De Smet.

- **Vrijdag 16 november:**

"Europa: kansen voor ontspanning en
samenwerking".

- **Vrijdag 15 december:**

"Waarheen met Cambodja".

Alle avonden gaan door in het Trefcen-
trum "Het Baken", Fortuinstraat 18bis.

OOSTENDE

Vrijdag 23 november:

Toneel "De kinderen van Hiroshima"
(Theater Affront).

Toneelzaal Feestpaleis - Wapenplaats.
Organisatie: Vrede Regio Oostende, Ma-
sereelfonds.

ANTWERPEN

Tweede helft van oktober:

"Het Duitse vraagstuk: verleden en toe-
komst".

Spreker: Prof. Rudolf Boehm, Vredes-
centrum, Daume.

Org. Vrede-Regio Antwerpen.

Oproep

Wij ontvingen een schrijven van
een Japans leraar uit een Middel-
bare School waarin deze ons
vraagt hem adressen te sturen
van kinderen die met zijn leerlin-
gen willen corresponderen.

Belangstellenden kunnen reeds
contact opnemen:

SHIN NISHIMOTO
121-1 Yamabushi Shimokayazu
Jimokuji Ama Alchi
450-11 JAPAN

Geslaagde Vredesbarbecue

Zoals ieder jaar organiseerde Vrede -
Regio Oostende op zaterdag 18 augustus
zijn **VREDESBARBECUE** ten voordele
van ons tijdschrift.

Na de vele mooie zomerdagen kregen we
enkele regenvalgen maar uiteindelijk
bleken de goden ons goed gezind en
werd het een zonnige namiddag zodat de
aanwezigen van de gezellige tuin van het
Baken konden gebruik maken.

Vredesvrienden waren eens te meer van
her en der opgekomen: uit Antwerpen,
Ekeren, Gent, Brugge, Zedelgem, Tor-
hout en vanzelfsprekend uit Oostende en
omgeving.

In totaal ± 150 vrienden. Het werd een
gezellige namiddag en avond waarbij Leo
en Theo voor de aangepaste muziek en
sfeer zorgden.

De tentoonstelling "Ontwapenen om te
overleven" an de gelegenheidstoespra-
ken van Jan Olsen en Georges Spriet
zorgden voor het politieke gedeelte.

Met de tombola kwam er bovendien zaad
het bakje voor ons blad.

Onze beste dank aan alle vrienden die,
door hun medewerken voor het succes
van deze vredesbarbecue instonden:
Gerrit, Linda, Lea, René, Rita, Louis, Luk,
Sabine, Bernard, Monique, Tom, Robert,
Jos, Urbain, Merel en zoveel andere die
eveneens een handje toestaken.

TWEEDEHANDS- KLEDERBEURS

VREDE vzw organiseert, in de
loop van de tweede helft van dit
jaar, ten voordele van zijn tijd-
schrift opnieuw een **TWEEDE-
HANDSKLEDERBEURS**.

We doen een oproep tot alle lezers
en vrienden om ons, in de eerst
volgende dagen, hun niet gebruik-
te klederen te willen bezorgen.
Deze kunnen afgegeven worden
in het sekretariaat, Knokkestraat
44, Gent.

Iedere werkdag van 9 uur tot 17.30
uur. U kunt eveneens bellen op nr.
(091) 21 18 39.

Dank bij voorbaat.

*Vrijdag 30 juni stonden we met
een 50-tal militanten van de "Test
stop coalitie" voor het Franse
consulaat in Gent. Dit was een
protest tegen de Franse kernproe-
ven die onverminderd doorgaan te
Polynesië.*

*De "Test stop coalitie" is een tijde-
lijk samenwerkingsverband tus-
sen een veertigtal organisaties,
rond de eis dat er onmiddellijk een
verdrag tot stand komt waarbij alle
kernproeven worden verboden.*

gentse

offsetdrukkerij

Pijndersstraat 28

goff

9000 GENT

- Affiches
- Brochures
- Tijdschriften
- Boeken
- Omslagen, Briefhoofden...

Snelle en verzorgde afwerking !

Tel. (091) 25 02 59

ELECTROS SKOORT 3 MAAL**KWALITEIT**alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA**PRIJS**

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICEeigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.Kleuren-TV
Hifi & Stereo
Huishoudtoestellen**Electros**de speciaalzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23**STUDIEDAG****ZATERDAG****29 SEPTEMBER 1990**

van 9.30 uur tot 17.30 uur

Cultureel Centrum Berchem

**HET ZUIDEN EN
DE NIEUWE
OOST-WEST-RELATIES****PROGRAMMA:**

9.45 uur: **Mark Heirman** (Wereldwijd) over de onderlinge verbondenheid en de mondiale omvang van de bewapeningsproblematiek, de onderontwikkeling en de milieubedreiging.

Bert Cleymans (NCOS) over de Noord-Zuid-relaties na de Berlijnse Muur, en de verschuivingen in het vijanddenken.

Johan Niezing (prof. VUB) over de Oost-West-verhoudingen, bewapeningswedloop, de rol en toekomst van de pacten.

Prof. E.K. Boon (University of Ghana) over de Kijk van het Zuiden tegen de veranderingen in Europa.

- 13.30 uur:** werkgroepen
- Bouwen aan een nieuw Europees Huis.
 - Onderlinge verwevenheid tussen derde wereld-, milieu- en vredesproblematiek.
 - Van Oost-West-spanning naar Noord-Zuid-spanning.
 - Grondstoffensituatie en schuldenlast.
 - Socio-economische implicaties van de wapenwedloop in Noord & Zuid.

16.00 uur: Gesprek met minister van ontwikkelingssamenwerking **André Geens** die ook vragen beantwoordt vanuit de werkgroepen.

17.30 uur: slotwoord door **Bert Cleymans**.

INSCHRIJVINGSFORMULIER

Naam

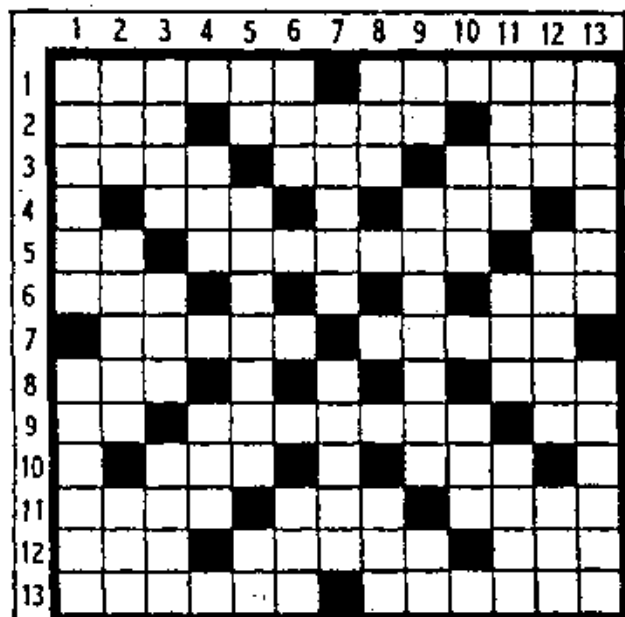
Adres

wenst deel te nemen aan de studiedag "het Zuiden en de nieuwe Oost-West-relaties" in het Cultureel Centrum van Berchem en schrijft zich in voor de werkgroep:

Aandeel in de kosten: 100 fr. Ik bestel broodjes à 40 fr.

Inschrijvingsformulier insturen vóór 24 september 1990 naar
Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent, tel. (091) 21 18 39

Horizontaal:

1. Bescheiden - wrevelig, kribbig; 2. Vlaktemaat - verlosser, zaligmaker - wereldborg.; 3. Heraldisch rood - Balt - glas bier; 4. Zeilstrook - oorhanger; 5. Ingenieur - dierkundige - geluid v.e. schaaap; 6. Boom - deel v.e. damesschoen; 7. Italiaans natuurkundige (gest. 1827) - gemeente met KMI; 8. Snavel - slobkous; 9. Eerste toon - voornaam v. acteur onder vert.1 - volgend op; 10. Hengel - niet no; 11. Reeks treden - boom - verdikt worteldeel; 12. Bejaard - overste v.e. klooster - hulptaal; 13. Klein - zeepaardje.

Vertikaal:

1. Eenvoudig werkje - bekend filmacteur ("Cleopatra"); 2. Deense munt - lip aan e. plaat - afval v. pluimen; 3. Medelijden

- beroep - schuif; 4. Voornaam v. actrice onder vert.13 - volwassen; 5. Crimin. organisatie onder Hitler - springbron - 16e letter v.h. Grieks alfabet; 6. Gransbelasting - hevig; 7. Paard dat pasgang maakt - land aan Stille Oceaan; 8. Vangtuig - noodsein; 9. Daar - gebouw in bijna elke gemeente van ons land - chem. symb. v. radon; 10. Houten spie in beitel - scheepsvloer; 11. Ruiker - tuinhaag - steltloper met lange snavel; 12. Vloeit door Innsbruck - "groenten uit ..." - lofzang; 13. Bouwstijl - bekende filmactrice ("Cleopatra").

N.B.: de ij telt voor één letter.

**Oplossing van ons vorig
Kruiswoordraadsel:**

M	A	J	O	O	R	-	M	I	N	I	E	R	M
E	D	I	-	L	K	-	L	-	Z	O	N	-	F
I	U	K	A	M	A	R	-	L	L	-	S	I	T
M	-	Y	-	R	I	L	-	S	-	U	-	K	-
U	S	E	G	R	E	N	-	D	A	G	O	P	E
U	D	O	-	L	A	T	-	N	-	I	-	L	E
M	O	S	L	I	M	-	M	O	N	R	O	E	

Slechts drie deelnemers stuurden een foutloze oplossing in, nl.: P. Antoine uit Deurne, G. Syts uit Drongen en G. Frederix uit Gellik.

Het boek gaat ditmaal naar P. Antoine.

Stuur uw oplossing vóór 1 oktober 1990 aan Leo Oostvogels, Oude Heirbaan 143 te 3760 Lanaken.

25 jaar geleden in vrede

Helsinki - Nieuwe aanloop in de strijd voor de vrede

Minutenlang juichten de aanwezigen op het Wereldvredecongres het aanvaarden van de slotresoluties toe, na zes dagen en enkele nachten van harde discussie.

Het was een groot congres. Bijeengeroepen op initiatief van de Wereldvrede-raad, maar in samenwerking met de Vredeskrachten uit gans de wereld (17 internationale organisaties), is het tot het meest representatieve Vredescongres uitgegroeid dat ooit werd gehouden.

Heel wat tegenstellingen en meningsverschillen zijn er tot uiting gekomen. Is dit

echter niet normaal in een wereld waar de problemen in alle continenten en de krachtsverhoudingen zo verschillend zijn? De persagenschappen, de grote pers die vrije toegang hadden in alle zittingen van het congres, hebben niet geaarzeld alleen op deze meningsverschillen de nadruk te leggen. Tegelijkertijd lieten ze na te vermelden hoe de congres-sisten, na dagenlange discussies, tot een vergelijk gekomen zijn, en praktisch eensgezind de slotresoluties stemden.

De gebeurtenissen in Viëtnam stonden vanzelfsprekend in het midden van de

debatten. In iedere delegatie, hoe ook haar samenstelling was op politiek niveau, was er een eensgezindheid om de interventiepolitiek van het Amerikaans imperialisme in Viëtnam te veroordelen.

Tot slot was er de onvoorwaardelijke verbintenis om eensgezind, met verdubbelde krachten, de strijd voor de terugtrekking der Amerikaanse troepen voor de onafhankelijkheid en de vrede in Viëtnam hardnekkiger dan ooit voort te zetten.

*André De Smet
augustus '65*

BELEEF UW EINDEJAARSVAKANTIE IN TSJECHOSLOVAKIJE

VLEEGREIZEN — 12 DAGEN — VOLPENSIIION

REUZENBERGTE/SPINDLERUV MLYN

Hotel Pochoden - van 22/12/90 tot 03/01/91 - Prijs: 23.900 fr. per persoon

SOEMAVAGEBERGTE/SPICAK - ZELENA RUDA

Hotel Proletar - van 22/12/90 tot 03/01/91 - Prijs: 23.900 fr. per persoon

LAGE TATRA/JASNA

Hotel S.N.P. - van 22/12/90 tot 03/01/91 - Prijs: 26.500 fr. per persoon

KORTING KINDEREN: -10 % tot 25 %

In onze prijs is begrepen: de vliegreis, de transfers in het land, de luchthaventaksen, het verblijf met volpension, een drank bij middag- en avondmaal, de uitstappen en de georganiseerde activiteiten, de diensten van onze begeleider en de lokale animatoren, de kosten voor het visum en de B.T.W.

WORLDOVER/VOLKSTOERISME N.F. v.z.w.
M. Lemonnierlaan 117 - 1000 BRUSSEL

Telefoon: (02) 512 86 12 - vergunning cat A 1480 of inlichtingen bij:

VREDE - KNOKKESTRAAT 44 - 9000 GENT - TEL. (091) 21 18 39

BELEG IN OBLIGATIES ZONDER GRENZEN.

Wereldwijd beleggen ligt nu binnen handbereik. Daarvoor zorgen twee SICAV'S (*) naar Luxemburgs recht: het ES-Bond Fund en het ES-Bond Capital Fund, opgericht door de ASLK en de Caisse d'Epargne de l'Etat du Grand-Duché de Luxembourg. De beide SICAV'S beleggen hoofdzakelijk in obligaties, internationaal gespreid. Een investeringscomité, bestaande uit ervaren specialisten, zal bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille vooral oog hebben voor het beperken van wisselrisico's en het bereiken van een hoog rendement. De intekenprijs voor een aandeel van het ES-Bond Fund of het ES-Bond Capital Fund is gelijk aan de inventariswaarde, vermeerderd met 3% uitgiftekosten en de beurstaks. De waarde wordt uitgedrukt in ECU.

Kiest u voor het ES-Bond Fund dan krijgt u jaarlijks een dividend uitbetaald. Het ES-Bond Capital Fund daarentegen kapitaliseert uw inkomsten; op de meerwaarde die zo ontstaat betaalt u geen belasting. Neem nu inlichtingen in uw ASLK-agentschap.

(*) SICAV: Société d'investissement à capital variable
beleggingsmaatschappij met veranderlijk kapitaal

ASLK

Kinderjaren in een verloren land

Marion Gravin Dönhoff

Marion Dönhoff, nu een vooraanstaand Duits journaliste, mede-uitgeefster van *Die Zeit*, beschrijft haar jeugd in Oost-Pruisen in de eerste helft van deze eeuw. Als telg van een eeuwenoud geslacht groeide ze op in de idyllische omgeving van het 18de eeuwse slot Friedrickstein. In de Nazi-periode smelt de idylle als sneeuw voor de zon. Ze maakt zich los van haar milieu en wordt een zelfstandige vrouw. Via haar journalistieke activiteiten heeft ze een belangrijke invloed gehad op de internationale politiek. Uitg. Contact, 495 fr.

En eentje zag ze vliegen

Ken Kesey

Nederlandse vertaling door Bert Koning van het wereldberoemde "One Flew over the Cuckoo's Nest", verfilmd met Jack Nicholson in de hoofdrol. Het boek handelt over een levenslustige "psychopaat" die de gevestigde orde in een krankzinnigengesticht op haar kop zet. Een schitterend boek dat de lezer nu eens doet koken van woede, dan weer doet bulderen van het lachen, en hem nooit meer loslaat. Uitg. Bert Bakker, 340 fr.

De klonen van Joanna May

Fay Weldon

Een onthutsend, revolutionair boek, waarin Weldon via een web van paradoxen de individualiteit in vraag stelt. Joanna May komt tot de constatactie dat ze niet uniek is, maar een geheel van vijf "klonen": ze is kinderloos en toch moeder, enig kind en toch omringd door zussen die haar dochters konden zijn. Uitg. Bert Bakker, 695 fr.

Brieven uit IJsland

W.H. Auden

Volgens de Daily Mail "Het meest onorthodoxe reisboek dat ooit is verschenen". De heterogene vorm is inderdaad volstrekt uniek en weerspiegelt Audens veelzijdige literaire talent. Als een rode draad door het boek loopt Audens gedicht "Letter to Lord Byron", waarin hij de grootmeester perfect imiteert en sarcastische commentaren geeft op cultuur en de ongemakken van het reizen. Rond dit gedicht weeft de auteur een web van brieven, gedichten, naventelde sagen en dagboekfragmenten, waarin hij met veel gevoel voor humor een breed historisch en cultureel perspectief geeft over IJsland. Veen, Uitgevers, 495 fr.

Een Afrikaan op Groenland

Tété-Michel Kpomassie

Op zestienjarige leeftijd verlaat de Togo-les Kpomassie zijn geboorteland en reist naar Groenland. Daar aangekomen zijn de bewoners met stomheid geslagen. Hij wordt door iedereen gefascineerd bekeken en betast. Overal wordt hij gastvrij ontvangen, en al gauw leeft hij zoals alle Groenlanders: een hard vissersbestaan, afgewisseld door seks, drank en dansen op oude Rock 'n roll. Pas in een geïsoleerd dorp vindt hij de onbedorven samenleving en ontdekt daar de traditionele verwantschap tussen de Groenlander en de Afrikaan. Veen, Uitgevers, 295 fr.

Reis naar het vaderland in de verte

Beb Vuyk

Het reisverhaal van een onafhankelijk denkende, zesenzeventigjarige vrouw die na jarenlange afwezigheid terugkeert naar Nederlands-Indië. In 1929 was ze daar naartoe getrokken om aan het benauwende Hollandse burgenmilieu te ontsnappen, op zoek naar avontuur. Ze bracht er dertig jaar door op de plantage van haar echtgenoot. Veen, Uitgevers, 195 fr.

De ronde van Italië

Dino Buzzati

Buzzati verwierf internationale faam met zijn romans, maar werd even gretig gelezen toen hij nog sportjournalist was. In die hoedanigheid volgde hij in '49 voor de Italiaanse krant "Corriere della Sera" de ronde van Italië. Die artikels werden in dit boek samengebracht. Bugatti verweeft feiten en fictie en maakt van een journalistiek verslag een spannend epos. Veen, Uitgevers, 195 fr.

Zie: liefde

David Grossman

De speurtocht van een Israëliische jongen naar de ongreepbare waarheid over de jodenvervolg door de Nazi's. Het boek is een duizelingwekkend bouwsel van verhalen in verhalen, fantasieën in fantasieën, die duidelijk maken dat alles in het leven ter discussie is komen te staan door de overweldigende ervaring van de jodenvervolg, tot het begrip menselijkheid toe. Ondanks het gruwelijke onderwerp zit het boek vol groteske humor, zonder evenwel tot nihilisme te vervallen. Zie: liefde wordt nu al beschouwd als een meesterwerk van het kaliber van "Honderd jaar eenzaamheid" van Marquez. Veen, uitgevers, 532 blz., 795 fr.

Nieuwe uitgaven van Vrede:

Panama, 51ste staat van de VS?

Een uitgebreide kijk op dit kanaal-land. Achtergrond, feiten en gevolgen van de VS-invasie van 20 december 1989. Te bestellen bij Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent. 100 fr. + portkosten op 000-0956015-80.

Een nieuwe veiligheidsstructuur voor Europa

Vrede vertaalde een document dat Frank Blackerby (ex-direkteur SIPRI) voor British American Security Information Council maakte over de nood om de NAVO op te heffen. 50 fr. + portkosten

De veranderingen in Oost-Europa

Lucien Bollaert (redaktiesekretaris van het tijdschrift Vrede) maakt een analyse van het veranderde denken en doen in de Sovjetunie. "Hoe het was", "Hoe nieuw is het nieuwe denken", en "Naar een nieuw Europa" zijn de drie delen die ook als dossiers verschenen in de laatste nummers van het tijdschrift Vrede. 50 fr. + portkosten

Zwerversjaren: tussen woud en water

Patrick Leigh Fermor

In de trilogie "zwerversjaren" neemt Fermor de lezer mee op een voettocht die hij in de jaren dertig maakte van Hoek van Holland tot Constantinopel. Dit tweede deel, het vervolg op "Langs Rijn en Donau", beschrijft de weg door Centraal-Europa, tot aan de "Izeren Poort". Zijn scherp waarnemingsvermogen en zijn taalvirtuositeit maken Fermor tot de meester van het reisverhaal. Uitg. Contact, 238 blz., 695 fr.

● Men heeft het in onze media graag over het doorzicht, de doeltreffendheid en het dynamisme van de kapitalistische ondernemers. Met de bouw van de tunnel onder het kanaal ziet het er wel naar uit dat dit doorzicht nogal wat te wensen overlaat. Bij de aanvang van de werken was de ganse operatie begroot op 50 miljard F.fr. Vandaag werden deze cijfers dermate herzien dat de voorziene uitgaven reeds tot 76.66 miljard F.fr. opgelopen zijn. Rekening houdende met nieuwe mogelijke wijzigingen werden intussen reeds leningen aangegaan tot een bedrag van 88 miljard F.fr. Voor het feit dat de werken reeds het leven gekost hebben aan zeven arbeiders langs Britse zijde en negen aan Franse zijde blijkt weinig belangstelling te bestaan.

● Als men de kranten moet geloven zijn het slechts de landen van Oost-Europa en de ontwikkelingslanden die in de schuld zitten. Informatie over de schuldenlast in de Westerse landen komt niet aan bod. Zo is het nochtans interessant te weten dat de totale schuld van Italië opgelopen is tot een miljoen miljard lire. Dit staat gelijk met de waarde van een volledig jaar van het Italiaanse BNP (Bruto Nationaal Produkt). Voor het lopende jaar bedragen de openbare leningen - alhoewel de wet speciale limieten voorschrijft - reeds 133.000 miljard lire. Men verwacht dat voor het volledige jaar 90 het deficiet op de begroting zelf 147.000 miljard lire zal zijn. Intussen heeft de Mondiale aan de Italiaanse belastingbetaler 6.868 miljard lire (192 miljard B.fr.) gekost...

● Paus Johannes-Paulus II is nog maals ten strijde getrokken. In een 46 blz. tellende brief, opgesteld in het perspectief van de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika in 1992, worden de priesters en religieuzen van Latijns-Amerika dringend verzocht niet aan politiek te doen en zich te distancieren van de klassenstrijd. Hij herhaalde hierbij zijn oppositie t.o.v. de "bevrijdingstheologie". "In sommige gevallen, schrijft hij, zijn er verkeerde interpretaties vastgesteld rond het probleem van de armen in marxistische zin. Dit leidt tot abnormale pastorale gedragingen". Met andere woorden: politiek is laboer als het de kleine geestelijkheid betreft maar niet als het om kerkvorsten gaat. Of... als het om Oost-Europa gaat en in het kraam past.

● Er was gejubel bij het handvol aanwezigen in Banovce toen de nieuwe notabelen van deze kleine stad in Slovaakse de Karl Marx- en Leninstraat ontdeop-

ten. Samen trokken ze dan naar het Katholiek Instituut waar een door een plaatselijke smid gemaakte en door de Bisschop van Nitra, Mgr. Jan Korec, gezegende herdenkingsplaat moest onthuld worden. Hierop kon men lezen "In herinnering aan Mgr. Jozef Tiso, President van de Autonome Staat Slovaakse (1939-1945)". Vanzelfsprekend was hier niet aantoegeweerd "trouwe dienaar van Nazi-Duitsland, in 1947 ter dood veroordeeld voor oorlogsmisdaden o.m. de deportatie van 60.000 Slovaakse joden". Dit evenement zou zeker de grenzen van dit provinciestadje niet overstegen hebben ware het niet dat een aantal stemmen, ook deze van de President van Tsjecho-Slowakije, hiertegen protest hadden aantekend. De notabelen van Banovce zaten hiermee verveeld maar besloten de plaat te laten en er een doek over te hangen. In afwachting van betere tijden...

● Sinds geruime tijd worden in de V.S. de executies aan de lopende band uitgevoerd. Ruim 2000 mensen wachten op hun terechtstelling. Inspuitingen en de elektrische stoel zijn de geliefde moordtuigen. Toen op 4 mei l. Jessie Tafero op de elektrische stoel zat kreeg hij echter maar een lading van 100 volt in plaats van de reglementaire 2400. Men zag de man duizelen en bij de op zijn hoofd gevestigde elektroden stegen rook en vlammen op. Het Amerikaanse Oppergerechtshof heeft, zich beroepend op het achtste amendement van de grondwet, de executies in Florida opgeschort. Intussen voeren de Amerikaanse politici bij verkiezingen propaganda met het aantal personen dat dank zij hun tussenkomst terechtgesteld werd. Een Amerikaanse T.V.-station heeft zelfs een pak dollars aangeboden om de volgende executie in Californië te mogen filmen... De advocaten van ter dood veroordeelden in Florida stellen nu voor op hun kosten de reparatie van de elektrische stoel te betalen om het onnodig lijden van hun klanten te voorkomen... Ook dat is Amerika.

● Januari 90... Een dag waarop het slecht weer is boven de Kennedy luchthaven van New York. Het ritme van de landingen is beperkt tot 22 vliegtuigen per uur. De direktie stelt de luchtvaartleiders onder druk. Het aantal landingen moet opgedreven worden. Hun inspanningen brengen geen resultaat zodat zij voorstellen de wachtende vliegtuigen naar andere luchthavens af te leiden. Intussen draait een Colombiaans vliegtuig onophoudelijk rond de luchthaven in af-

wachting... Maar de brandstof geraakt op en het vliegtuig met 73 inzittenden stort neer. De juiste oorzaak van deze ramp werd slechts in juli j.l. bekend gemaakt maar de overheid en de media repten hierover met geen woord. Zes maanden later interesseren de doden hun niet meer want deze feiten zouden wel eens in de kaart kunnen spelen van de luchtvaartleiders die in de V.S., zoals in Europa, hun rechten opeisen.

● Een ander geval dat tot nadenken stemt is dit van de Amerikaanse luchtvaartmaatschappij Eastern Airlines. Om de kostprijs te drukken, dus de winsten te handhaven, schafte deze gewoon op de luchthavens van New York, Atlanta en Miami de onderhoudsbeurten van hun vliegtuigen af. De verplicht voor te leggen documenten werden gewoon vervalst. Zo verloren in april 1988 een Boeing 737 en in december 1988 een Boeing 727 stukken van hun vliegtuig omdat de klinknagels niet tijdig vervangen werden. De direktie van Eastern Airlines die zich voor de rechtbank moet verantwoorden loopt het gevaar veroordeeld te worden tot een boete van 250.000 dollar en tot vijf jaar gevangenisstraf. Het zal natuurlijk niet zo'n vaart lopen want de voorzitter van de luchtvaartmaatschappij Northwest, dhr. Chechi, die voor gelijkaardige feiten in febr. '89 tot 800.000 dollar boete werd veroordeeld, heeft reeds een bod gedaan om 80 % van de aandelen van Eastern Airlines aan te kopen.

● Ondanks de euforie rond de economische heropbloei, althans voor de koffers van de multinationals, staan dagelijks een massa aldankingen aan de dagorde. Zo maakte Donnel-Douglas, de tweede Amerikaanse vliegtuigbouwer en, de eerste leverancier van het Pentagon, bekend dat tegen het einde van dit jaar 17.000 werknemers (11 % van het totaal van effectieven) zullen worden afgedankt. Bij Michelin in Frankrijk zijn het er 2.350 die eerstdaags hun job zullen verliezen terwijl deze multinational grote investeringen doet in de Verenigde Staten. Het Nederlandse Philips, met zijn 293.500 werknemers over de ganse wereld, bevestigt dat er in zijn Europese vestigingen 10.000 hun job zullen verliezen. In Groot-Britannië gaan enerzijds Pratt and Whitney (motoren) 4.000 en anderzijds de Midlands Bank eveneens 4.000 mensen aan de deur zetten. Intussen wil men ons doen geloven dat, in onze zo geprezen vrije markteconomie, de mensen belangrijk zijn.